

ΒΕΒΦ 280 ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΕΡΩΤΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: ΜΑΡΙΑ ΤΖΙΑΤΖΗ

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2016-2017

BIBLIOTHECA

SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM

TEVBNERIANA

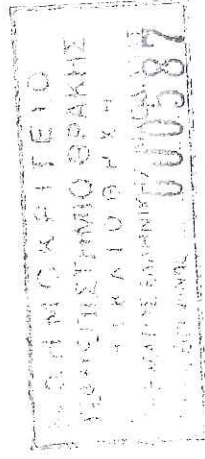
THEODORI PRODRROMI

DE RHODANTHES ET DOSICLIS AMORIBVS
LIBRI IX

EDIDIT

MIROSLAVS MARCOVICH

PA
5345
.R48
1992
107.1

STVTGARDIAE ET LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMXCII

SIGLA

H cod. Heidelbergensis Palatinus gr. 43, saec. XIV, ff. 39^r-83^r
 V cod. Vaticanus gr. 121, saec. XIII, ff. 22^r-29^v

U cod. Vaticanus Urbinas gr. 134, saec. XV medii, ff. 78^v-119^r
 L cod. Laurentianus Acquisti e Doni 341, saec. XVI ineuntis, ff. 1^r-50^r

M cod. Marcianus gr. 452, a. D. 1328-1336, ff. 245^r-246^v = Michaelis Macarii Chrysocephali excerpta ex Prodromo

Gaulmin Gilberti Gaulmini ed. princeps, Parisiis 1625
 Hercher Rudolphi Hercheri editio in Eroticoorum scriptioforum Graecorum tomo altero, Lipsiae 1859, XLI-LVIII et 287-434,

ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΚΥΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΡΟΔΑΝΘΗΝ ΚΑΙ ΔΟΣΙΚΛΕΑ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ἦδη τὸ τετράπλων Ἥλιου δίφρον,
 τὴν γῆν διελθὸν εὐδρόμῳ περιδρόμῳ,
 ταύτην ὑπελθὸν ἐγνόφου τὴν ἐσπέραν,
 λιπὸν σκοτεινὸν τὸν καθ' ἡμᾶς ἀέρα,
 καὶ ναῦς τριήρης Ἀηστρικῆς ναυαρχίας
 πρῶτη προσηγήσασα παντὸς τοῦ στόλου
 ἐλλμενίζει τῆς Ῥόδου τῷ λιμένι.
 καὶ τοῖς ἐπ' ἀκτῆς ἐμβαλοῦσα χωρίοις
 ἐβόσκειτο ξύμπαντα τὸν περίεξ τόπον·

οἱ βάρβαροι γὰρ ἐξιόντες αὐτίκα
 βότρυς ἐπάτουν καὶ κατέκλων ἀμπέλους,
 τὰς φορταγωγὸς ἐξεπίπτων ὀλκάδας,
 τὸν φόρτον ἀρπάσαντες ἐκ τούτων μέσων,
 καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς συνεπέμπρων ναυτίλους.
 ἄλλου κεφαλὴν ἐξέκοπτεν ἢ σπάθη,
 ἄλλος διχῆ τέμνητο πανθήκτῳ ξίφει,
 ἄλλου ταλαίνης καρδίας κατηυστόχει
 βέλος τιναχθὲν ἐκ παλάμης βαρβάρου,
 ἄλλους ἀνήρει τῆς μαχαίρας τὸ στόμα,
 εἰς λαμὸν αὐτὸν ἐμπεσὸν κτήρους δίκην.

Ὅτως ἐκείνων τῶν ἀπηγῶν βαρβάρων
 καταστρεφόντων τοὺς παραλίους τόπους

1 Eurip. El. 866; Ion 82-83; I. A. 159; Phoen. 1562-1563; fr. 771.2-3 (= Phaeth. 2-3); Prodrumi Carm. hist. 4.126; Georg. Pis. Hexaem. 338 || sb 5.290; 5.442; 6.28; Nic. Eugen. 4.4; 6.111; Lycophr. Alex. 733 || 9 = Ephraem. Caes. 1452 || 12 I.411; Nic. Eugen. 3.33 || 15-20 cf. Heliod. Aethiop. 1.1 || 19b = 2.264; 5.166; 5.404; 6.101; Prodrumi Carm. hist. 59.76. cf. Gen. 34.26; 2 Sam. 15.14; ev. Lucae 21.24; ep. ad Hebr. 11.34

inscr. HUL(M) : Θεόδωρου τοῦ προδρόμου τὸ κατὰ ῥοδάνθην καὶ δοσικλέα βιβλίον
 α' V² || 7 om. UL || 8 ἀκτῆς HV¹ : ἀκταῖς V² : αὐτῆς L : αὐτοῖς U

- 25 ὁ ληστορικὸς πᾶς ἦλθεν εἰς Ῥόδον στόλος.
 κενὸς δὲ τὰς ναῦς ἐκλιπόμενος αὐτίκα
 καὶ πάντες ἀδὴν ἐκλιπόμενος τὴν πόλιν,
 λείαν Μουσῶν ἔδρατο ταύτην, ὡς λόγος·
 τῶν γὰρ κατοίκων οὐκ μὲν ἔκτεινε ξίφος,
 οὐδ' δὲ προσαπέκτεινε τοῦ ἕψου φόβος·
 οἱ μὴν τρέμοντες βαρβάδων πικρὰς χέρας
 ἔδρατον αὐτοὺς εἰς φάραγγα, εἰς νάπια,
 κρεῖττον κρῖνοντες ἤημιουσίδαι τὸν βίον
 ἢ ληστορικῇ γούν ἔμπεσῖν ἀστοργία.
 ἄλλους δὲ δεσηύσαντες ἐκ τῶν αὐχένων
 κλοισὶς σιδηροῖς ἐσφυρηλατημένους
 καὶ χεῖρας ἐκδήσαντες ἐξοπλισθίως
 35 δούλους προῆγον ἀθλιὸς τοῦ ἀθλιού·
 μεθ' ὧν Διοσκλήης καὶ Ῥοδάνθη παρθένος
 χεῖρὶ ξυνεσχέθησαν ὠμοῦ βαρβάδου.
 40 Ἦν ὄν τὸ κάλλος τῆς κόρης χρῆμα ἔξου,
 ἀγαμία σερτῶν, εἰκόνος θείας τύπος,
 εἰς εἶδος ἀγρέμυδος ἀπεξερμῆνον.
 μίμημα λευκῆς χιόνος τὸ σταρκίον,
 παντὸς μέλουσ στυτοχίος ἀλληλονυχία,
 45 ἄλλου πρὸς ἄλλο δεξιῶς κολλημένον
 καὶ παντὸς εἰς πᾶν εὐφυνῶς ἠημοσιμένον.
 ὀργυρὸς φουσιτικῶς εὐὶ γεωμετρουμένη

Ἐκφρασις Ῥοδάνθης

24 6. 109 || 26 Stratitidis fr. 35 Koek; Demosth. 18. 72; Aristot. Rhet. 4 12 p. 1372 b 33;
 Zenob. 5. 13; Harpocrat. et Suda s. v. 1478 Μουσῶν λεία; Nic. Eugen. 1. 22 et al. || 28 cf.
 3. 123; 5. 386-388; 7. 346; 7. 519; 8. 41 || 29 b = 3. 130 || 31b Marth. 16. 26; Marc. 8. 36;
 Luc. 9. 25; Georg. Pis. Bell. Avar. 189 || 34 = Nic. Eugen. Hypoth. 6. cf. 4. 340; 7. 3; Pro-
 dromi Garm. hist. 39. 71; Aeschyl. Pers. 747; Septem 816 || 36b 1. 195; 1. 346; 4. 188;
 Eurip. Phoen. 1701 || 38b 6. 183 || 39-60 cf. Const. Man. Itiner. 1. 166-199; Chron.
 1157-1167; Nic. Chon. Hist. p. 151 Bekker (= p. 116. 61-66 van Dieten); Eust. Ma-
 cremb. Amor. 3. 6. 1-4; Achill. Tat. 1. 4; Xenoph. Ephes. 1. 2. 6; Musaei 55-66 et sae-
 pius || 40-41 cf. 1. 63-67; 1. 277; 7. 238; Heliod. 1. 2; 1. 7; Chariton. 2. 2-3; 3. 2 s. f.; 5. 9;
 Xenoph. Ephes. 1. 2. 7; 2. 2. 4; Nic. Eugen. 2. 85; 2. 246-248; 2. 312 et al. || 46-47 Nic. Eu-
 gen. 1. 132

29 οἱ μὴν scripti : οἱ μὲν codd. || 30 αὐτοὺς codd., corr. Gaulmin || 35 ἐξοπλισθίος
 scripti : -ίους codd. || 37 αἰγμάλωτα πρῶτη δασυλέως καὶ βοδάνθης inscr. U || 38 ξυν-
 εσχέθησαν UL (et conl. Hilberg 14) : ξυνεσχέθησαν HV, Gaulmin, Hercher (scr.) ||
 39 inscr. HVL : ἐκφρασις κάλλους βοδάνθης U || 43 ἀλληλονυχία scripti (cf. 42) : δ. codd.

2

- 50 εἰς εὐφυνῶς μίμησιν ἠμικυκλίου,
 ὑπόγυρτος ὧς καὶ κόρη μειλιχίατη.
 κύκλοι παρθένων αὐτόθεν γεγραμμένοι,
 τέτραδες ἀμφὸν, τῇ μιᾷ πάντως δύο·
 ὧν τοὺς μὲν ἔκτος καὶ συνεκτικωτέρουσ
 55 τῆς χιόνος φαίη τις ἂν ἀποστάδα,
 τοὺς δ' ἐντὸς αὐτῶν ὄσπερ ἠνθρακωμένους
 ἐκ τῶν ἐνόντων αὐτοκαύστων ἠνθράκων.
 στενὸν κομιδῆ καὶ κατάσφ(γ)κτον στόμα·
 ἀγκῶν, βαρκίων, ἀθμονία δακτύλων
 60 ἐκ φουσικοῦ ξεστῆγος ἀπεξερμῆνη.
 θέσις σφυγῶν εὐτακτος, ὡς ποδῶν βάσις.
 τὸ βάθρον εἶπεν ἂν τις ὡς πρὸς τὴν στέγην.
 καὶ τάλια σημαί, καὶ καλῆ πάσα πλάσις.
 Οὕτως ἀρίστη τὴν θέαν ἢ παρθένος,
 65 ὡς καὶ τὸν ἀγρευσάσαντα ληστοῦν Ἰωβρῶταν,
 θεᾶν ὑποτρέψαντα τὴν ἠγρευμένην,
 δεσμῶν δαπάντων ἐκλιπεῖν εἰσενδέσθαι,
 τρέσαντα πάντως οὐκ ἀνεύλογον φόβον,
 μὴ που θεὰ τις συνδεθῆ τῶν ἐν Ῥόδῳ,
 70 ὑποκρίθεισα τὴν βορησίαν πλάσι.
 οὕτω τὰ θαυμάσια τῶν δεσμάτων
 καὶ βαρβαρικῶν συγκαταστῆλει θράσος,
 ψυχῆν δὲ ληστοῦ πρὸς κατάπληξιν στέφει.
 Ἦ μὲν στρατιὰ τοὺς δίδοντας ἐν Ῥόδῳ
 75 ὄμοῦ Διοσκλεῖ καὶ Ῥοδάνθῃ τοῖς νέουσι
 εἰς τὰς τριῆρεις ἐμβαλοῦσα τῷ τότε
 καὶ φορτία πλήσασα φόρτου χρυσίου
 εἰς τὴν ἑαυτῆς ἀνταπῆλθε παργίδα.
 καὶ τὸν στρατάρχην καὶ στολάρχην Μισυλίων
 κύκλωθεν ὑμνήσασα καὶ περικτάδην,
 80 καὶ τοὺς δίδοντας αἰγμάλωτος νόμῳ

48a Philostr. Heroic. 15; Const. Man. Itiner. 1. 180; Nic. Eugen. 1. 126 || 55 4. 337 || 61b
 3. 366 || 65b 3. 141; 5. 6; Nic. Eugen. 5. 228; 7. 176 || 66 Heliod. 1. 2; Chariton. 1. 14 et al. ||
 68-70 Heliod. 1. 4 || 72 6. 502 || 76b 4. 13; 4. 22; 4. 75 || 77 cf. Eurip. Androm. 1136-1137

47 εὐφυνῶς V (cf. 5. 113) : εὐφυᾶ HU, Gaulmin, Hercher : εὐφυεῖ L || 48 κόρη
 HVL : κόμη U || 49 αὐτόθεν HVL : αὐτόθι U || 53 ἠνθρακωμένους codd. (cf. 4. 145) :
 ἠνθρακευμένους Hercher || 55 κατάσφικτον codd., corr. I. Th. Struve (in T. L. G.)

3

εἰρηκαῖς περικλείασα ταῖς μυχαιτέραις,
εἰς τοὺς ἑαυτῶν ἀντανήλθοσαν δόμους
καὶ συντεπρῆκός τῷ κόπῳ τὸ σαρκίον
στρωμναῖς προσανέπαυσαν ὡς δὲ καὶ πότοις.

Τί γοῦν τὸ πλήθος τῶν συνεργεκλησισμένων;
ὑπνωττων (οἶον ὕπνον, ὡς κακὸν λίαν),
εἰς γῆν κατακλιθέντες ὡς οἶα κλίην·
νυξ γὰρ τὸ πᾶν κατέσχε δύντος ἡλίου.
οὐ μὴν Δοσικλής, ἀλλὰ πολλὰ δακρύσας,
'ὦ δυσμενής' ἔκραξεν, ἀργία Τύχη,

ποῦ με προφάγεις, εἰς τί με στήσεις τέλος;
ἄποιμον εἰργάσω με τῆς γεναιμένης,
φυγῆν με κατέκρινας ὡς δὲ καὶ πλάνην,
ἀπεξένωσας συγγενῶν, γνωστῶν, φίλων,
μητροὺς ποθεινῆς, προσφιλοῦς φντοσπόρου·
καί με ξυνέσχε δυσμενῆς πάλιν τόπος,
καὶ βάβαρος χεῖρ κυριεύει μου πάλιν,
ἔχω δὲ τὴν γῆν ἀντὶ μαλακῆς κλίνης.

Καὶ ταῦτα μικρά, τῶν δ' ἔς αὔριον χάριν
πολὺς κατασπᾶ τὴν ἐμὴν φρυγὴν φόβος,
τὴν αἰμοχαρῆ καρδίαν τῶν βαρβαρων
καὶ τὴν ἀπηνῆ ἠστροικὴν ἀστοργίαν
καὶ τὸ δρῦμὸ πρόσωπον ἐνθρυμωμένην.
ιδῶν γὰρ ἴσως τὴν κόρην ὁ ληστᾶναξ
ἔρωτος εὐθύς ὑποδέξεται φλόγα
καὶ πῦρ ἀνάψει λάβρον ἐν τῇ καρδίᾳ,
βιάσεται δὲ τὴν Ῥοδάνθην εἰς γάμον.
κᾶν μὲν τύχη, θάνατος εἰς Δοσικλέα
ἢ βαρβαρικῶ θανατούμενον ξίφει,
ἢ τῆς ἑαυτοῦ παλάμης ἀντιστάσει.

79 cf. Eurip. Bacch. 497; 549 || 81 2.86-87 || 83b 3.355; Nic. Eugen. 2.38 || 88a 8.500; Nic. Eugen. 1.213; 6.37; 8.175; 9.235 || 88b Nic. Eugen. 1.52; 5.276 || 95a 3.105; 7.21 et al. || 96b 1.432; Nic. Eugen. 2.30; Iliad. 9.618; Odys. 20.58 et al. || 99a 3.114; 9.121 || 100 1.32; Nic. Eugen. 4.55; 6.41 || 104 Eurip. Or. 697; 4 Maccab. 16.3 || 105 3.179; 3.429 || 108b 2.414

80 ἀντανήλθοσαν Hercher || 84 λίαν HVU²L : μέγα U¹ || 88 inscr. HLU (ἐν φυλακῇ addit U) | ἔκραξεν UL : ἔλεξεν HV | ἀργία HVU²L : ἀθλία U¹ || 89 ποῖ conl. Hercher || 94 ξυν- HV : συν- UL || 98 πολλὸς codd. : λίαν Gaulmin, Hercher || 107 θανατούμενον L² : -μενος HVU¹

εἰ δ' οὐ τύχη, θάνατος εἰς τὴν παρθένον·
θερμὸν γὰρ ἔστιν εἰς ἔθρον τὸ βάβαρον
καὶ μὴ τυχὸν πρόχειρον εἰς φουουργίαν.

Κἀγὼ μὲν ἴσως καρτερήσω τὴν βίαν,
κᾶν δεσμά, κᾶν κόλασιν ἐκ ζαβδισμάτων
παθεῖν κελεύη δυσμενῶς ὁ Μιστύλος
τὸν αἰχμάλωτον ἄθλιον Δοσικλέα.

ἀνήρ γάρ εἰμι καὶ μάχαις συνετράφην
καὶ μυρίους ἤδησα πολλάκις μόθους·
ἀλλ' ἢ Ῥοδάνθη πῶς ὑποίσει τὸν πόνον,
ρυγὴ θαλάμῳ καὶ τρυφαῖς εἰδισμένη,
σάφ' ἀπαλή, πρόχειρος εἰς πᾶσαν νόσον,
εἰ καὶ μικρὰ γοῦν αἰτία παρεμπέση;

Τοιαῦτα πάσχεις, ὦ Ῥοδάνθη παρθένη,
τοιαῦτα πάσχεις τοῦ Δοσικλέος χάριν·
ἐν γῆ καθεύδεις καὶ λιμῶ τετηγμένη
ὄμως Δοσικλῆν ὑπάγεις ὑπὸ στόμα·
καλεῖς δὲ πικρὰ τῆ καθ' ἑπνοὺς ἐμφάσει
καὶ τοὺς ὀνείρους ἀξιοῖς ὄψιν μίαν

φέρειν ἐν ὕπνοις, τὴν θέαν Δοσικλέος.
ἐγὼ παρέσχον ἐμπροσθὶν σε, παρθένη,
μοίραις ποιηραῖς καὶ παλαμναῖαις τύχαις·
καὶ πῶς τὸν ἐχθρὸν ἀγαπᾷς Δοσικλέα;

Οὕτως ἀποιμῶζοντι τῷ νεανίᾳ
ἐφίσταται παῖς ἀγαθὸς τὴν ἰδέαν,
οἶμαι προληφθεὶς καὶ προεργεκλησισμένος.
καὶ δὴ προσειπὼν καὶ καθεσθεὶς πλησίον
Κράτανδρος αἰχμάλωτος, Ἕλληγ ἐκ Κύπρου,

110 3.154; Chariton. 5.2.6 || 111b 1.382; 1.398; Nic. Eugen. 4.194; Theodos. Diac. Exp. Cretae 2.69; 2.211; 3.33; Ephraem. Caes. 1654; 5165; 9329 || 119b 2.83 || 120a Nic. Eugen. 2.81 et al. || 125b 2.301; 6.329 || 126b 2.333; 3.72; 3.308; Nic. Eugen. 3.410; 6.315 || 130b Nic. Eugen. 1.220; 1.301; 1.319 || 133 1.444; 4.381; 7.214 || 134b Nic. Eugen. 1.209; 2.55; 4.101

111 καὶ μὴ τυχὸν HVM (τυχὼν V) : καὶ μὴ τύχη UL : κᾶν μὴ τύχη Le Bas, Hercher || 121 μικρὰ et αἰτία scripsi (cf. 2.465) : μικρὰ et αἰτία H : μικρὰ et αἰτία VUL, μικρὰ et αἰτία Gaulmin : μικρὰ et αἰκία Hercher | παρεμπέση HVU (-ei) L : παρεμπέσου Hercher || 132 inscr. HL (συνκαθιστός pro γνωριστός L) : ἔθρα φιλιούται τὸν Δοσικλέα κράτανδρος ἐν φυλακῇ U || 132-134 HV : om. UL || 136 UL : om. HV

140 'παύθητι' φησὶ τῶν στεναγμῶν, ὃ ἔβη,
ἐπιλογες ὅψε τὰς ῥοὰς τῶν δακρύων·
ἀπεξενώθης τῆς ἐνεργουμένης· φέρε·
ἔχεις γὰρ ἡμᾶς συναπεξενωμένους.

145 πάντες κατεσχέθημεν ὀπλοῖς βαρβάθων.
οἰκεῖς φυλακῆν· συμπεφυλακίμεθα.
πάντως δὲ πάντως ἢ κακῶν κοινοῖα
φέρεῖ παρανόημα τῷ πεπονθῶτι,

150 καὶ τῆς ὀδύνης τὴν κάμνον σβεννύει,
ἰδὼν ἐπιστάξασα παραμυθία.
ἄφες τὸ πενθεῖν καὶ τὸ μακρὰ δακρύνειν
(θῆλυτρεπτής γὰρ ἦ ῥοή τῶν δακρύων),
καὶ τὰς σεαυτοῦ δυστυχεῖς τύχας λέγε·

155 'Ἐλλην, θεοὶ σωτήρες, οὕτως ὁ ἔξνος,
'Ἐλλην' Διοσκλῆς εἶπεν· 'ἀλλ' ὦ μοι, ἔβη,
σὺ τὰς σεαυτοῦ προφθάσας μᾶλλον λέγεις·
λέγων γὰρ ἴσως ἐξεώσεις τὸν πόνον
καὶ κομφεῖς με τῶν μακρῶν στεναγμάτων·'
Ὅχι ἀν φθάνοιμι τὰς ἡμᾶς λέγειν τύχας·
ἔλαξεν ὁ Κράτανδρος ἀνθυποφθάσας.

160 'ἔγω, Διοσκλῆς, Κύπρον ἔσχον πατριδα,
φουτοσπόρον Κράτωνα, μητέρα Στάλην,
ἐργετία μοι παρθένος Χρυσουχοῦ,
ἠνδροκλέος παῖς καὶ θυγάτηρ Μυδραλῆς.

Διήγησις Κρατάνδρου
περὶ τῶν κατ' ἐαυτὸν

137 3. 504 || 138b 1. 150; 1. 510; 3. 488; 8. 48; 8. 94; Prodromi Carm. hist. 23. 4; 39. 47; 39. 118; 45. 137; 49. 20; 54. 73; 54. 173 et al.; Georg. Pis. Hexaem. 45 || 141a 1. 100; Ioann. Maurobi Carm. 5. 17 || 14b 6 171; Nic. Eugen. 2. 8; 2. 56 || 144-145 3. 135-136; Achill. Tat. 7. 2. 3; Heliod. 1. 9; Const. Man. Amor. 1. 48-54 Hercher = fr. 17 Mazal || 144a 4. 66 || 147b Theodos. Diac. Exp. Cretae 1. 168 || 148 cf. Ps. 23. 2 || 150a cf. 2. 361; Nic. Eugen. 9. 222; Eurip. Med. 928; H. F. 536; Soph. Aiac. 580 || 153-154 Heliod. 1. 8 || 157 Nic. Eugen. 2. 36; 6. 312 || 158-426 cf. Heliod. 1. 9-17 || 159b 5. 517; 9. 431; Prodromi Carm. hist. 50. 23 || 160 Nic. Eugen. 2. 57 || 162 Nic. Eugen. 2. 60

139 ἀποξενώθεις Gaulmin, Hercher || 146 φρονοῦσα HVUL : φρονοῦσα M || 150 θῆλυ-
τρεπτής HVUL : -τρεπτής V || 152 εἶπός τις Gaulmin, Hercher : εἶπός τις codd. || 158 inscr. HV
UL

6

165 ἦλων ἐκείνης (οὐ γὰρ αἰσχύνῃ λέγειν
πρὸς ταῦτοπαθῆ, πρὸς ποδῶντα, πρὸς νέον),
αἰοὺς δὲ τὴν ἐνοῦσαν ἐν στέροισι φλόγα
δήλην καθιστῶ τῆ κόρη δι' ἀγγέλου.

170 ἦκουσεν ἡ παῖς, καὶ προσέσχε τῷ λόγῳ
καὶ μοι κατηγγύησεν αὐτῆς τὸν γάμον.

175 'Ῥοδισμένης γοῶν συντεθείσης ἔσπερας,
καθ' ἣν ὑπελθὼν τὸν θάλαμον τῆς κόρης
λόγους παδάσχω καὶ δεδέξομαι λόγους,
ἔπει προσῆλθον τῆ πόλῃ τῆς εἰσόδου,
κεκλεισμένης μὲν ἀνείψα τὰς θύρας,
ξύλων αὐτῶν ἐκτινάξας μοχλίον,

180 πρῶβας δὲ πρὸς τοῦμπροσθεν ἦσυχον πόδα
ἔσπευδον ἐλθεῖν ἀμφὶ τὴν Χρυσουχοῦν.
Ἄλλ' οὐ λέληθα τὴν φυλάκισσαν Βρῦαν·
τὸν δεσπότην γὰρ εὐθέως ἠνδροκλέα

185 μακρᾶς λαλαγαῖς ἐξείρει τῆς κλῆνης
καὶ τοὺς ἐαυτῆς δυσμενεῖς συνοικέτας,
καὶ τὸν συνήτην εὐθὺς ἐκπεφυγόντα
λαβεῖν ἐφώδιων καὶ κτανεῖν ξύλοις, λίθους.
ὁ μὲν ὄραλλον ταιν χειρῶν ἐξημμένους
ἢ θάτερον γοῶν τῶν θυγῶν παρασταδά,
ὁ δ' ἐξορύξας ἡ σταραδίνας τὸν δόμον
καὶ χειροπληθῆ ταιν χειρῶν ἀδας λίθων,
τοῖς προστοχοῦσι πάντες ἐξωπλισμένοι
τῷ νυκτοκλέπτη τὴν βίαν ἐπεκρότου.

190 Καὶ τοῦ Κρατάνδρου μῆδαμοῦ τετυνημένοι
(ὡς ὠφελὸν γε· καὶ τί γὰρ μοι ἴτην ἔτι;)
κατευστοχοῦσι δυστυχῶς τῆς παρθένου.

Φόνος Χρυσουχοῦς

165a 7. 179; Nic. Eugen. 2. 66 || 166 2. 341; 6. 190 || 169 2. 391 || 172 Nic. Eugen. 3. 397 ||
173b 2. 17; Nic. Eugen. 9. 149 || 176 Theogn. 283; Aristoph. Eccl. 161; Eurip. Bacch. 647;
Or. 136; Med. 217 || 178 cf. Achill. Tat. 2. 23. 5-6 || 187 cf. Xenoph. Anab. 3. 3. 17; Luciani
Anachars. 32 s. f. et al. || 189a AG 11. 176. 4 || 191b Christ. pat. 504; 692; Eurip. Hel.
56; 293; H. F. 1301; Med. 145; 798; Hec. 349; Alc. 960; Androm. 404; Soph. Aiac. 393;
Aeschyl. Prom. 747

164 ἦλων HV (cf. 166) : ἦγῶν UL || 169 αὐτῆς codd., corr. Hercher || 172 ἐκδέξομαι
U || 175 αὐτῶν Gaulmin : αὐταῖς codd. | ἐκτινάξας Hercher : ἐκτινάξας codd. || 176 ἦσυ-
χον πόδα scripsi conl. test. : ἦσυχῶ ποδὶ codd. || 185 θάτερον Hercher : θάτερος codd. |
τῶν scripsi : τὴν codd. || 188-192 om. UL || 190 inscr. HVUL

2 BT Theodorus Prodrampus

7

- 195 ἡ γὰρ πονηρὰ παλάμη τοῦ Ληστίου
Κρατάνδρον ἐπέσασα τὴν Χρυσοχρόην
ἀνεΐλε, φεῦ φεῦ, ἀθλίως τὴν ἀδελίαν,
μακροῦ διαθρόψασα τὴν κάραν λίδω.
λύχρον δ' ὑπαυγάσαντος εἰς τὴν οἰκίαν
καὶ τὸν παρόντων ἐκπλαγέντων τὴν θείαν
(καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἐκπλήξην ἔσχον καὶ φόβον
οἱ τὴν ἑαυτῶν ἀνελόντες δεσπότῃν;)
οἱ πάντες εὐδὺς συμμιγῆ φωνὴν μίαν
ἔκραξαν, ἡλάλαξαν ἐκτεπληγμένοι,
καὶ τὸν τεκόντα τὴν κόρην Ἀνδροκλέα
ἄπνον ἐβάλον τὴν θυγάτῃρα βλέπειν,
ἐπιγράφοντες τῷ Κρατάνδρω τὸν φόνον.
200 Καὶ γοῦν ὁ πατὴρ τὴν στολὴν ἐξηρημένος
καὶ τῆς κεφαλῆς τὴν κόμην κεκαρμένος
καὶ τὴν κορυφὴν τῆ κόμης πεπασμένος
καὶ τὴν παρειὰν ἐγκατεσπαραγμένος
καὶ τὸ πρόσωπον πενθίμως ἐσταλμένος,
οἰκτρὸς κατῆρχεν ἄθλιος τραγῳδίας
205 “ὦμοι” λέγων “θυγάτερ, ὦμοι παιδίον,
οὕτως ἀώρως ἐκ μέσου μετηρημένον.
ὦ τέκνον, ὦ γέννημα πατρὸς ἀθλίου,
ἀπῆλδες ἔνθεν δυσμενοῦς φθόνω Τύχης
ἄνυμφος, ἀστολίστος, οὐδὲ παστάδας
εἶδες γαμικάς, οὐδ' ὁ σὸς φυτοστόρος
ἀνήψεν ἐν σοὶ νυμφικὴν δαδουχίαν,
οὐδ' ἦρξεν ὠδῆς εὐφυνῶς γαμηλίου.
210 ἀλλ' ἐτρυγήθης τοῦ προσώπου τὴν χάριν

199 1.238; 1.257; 3.199; 3.202; 4.443; 4.460; 5.140; 5.260; 5.300; 5.353; 6.198;
7.404; 7.414; 8.290; 8.481; 9.253 || 201b 1.401; 8.127; Timoth. Pers. 35; Aristoph. Av.
771; Achill. Tat. 3.2.8; Nic. Eugen. 1.62 || 202b Nic. Eugen. 6.138; 6.238 et al. || 206-210
3.85; 6.439-443; Prodrumi Carm. hist. 39.131-134; 45.54; 45.212-213; 54.160-161;
Eustath. Macrembol. Amor. 10.10 et saepius || 210b Nic. Eugen. 5.176; 6.99 || 213a 3.94;
8.19 || 215b 1.88; 6.147; 8.500; Nic. Eugen. 1.213; 8.175; 9.235 || 216a 2.372; 9.42;
Eurip. Hec. 416; I.T. 220 || 218 3.259; 6.383; Achill. Tat. 1.13.6; Nic. Eugen. 9.66 || 220b
1.445; 3.152; 3.341; 8.13; Philostr. Ep. 25

208 om. UL || 212 inscr. HVL : θρηῖνος ἀνδροκλέος πατρός χρυσοχρόης ἐπὶ θανάτῳ
αὐτῆς U

- 225 ἔαρος ἀκμάζοντος, οὐδὲ τὴν τρυγὴν
ἔμεινεν ἐλθεῖν ἢ βροτοφθόρος Τύχη.
Ἦ μητρὸς ὠράισμα, πατρὸς καρδία,
ὦ δένδρον εὐχρον, εὐπρεπές, καλόν, μέγα,
κενώς ὑπανθοῦν, ὠραισμένον μάτῃν·
τίς ἄγριος θῆρ, τίς θρασυβρέμων λέων,
λόχμης προελθὼν καὶ προκύννας ἐξ ὄρους,
τριχῆς δὲ φρέξας καὶ σιμώσας αὐχένα,
ταχὺ φθάσας ἄκαρπον ἐξέκοπέ σε;
230 ἐγὼ μὲν ἀτέλεστον εἶχον ἐλπίδα
ὑπὸ σιάν σὴν παῦλαν ἐξευρημέναι,
σκέπτης δὲ τυχεῖν ὑπὸ σοῖς καλοῖς κλάδοις·
νῦν δ' ἀλλὰ ταῦτα δυστυχῶς μετετρέψθη
καὶ τὴν πονηρὰν ἀλλαγὴν ὑπηλλάγη.
235 Κἄν μὲν φυσικὸς τῆς τελευτῆς ὁ τρόπος
καὶ τὴν ἐρυνὴν τὴν κινητικωτάτην
ἔθου πατρικαῖς γησιαῖς ἐπ' ἀγκάλαις,
ῶμωξα πάντως (πῶς γὰρ οὐ πατὴρ φίλος
φίλης θυγατρὸς καὶ μόνης ὄρων μόρρον;),
240 ἀλλ' εἶχεν ἡμῖν καὶ τέλος τὸ δακρυον
καὶ μέτρον ἄν δέδωκα ταῖς ἀληθόσαι.
τῷ γὰρ φυσικῷ καὶ συνῆθει τοῦ πάδου
εὐδρον παρηγόρημα τῶν στεναγμάτων·
νῦν δ' ἢ τελευτῆ τῆς ἐμῆς Χρυσοχρόης
θεσμῶν μὲν ἐστι φυσικῶν ἀλλοτριῶν,
245 ξένη δὲ παντάπασι τοῦ κοινοῦ νόμου.
ποῦ σοι τὸ κάλλος τοῦ προσώπου, παρθένε;
ἢ μὲν κεφαλῇ τῷ λίδω συνεθροῖβη,
μειλίνεται δὲ τῇ ἑσθῇ πῶν αἰμάτων
τὸ κάλλος, ἢ πρόσσοψις, ἢ σεμνὴ πλάσις,
250 ἢ δὲ βρότειος ἰδέα παρηλλάγη.

221a cf. 6.291 || 226b Nic. Eugen. 5.117 || 227a Nic. Eugen. 5.118 || 228 = Achill. Tat.
1.12.3 || 231 Nic. Eugen. 2.297; 6.63 || 236a Nic. Eugen. 5.441; Hesych. s.v. || 237 Nic. Eu-
gen. 9.62 || 246b 6.139; Plat. Leg. 1, 644 d 3; 645 a 2; Cleanth. Hymn. ad Iovem 24; 39
et saepius || 249 2.265; Georg. Pis. Bell. Avat. 144 et al.

224 κάλλος Gaulmin, Hercher || 226 θρασυβρέμων HV (cf. 252) : βαρυσβρέμων UL ||
234 ὑπηλλάγη HVL¹, Gaulmin : μετρηλλάγη UL², Hercher || 236 καὶ scripsi : ἢ codd. ||
247 σὴν Gaulmin, Hercher || 248 συνεθροῖβη HV (cf. 6.449) : συνετροῖβη UL

265 Ἡ δυσμενῆς Κράτανδος, πάντολμον θράσος,
 ἄστονδε ληστὰ, θηροδύνηχος φύσις,
 ὃ πῶς ἀνήγεις τηλικαύτην παρθένον
 σκαιῶς, ποτηρῶς, αὐθαδῶς, ἀκαθόλιος;
 ἐγὼ δὲ θάμβος καὶ κατάπληξιν τρέφω,
 πῶς γοῦν ὁ πέτρος οὐ στραφαίς ὀπισθίως
 (αἰσθησιν οἷον φυσικῆν δεδεδυμένον)
 ἔκτεινε τὸν βαλόντα δικαίᾳ κρίσει,
 ἀλλ' αὐθαδῶς ἔφρασε τῆς Χρυσσοχοῆς;
 σὺ μὲν, σολητὰ καὶ φονετὰ τῆς κόρης,
 ἐνδικῶν εἰς τοῦμπεροσθεν ὑπέλιθους φόνον,
 ἐπὰν τὸ πένθος ὡς προσηκόντα δακρύσῃ
 καὶ συγκαλύψῃ τῷ τάφῳ τὴν παρθένον
 (οὐ γὰρ σιλήσειν ἰσχύσεις καὶ τοὺς νόμους
 ἢ τοὺς κρήνοντας συμπατάξεις ἐν λίθῳ),
 ἀπεκτονῶς δὲ τὴν ἔμην θυματέρα
 βολῆ πονηρᾷ δυσμενεστάτου λίθου,
 λίθους παταγθεῖς οἰκτρὸν ἐκπευύσεις, τάλαν.”
 270 Οὕτω στένοντος ἐκ βάθους ἡνδρακλήος
 ἐπηροσώμην τῆς στυγῆς τραγῳδίας,
 κηρύβδην ὑφρατῶς ἐξομιοσθεν τῆς θύρας.
 ἀντιστραφαίς γοῦν εἰς τὸ πατρίον πέδον,
 ἴφιας ἑμαυτὸν κήμβασον κατὰ κλίμας
 καὶ πικρὸν οἷον ἀλαλάξας ἐκ βάθους,
 275 ἀντετραγῳδοῦσαν τῷ τεκόντι τὴν κόρη
 “ὦμοι” λέγων “ἀγαλμα σεπτῶν, παρθένε,
 ὃ κάλλος, οἷον καὶ θεοὺς ἐφελκύσει
 καὶ τῶν ἀφ' ὕψους ἀντῆγων ἀντιστάσει,
 280 ἔλξει δὲ πάντως εἰς τὸν οἰκτεῖον πόθον.”

Θεῖος Κρατάνδου ἐπὶ
 Χρυσσοχοῆ

265b Ioann. Mauropi Carm. 29.29 || 259b 8.450; Deuter. 16.18; Isai. 58.2; 2 Maccab. 9.18; 3 Maccab. 2.22; ev. Ioann. 5.30; 7.24; ep. ad Rom. 3.8; 2 ep. ad Thess. 1.5; Apocal. 16.7; 19.2; ep. Barnab. 20.2; Christ. pat. 18 et 508 || 264 Prodromi Catomyom. 57 et 239; Ioann. Mauropi Carm. 35.70 || 268 cf. Georg. Pis. Bell. Avar. 426 || 273 9.450; Prodromi Carm. hist. 45.92; Nic. Eugen. 3.352; Aeschyl. Agam. 503 || 274 cf. Iliad. 5.585–586; Heliod. 10.30 || 279 Prodromi Amicitia exsulans 45; AG 8.1.3; 9.806.6; 11.292.1; Ioann. Tzetzae Chil. 4.724 (723); Eustath. ad Iliad. p. 628.25

262 ὑπέβηθε Hercher || 263 δακρύσῃ HVL : πευυύσῃ V || 269 τάλαν U : τάλια HVL || 277 inscr. HVUL | σεπτῶν V (cf. 1.40) : σεμῶν HVL | παρθένου Gaulmin, Hercher

10

285 οἴχη πρὸ καιροῦ, παρθένε Χρυσσοχοῆ,
 λιποῦσα νεκρὸν τὸν Κράτανδον ἐν βίῳ·
 οἴχη, καλὸν θέαμα τοῖς θεωμένοις
 καὶ ληροτὸν οἰώνημα τοῖς βλέπουσι σε.
 290 τέθνηκας, ὦμοι, καὶ παρῆλθες πρὸ κρῆνον,
 καὶ τὰυτα (βαβαί τῆς ἀπανθώτου Τύχης)
 ἡμεῖς ἀφορητῆ τοῦ φόνου σοι, παρθένε.
 τοῦ δυσμενοῦς γὰρ καὶ πονηροῦ Διουτίου
 ἡμᾶς ἀπειλήσαντος ἀποκτενῆσαι
 προήγματος σὺ τὸν λιθόβλητον φόνον,
 295 στεργῶς ὑπερδηλοκουσα τοῦ ποδουμένου.
 Ἰμοι, πάτερ δύστηνε δυστήνου κόρης,
 ἐγὼ τὸ σὸν γένημα, τὴν σὴν παρθένον
 ζωῆς ἀπεστέθησα καὶ φίλου βίου.
 ἐπεγκάλει μοι τῆς θυγατρὸς τὸν φόνον.
 πρὸς βῆμα συγκάλει με καὶ ζῆτει κρίσιν
 300 ἔλκων, μεθέλκων εἰς δόμους δικαστῶν,
 ποιῆν ἀπατιῶν τὴν δοκοῦσαν τοῖς νόμοις.
 δοκεῖ δὲ πάντως, ὡς προεφθασας λέγων,
 τὸν τοῖς λίθους βαλόντα βληθῆναι λίθους.
 στέργουμ' ἀν αὐτὸς τὸν φόνον τὸν ἐν λίθους,
 305 ἐπεί λίθῳ τέθνηκεν ἡ Χρυσσοχοῆ.
 ἡ χεῖρ μόνον με Διουτίου φονεῦται,
 ἡ δυσμενῶς κτείνασα καὶ τὴν παρθένον.
 μηδὲ βραδύνης ἐγκαλεῖν μοι τὸν φόνον·
 σπευδῶ γὰρ εἰθεῖν ἐνθα καὶ Χρυσσοχοῆ.
 310 ἔπει τὰ δεσμὰ τῆς γάμου κοινωνίας
 Κράτανδον οὐκ ἔμιξε τῇ σῇ παρθένῳ,
 κἄν γοῦν θάνατος μίξαιτω τοὺς ἀθλίους
 ἔνωσιν οἰκτρὰν δυστυχοῦς κοινωνίας.”

283 4.329; 7.142; Plat. Reip. 4.430 a 3; Christophori Mityl. Carm. 136.134 Kurtz || 286b 3.122; Nic. Eugen. 5.270; 8.312; Ioann. Tzetzae Chil. 7.863 (855) || 290b 1.345 || 292b Eurip. Hec. 46; H.F. 1033 || 297a 4.172; AG 16.386.3; Georg. Pis. Exp. Pers. 2.160; c. Severum 111; Hexaem. 851 || 297b 1.315 || 300 1.268–269; 1.345–346 || 307b 2.280; 3.173; 3.201

285 ὦμοι Hercher || 287 σοι UL : σου HV || 298 δοκοῦσαν HV : οἰκοῦσαν UL || 301 ἐν λίθους codd. (cf. 1.266) : ἐκ λίθων Gaulmin, Hercher || 307 τῆς HV : τοῦ UL || 308–310 om. UL || 309 τῶν ἀθλίων Gaulmin

11

Και ταῦτα μὲν ποσαῦτα και τούτων ἄχρι·
 ἦδη δ' ἐς αὐτὴν ἡμερῶν τὴν ἐννάτην
 ὁ τῆς θανάτους δυστυχῆς φυτοσπόρος
 λύσας τὸ πένθος, συσταλαίς τῶν δακρύων
 εἰς βῆμα χωρεῖ και δικαστῶλων δόμον
 και συγκαλεῖ με τὸν φρονετην εἰς κρίσιν.
 και συνιόντων τῶν μερῶν ἐκατέρων
 (ἐμοῦ μὲν ἔνθεν και Κράτωνος και Στάλης,
 ἐναντίον δὲ Μυρτάλης, Ἀνδροκλέος)
 πρώτος πρὸ πάντων Ἀνδροκλῆς οὕτως λέγει·
 “Ἄνδρες δικασταί, τοῦ καλοῦ συνήγοροι,
 Δίκης σύνεδροι και θεῶν παραστάται,
 καλὸν μὲν ἦν μοι, ναί καλὸν και συμφέρον
 βιοῦν καθ' αὐτὸν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον·
 τὸ γὰρ σιωπᾶν και βλέπειν ἐμᾶς τύχας
 δημηγορικῶν ὑπερέκρινον λόγων·
 οὐχ ὡς ἄτιμον τούργον ὑπολαμβάνων
 (τί γὰρ γένοιτ' ἂν ὀλιβιώτερον δίκης;),
 τὴν δ' ἐμπλακείσαν τῇ δίκῃ στωμυλίαν
 φευκτην, μισητήν, ἐβδελυγμένην κρίνων.
 ἐπεὶ δ' ὁ πεσοδὸς τῆς κακοσχόλου Τύχης
 ἄλλως κλισθεῖς και στραφεῖς ἐναντίως
 ἤνεγκεν ἡμᾶς ἄμφι τὰ βδελονκτέα
 και πρὸς τὸ βῆμα συγκαλεῖ και τὴν κρίσιν
 ἄκοντας ἐλθεῖν τοδὸς ἀπραγμονεστάτους,
 ἰδοὺ παρέστην εἰς τὸ βῆμα και λέγω.
 Ἦν μοι θυγάτηρ τούνομα Χρυσσοχρόη,
 καλὴ μὲν εἶδος, ναί καλὴ και παρθένος,
 ἦδη δὲ πρὸς θάλαμον ἠτομασμένη
 και πρὸς γαμικὸν ζυγὸν ἠύτρεπισμένη.

315

320

325

330

335

340

Δίκη Κράτωνος και
 Ἀνδροκλέος ἐπὶ
 Χρυσσοχρόῃ

312 cf. τὰ ἔνασα ap. Isaeum 2.36; 8.39; Aeschin. 3.225; Apul. Metam. 9.31; Donat. ad Ter. Phorm. 1.1.6; sacra novendalia ap. Petron. Sat. 65.10; Tac. Ann. 6.5 et al. || 313b 6.252 || 320a 3.100 || 322a cf. Soph. O. C. 1382; Eurip. fr.295.1; Greg. Naz. Ep. 208 s.f. || 331a Prodromi Carm. hist. 72.24; App. 1 || 331b 6.355; Mich. Hapluchir. Dram. 33-34 et 108-110 Leone || 338b 2.206; 7.185

312 αὐτὴν HV : αὐτῶν UL || 317 inscr. HVL : Δίκη κράτωνος πατρός κρατάδρου και ἀνδροκλέος ἐπὶ φόνο χρυσσοχρόης U || 325 βλέπειν| στέγειν Hercher || 340 UL : om. HV | γαμικὸν UL : γάμον και Hercher

12

ταύτην ὁ ληστής οὐτοσί κτείνει λίδω,
 νύκτωρ ὑπελθὼν τὴν ἐμὴν κατοικίαν.
 νῦν οὖν πάρεστι, και δότω τὰς εὐθύνας
 οὗ δυσσεβῶς ἤμαρτεν εἰς ἡμᾶς φόνου.
 δώσει δὲ πάντως τὸν λιθοβλήτων μόρρον,
 λίδω βαλὼν ἄθλιος ἀθλίαν κόρην.”

345

Ἐγὼ μὲν οὖν ὤρμησα ταῦτα φαμένου
 συνηγορῆσαι τῷ κατηγόρου λόγῳ
 και καθ' ἑαυτοῦ μαρτυρῆσαι τὸ δράμα,
 ἀλλ' ὁ Κράτων μοι τὸν λόγον προαρπάσας
 “ἄνδρες” μετείπεν “εὐσεβεῖς δικαστῶλοι,
 εὐθὲς νομίζω, συνδοκοῦν και τοῖς νόμοις,
 ἐπακροῦσθαι τῶν μερῶν ἐκατέρων
 ὃ τὸ κρίνειν ἔδωκεν ἡ θεία κρίσις,
 και τὴν δοκοῦσαν ὕστερον ψῆφον φέρειν.
 νῦν οὖν λαβόντες τοὺς λόγους Ἀνδροκλέος,
 και τοὺς ἐμοὺς δέξασθε και κρίνατέ με.

350

355

Ὁ μὲν φρονετῆς (ὡς δοκοῦν Ἀνδροκλέι)
 ἐμῆς προήχθη δυστυχοῦς ἐξ ἀφός,
 εἰς ἄχρι και νῦν εὐγενῆ ζήσας βίον,
 φόνων καθαρὸν και συλημάτων ξέρον
 και παντὸς αἰσχροῦ και βδελυκτοῦ τοῖς νόμοις
 (ἦ τίς κατηγόρησεν αὐτοῦ τοιῶδε;).
 ἐπεὶ δ' ὁ σεμνὸς Ἀνδροκλῆς, ὁ γεννάδας,
 ὁ τὴν σιωπὴν και τὸν ἥρεμον βίον
 στέργων, ἀγαπῶν και πλεόν τοῦ μετρίου,
 πολλοὺς καθ' ἡμῶν ἐξερευνεῖται λόγους,
 χελεῖη πεταννὺς και διαίρων τὸ στόμα

360

365

342a 2.285 || 351b 1.396 || 353 cf. Paroem. Gr. II 759 (Plat. Demod. 383 c et al.) μηδὲ δίκην δικάσας, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης; Eurip. Heracl. 179-180; Androm. 957-958; Sen. Med. 199-200 || 354b 7.134; Prodromi Carm. hist. 45.30; 2 ep. Clem. 20.4; Philon. De spec. legg. 3.121; Georg. Pis. Exp. Pers. 3.254; Bell. Avar. 431; He-xaem. 828 || 359b 6.370; Prodromi Catomyom. 152; Gen. 35.11; 2 Chron. 6.9; Acta ap. 2.30; ep. ad Hebr. 7.5 || 367b 4.84; Nic. Eugen. 3.49; Ps. 45.1; 119.171 || 368b Demosth. 19.112 et 207; Luciani Toxaris 9 s.f. et al.

348 κατηγόρου U² : κατηγόρου HVLU¹ || 349 κατ' ἑμαυτοῦ conl. Hercher || 351 inscr. HVUL (κράτωνος ἀπολογία U) || 361 φόνων HV : φόνου UL || 363 αὐτοῦ UL : αὐτοῖς HV : αὐτῶν Gaulmin

13

- 370 και τῆς σωτηρῆς ὡστερ ἐκλελησμένους,
καὶ τῷ Κρατάνδρῳ πλαστῶν ἀργέλλει φόνον
καὶ συκοφαντεῖ τοὺς κακῶν ἐλευθέρους,
τὸ πῦρ παρῆστον καὶ κρυάτω τὴν δίκην,
καὶ πῆφρον ἡμῶν ἐνρελῆ παρασχέτω.
375 Μαγτῶρομαι γὰρ τὴν ἐλέγκτριαν φλόγα
καὶ τὴν Δελήην, τὴν θεάν, τὴν παρθένον,
ὡς ἔκτος ὁ Κράτανδος ἐστὶ τοῦ φόνου.
ὄμως παρελιδέτωσαν οἱ νεωκόροι,
τὸ πῦρ ἀναψάτωσαν ἐτραπλασίως.
380 ἰδοὺ Κράτανδος εἰς μέσῃ βῆτω φλόγα·
κἂν μὲν συλητῆς ἐσσι καὶ μαιφόνος,
ἔξρον γενέσθω τοῦ πυρός καὶ θηροκέτω
(μιστῶ γὰρ νιὸν ἀν ἀλω φονουγίας).
385 εἰ δ' οὐ φονευτῆς, ἀφλόγιστος ἔξίτω.
Ταῦτα κραταλῶς ἐμβόησας ὁ Κράτων
καλῶς λέγειν ἔδοξε τοῖς δικαστολοῖς·
τὴν γούν πυρᾶν καύσαντες οἱ νεωκόροι
ἐλθεῖν ἐς αὐτὴν τὸν φονευτὴν ἤξιον.
390 ἐπεὶ δὲ καὶ προηλθον εἰς μέσῃ φλόγα,
τὸ πῦρ πατῶν ἀκαυστος ἐντὸς ἰστάμην·
'Καινὸν τι τοῦτο καὶ τεράστιον λέγεις,
ἔφη Δοσικλῆς, 'εἰ τὸ πῦρ ἠθροημένον,
ὡς μὴ φόνον δέδορακας, οὐκ ἔφλεξέ σε.'
395 'οὐ τῆς καμίνου, τῆς θεοῦ δὲ τὸ δράμα,
Κράτανδος εἶπεν· ὡς δὲ μὴ πένονθά τι,
εἶδαν λαβῶν καὶ θάσος εὐθύς ὁ Κράτων

λέγει Δοσικλῆς

369b 6.167 || 375 Hymn. mag. in Lunam 14: 24; 26–27; 62; 76; Ioann. Gazaei Descript. mundi 1.217 || 377–389 de iudicio dei cf. Soph. Antig. 264–265; Heliod. 8.9 et 10.8–9; (Strab. 5.2.9; 12.2.7; Pliniii N.H. 7.19; Verg. Aen. 11.787–788); Raimundi Hist. Franc. pp. 120–122 ed. Hill et C. Cuperne in RSBn n. s. 10–11 (1973–74) 147–168; Georg. Acropol. Chron. 50 (pp. 96–98 Heisenberg); Georg. Pachym. Mich. Pal. p. 92 ed. Bonn.; Ioann. Cantab. Hist. 3.27 (p. 172 s. ed. Bonn.); Du Cangeum s. v. *Justinus*; *πρωτόγα* et al. || 378b cf. Daniel. 3.19; 3.22; 3.46 || 379b 1.388; 7.488 || 381a cf. Georg. Pis. Bell. Avar. 392 || 390b 3.39 || 393 τῆς θεοῦ] i. e. τῆς Δελήης, τῆς παρθένου (v. 375)

383 ἀφλόγιστος UL (cf. 399) : ἀφλόγιστος HV || 388 καὶ H : om. VUL || 390 inscr. HV L || 393 δράμα HV : θανάμα UL

- 400 “ὄγατε” φησὶν, “εὐσεβεῖς δικαστολοῖ,
ὅπως τὸ πῦρ ἔκρινεν εὐθείαν κλίαν
καὶ τὸν καθάρον τῆς φονουγίας νέον
ἀκαυστον, ἀφλόγιστον ἐνόησεν φέσει,
τὸν συκοφάντην ὡστερεῖ κατακλιῶν.”
405 πρὸς ταῦτα κδέξας συμμιμητῆ φωνῆν μίαν
ὁ συμπαρῆστος ὄχλος ἀμφὶ τὴν κλίαν
τὸν συκοφάντην Ἀνδροκλιῆν κακηρόδον,
ἡμᾶς περικοποῦντες εὐφήμους λόγους.
Ὅτῳ λυθέντος τοῦ τότε ξυνεδρίου
410 ἦλθον μετὰ Κράτωνος εἰς τὴν οἰκίαν·
καὶ μὴ στέγων ἴην καὶ βιοῦν σὺν Κυρτίους,
ἔξ οὗ τὸ κάλλος ἔσβετο Χουσοχόρης,
πρόρῳ μετελθεῖν καὶ φυγεῖν διεσκοπόην.
καὶ γούν κατελιθὼν εἰς θάλασσαν ἐσπέρας
415 καὶ φροταγυρῶν εὐθύς εὐθὺν δικάδα
λύουσαν ἄκρι τοὺς ἐπὶ πρῶτας κάλους,
ἔμβας ἐν αὐτῇ τὴν φυγὴν ἐστελλόμεν.
“Ἦδη δ' ὑπερκύπτοντος ἀπὸ τῶν κάτω
καὶ ταῖς ἑαυτοῦ λαμπρύνοντος λαμπάσι
420 ἄκρας κορυφᾶς τῶν ὄρων τοῦ Φωσφόρου,
ἐγγὺς παρελθὼν ὁ στόλος τῶν βαρβάδων
φόρτου μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτοῖς ἀνδράσαι
τὴν δυστυχῶς πλέουσαν εἶλεν δικάδα,
ἔχων προσυληθέντα μυθία σκάφη.
σπλαχεῖς δὲ τηγκαῦτα πρὸς σὴν πατριίδα
425 καὶ τοὺς ἀδόντας ἐν μέσῳ κλείσας ἴσφρα
(τὸν κοινὸν ἀμφοῖν τούτων οἰκίαν λέγω)
εἰς δευτέραν γούν ἀγραπὴν ἀντετάτη.
τοσαῦτα τάμα, συμφωλακίτα ἔνε·

θάλασς

397b Aeschylī Eumen. 433 || 401b 1.201; 8.127 || 407 cf. Christ. pat. 698 || 412b 2.24; Nic. Eugen. 3.405 || 413b 3.59 || 417b 9.106 || 418 5.130 || 423b 3.111; 3.411; Nic. Eugen. 1.262; 2.31; 3.331; 9.44; Const. Man. Amor. 1.52 Hercher = fr. 17.5 Mazal

400 κατακλιῶν UL || 403 ἀνδροκλιῆν VUL : -κλιῆ H | κακηρόδον HUL : κατηρό-
ρον V, Gaulmin, Hercher || 410 inscr. HVUL || 412 ἀκρι HV : ἀδρις UL | κάλλος HV
(cf. 2.24) : κάλλος UL || 419 εἶλεν Hercher : εἶλον HUL : εἶλας V || 420 inscr. HVL :
ἄλωσις κρατάνδρον U || 421 σὴν Huot (ap. Gaulm. 38) : τὴν codd. || 424 ἀντετάτη HV :
ἀντετάτη UL || 425 post τοσαῦτα addunt μὲν UL

σὺ δ' ἄλλὰ τὰς σὰς ἀνταπάγγελον τύχας.
 'οὐ νῦν' Δοσικλῆς εἶπε 'καιρὸς μοι λέγειν·
 ἄλλ', εἰ δοκεῖ, κάμψαντες εἰς γῆν τὰ σκέλη
 ὕπνῳ τὸ μακρὸν κουφισμένῳ τῶν πόνων·
 ἐσμὲν γὰρ ὦδας εἰς τρίτας ἀλεκτόρων.'

Ὁ μὲν Δοσικλῆς καὶ Κράτανδρος οἱ ξένοι
 κλιθέντες εἰς γῆν μαλακῆν οἷα κλίην
 ὕπνου μετέσχον ἄχρις αὐγῆς ἡλίου.

ὁ Μιστύλος δὲ (τοῦτο γὰρ ὁ ληστήναξ)
 ἔωθεν ἐκβάς τῆς φιλῆς κατοικίας
 τοὺς αἰχμαλιότους τοὺς πεφυλακισμένους
 ἄγειν κελεύει τοῖς ὑπ' αὐτὸν βαρβάρους.
 τὴν γοῦν φυλακὴν εἰσιῶν ὁ Γωβρούας
 ἅπαντας αὐτοὺς ἐκτός εὐθὺς ἐξάγει
 καὶ τῷ βασιλεῖ Μιστύλῳ παριστάνει.

Ὁ ληστήναξ δὲ τὸν Δοσικλέα βλέπων
 καὶ τὴν Ῥοδάνθην εὐδῆως μεταβλέπων,
 οὐκ εἶχεν οἷον ἐκπλαγήσεται πλέον·
 ἄμφω γὰρ ἦσθη ἀγαθὴ τὴν ἰδέαν.

καταπλαγείς δὲ τοῦ προσώπου τὴν χάριν,
 'ταύτην μὲν' εἶπε 'τὴν καλὴν σιζυγίαν
 καὶ τούτονί', Κράτανδρον ὑποδεικνύων,
 'εἰς τὴν φυλακὴν ἀντίπεμψον, Γωβρούα·
 δώσω γὰρ αὐτοὺς τοῖς θεοῖς νεωκόρους.
 τοῦτον δὲ τὸν κλαίοντα, τὸν γηραλέον
 (κλαίει δὲ πάντως τὴν σφαγὴν ὑποτρέμων)',
 δείξας Στρατοκλήν, 'πέμψον εἰς τὴν πατρίδα,
 ἐλευθερώσας δουλικῆς πικρᾶς τύχης.

430 2.320; Christoph. Mityl. Carm. 131.25; ev. Matth. 14.30; 14.72 || 433b Prodromi Carm. hist. 4.109 || 434 4.75 || 436 3.170; 3.431; Prodromi Catomyom. 8 || 437 4.117; 7.357 || 445 = 3.152. cf. Nic. Eugen. 2.170; 6.267-268 || 446b 7.328 || 449 3.172; 3.198 || 453b 1.465; 7.5; 7.139; 7.197-198; 8.354 | 2.169; 6.134; 6.206; 6.271; 7.55; Prodromi Carm. hist. 72.27; Ioann. Tzetzae Chil. 7.863 (855); Const. Man. Amor. fr.68.8 Mazal

426 ἀνταπάγγελον Hercher (cf. 5.25; 7.193) : ἀντεπάγγελον codd. || 430 εἰς HU²L : εἰς VU¹ || 431 inscr. HV || 444 ἦσαν Gaulmin, Hercher | ἀγαθὸν HV : ἀγαθὸν UL || 449 αὐτοὺς HU²L : αὐτοὺς VU¹ || 450 κλαίοντα Hercher : κλαίανδρον H¹U²L (cf. 447 Κράτανδρον) : κλαίανδρον H²VU¹ : ἀνανδρον Huet (ap. Gaulm. 42) || 452 στρατοκλήν V : -κλή HUL

τοὺς τέτταρας δὲ τοὺς κεκυφότας κάτω,
 οὓς ἡ θεὰ δεικνυσιν εἶναι ναυτίλους,
 κτανῶν δὸς αἶμα τοῖς θεοῖς πεπωκέναι.
 τοὺς γὰρ προνοία τῶν θεῶν σεσωσμένους
 καὶ τὴν ἐαυτῶν ἀνταπελθόντας πόλιν
 θύειν τὰ σῶστρα τοῖς σεσωκόσι πρέπει·
 θεοῖς δὲ πάντως τοῖς θαλασσίοις φίλον
 αἶμα προπίπειν ναυτίλων ἀλιπλῶν.

ἄλλοι δὲ πάντες, εἰ μὲν ἐν φυτοσπόρων
 ἢ γοῦν ἀδελφῶν ἢ φιλοστόργων τέκνων
 λυθῶσιν, ἐλδέτωσαν εἰς τὰς πατρίδας
 ἢ δουλικῆς γοῦν πειραθήτωσαν τύχης.'

Οὕτω κελεύσας Μιστύλος τῷ Γωβρούα
 εἰς τὸν μερισμὸν τῶν σκύλων μετετρέπη,
 καὶ μινᾶς ἐκάστῳ δις χαρίζεται δέκα,
 αὐτὸς πρὸ πάντων τετράκις λαβὼν τόσας
 (ἐν γὰρ μερισμοῖς τοῦτον εἶχε τὸν νόμον).
 καὶ πᾶν ἄγαλμα τῶν θεῶν τῶν ἐν Ῥόδῳ
 εἰς τῆς Σελήνης τὸν νεῶν ἀνθιδρύει.

Ὁ γοῦν Στρατοκλής προσταγῇ τοῦ Γωβρούου
 τὴν ἀπάρουσαν εἰς τὸν οἶκον ἐστάλη,
 καὶ τῶν ἀτυχῶν ἢ τετρακτὺς ναυτίλων
 θνήσκει σφαιρεῖσα τῷ ξίφει τοῦ Γωβρούου,
 πρῶτον προδακρύνουσα μικρῷ δακρῶ
 τοὺς πατέρας, τὰ τέκνα, τὰς ὁμοζύγους.
 ὁ μὲν γὰρ ἐξώμωξεν ἄθλιον βροφός,
 μικρὸν, νεογνὸν καὶ γεγαλακτισμένον·
 ἄλλος δὲ τὸν τεκόντα, τὸν γηραλέον
 ἔκλαυσεν, ὠλόλυξεν, οἰμώξας μέγα.
 ὁ δ' οἰκτρὸν ἐδρήρησε τὴν ὁμεινέντην,
 καλὴν νεαρῶν νυμφίου νύμφην νεῶν.

454-456 cf. Nic. Eugen. 4.93-95 || 454b Aristoph. Vesp. 279; Theophr. Char. 24.8; Luciani Amor. 44 || 457 2.455; 3.75; 8.321; 9.156 || 460 5.421; 6.5 || 474b 3.121 || 477b 1.275; 6.440; Odys. 4.153; Isai. 22.4; 33.7; ev. Matth. 26.75; ev. Lucae 22.62 et al. || 479b 4.188 || 482 8.168; 9.212; Prodromi Catomyom. 98 || 483b cf. Prodromi Catomyom. 216 et al.; Sophocl. Aiacc. 501

461 ἀλιπῶν UL || 470 εἶχε VU : εἶχον HL || 472 σελήνης HV : ἐλένης UL || 478 τὰς H¹com:U² : τοὺς VU¹L

- 485 Ναυσικράτης δὲ κατρώς, δακρυῖτως
εἰς τὴν σφαιρὴν ἔσπευδεν ὄσπερ εἰς πότον,
τοῦτο προσηλὴν ἰλαρᾷ τῇ καρδίᾳ·
‘χαίροιτε, δειπνα καὶ πότοι τῶν ἐν βίῳ
καὶ τῶν τραπέζων ἢ πολυτελεστέγα·
490 κτήσθεις γὰρ ἡμῶν εἰς κόρον Ναυσικράτης
καί τινος εἰς ἄλδος ἀξιωματοῦ δόμον,
καὶ τῶν θανάτων ἰστορήσει τοὺς πότους,
ἐπόμπεται δὲ νεκρικός εὐλογία·’
ἔλεξεν οὕτως καὶ τὸν αὐχένα κλίνας
495 ‘ὦ δευρὸ’ φησί, Ἰωβόνα, σταθίξέ με·
ἰδοὺ πρόχειρος εἰς σφαιρὴν Ναυσικράτης·
καὶ δὴ προσεινάς τὴν στάθην ὁ Ἰωβόνας
ἔκτεινεν οἰκτρῶς τὸν καλὸν Ναυσικράτην.
οἱ γούν παρόντες τοῖς τελομένους τότε
500 πάντες κατεπλήττοντο τὸν τεθνηκότα
καὶ τὴν ἀκατάμηκτον αὐτοῦ καρδίαν.
Ὁ δὲ Κράτανδος οὐκ ἔνευ Δοσικλέος,
οὐδ’ αὐτὸς ἔκτος τῆς ποθυμένης κόρης,
εἰς τὴν φυλακὴν ἀνταπήλθοσαν πάλιν.
καὶ δὴ Κράτανδος φησὶ πρὸς Δοσικλέα·
505 ‘τῶν μὲν καθ’ ἡμᾶς τοῖς θεοῖς φροντιστέον
(ναὶ γὰρ, Δοσικλείς, τοῖς θεοῖς πάντων μέλιον)·
σὺ δ’ ἀλλὰ τὰς σὰς ἡμῶν ἀγγελίους τύχας,
διδοὺς τελευτῆν τῷ προϋπεσχημένῳ·’
‘κλανθμοὺς μὲν, οἶδα, καὶ ῥοὰς τῶν δακρυῶν
ἡμᾶς ἀπαιτεῖς, συννεώτερε ξένη·
510 ἔφη Δοσικλῆς οὐκ ἀδάκρυτον λόγον·’

489 2. 84; 3. 139; Nic. Eugen. 7. 324; Democriti B 210; Plut. Quaest. conviv. 660 F || 491 2. 372; IIad. 3. 332 et al. || 495b 7. 342; 7. 471 || 495b 3. 107; 5. 388; Nic. Eugen. 1. 23 || 503b 3. 265; 6. 163 || 507b Eurip. Phoen. 1198; Androm. 1251 et al. || 508 1. 426; 2. 169 || 509b cf. 1. 427 || 510b Nic. Eugen. 3. 124; 6. 342 || 511b συννεώτερε i. q. σημηλωτάτα, cf. Ioann. Malal. Chron. 7 p. 181. 17 Dindorf || 512 = 3. 507. cf. 6. 221; Nic. Eugen. 3. 45; 3. 202; 6. 235; 8. 330

485 inscr. HL || 487 προσηλὴν HUL : προσηλὴν V, Gaulmin, Hercher || 492 πότους HUL : τότους V || 504 ἀνταπήλθοσαν UL : ἀντεπ- HV || 507 πάντων μέλιον HV : πάντων μέλι L : πάντως μέλι U : πάντως μέλι Gaulmin, Hercher || 508 ἀγγέλιους codd., corr. Gaulmin || 511 συννεώτερε scripti : συννεώτερε codd.

515 ‘τῶν γὰρ παλαιῶν εἰς ἀνάμησιν φέρεται·
ἡμῶς (τί γὰρ πάθωμεν αἰτούντος φίλου);
ἐντεῦθεν ἀρχὴν ἢ διηγήσις λάβου·’

ΤΟΝ ΚΑΤΑ ΡΟΔΑΝΘΗΝ ΚΑΙ ΔΟΣΙΚΛΕΑ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

- 5 ‘ἄσπι προσήπλου τὰς ἑαυτοῦ λαμπράδας
ὁ λαμπρὸς ἀσπίδ ἔς μέσσην τὴν ἡμέραν,
ἡμεῖς δὲ τὸν Ῥόδιον ἀρχοῦ ἡμεῖνα
5 εὐέλως παραλεύσαντες εὐφόρους τύχαις
(οὕτω νομισθὲν καὶ κριθὲν τοῖς ναυτίλοις)
τὴν ναῶν παραγωγίσαμεν εἰς τὸν ἡμένα,
μικροῦ παρ’ αὐτὸ συνθρομβείσαν τὸ στόμα
καὶ συρραγείσαν καὶ βυθισθείσαν κάτω.
τὰ μὲν γὰρ ἔνδον ἀσφαλῆ τοῦ ἡμένος·
10 οὐ κημάτων θροῦς, οὐ λόφοι καὶ χάσματα
(τούτων ἐκείνους ἀντεπεξηρησμένων
πικρῆ ταραχῆ καὶ συχνῆ μετακλίσει,
καὶ τῶν λόφων μὲν ἀντρασασματουμένων,
τῶν χασμάτων δὲ τοῦματιν λοφουμένων),
15 οὐδ’ ἀντρέψεις πνευμάτων ἀντιπνῶν
δινεῖ τὸ δεῖδρον καὶ κυκᾶ τὰς ὀκνάδας·
μόνη δὲ πάντως ἢ πόλις τῆς εἰσόδου,
στενὴ κομιδῆ καὶ κατάρακτος λίθους·
μόνης μία τις τῶν μερίτων διακάδων
20 ἀφανιστος ἔλαδι καὶ περάσοι τὴν θύραν.

514 2. 81; 7. 231; 9. 259; Nic. Eugen. 6. 351; Aristoph. Nub. 798; Av. 1432; Eurip. Hec. 614; Suppl. 257; Phoen. 895 et al. || 1 προσήπλου cf. Sophronii Hierosol. Vitam Anastasi, PG 92, 1720 A || 3 Nic. Eugen. 3. 15 || 6 Nic. Eugen. 3. 24 || 10b 2. 14; 6. 212–213 || 11b 5. 280 || 15b 2. 317; Aeschyl. Prom. 1987; Agam. 147; Nonni Dionys. 5. 275; 11. 438; 37. 73; 39. 382

515 λάβου Hercher : λάβη codd. || inscr. HVL : sine τοῦ αὐτοῦ U || 1 inscr. HVUL || 6 παραγωγίσαμεν H : -μήσαμεν VUL || 10 λόφοι καὶ HV : λόφος, οὐ UL || 12–13 om. VUL || 15 ἀντραπῶν HUL (cf. 317) : ἀντρέψων V, Hercher || 16 κυκᾶ HV : κυκλαῖ UL, Hercher || 19 μία HV : βία UL (βία Gaulmin)

Δοσικλῆς πρὸς
Κράτανδον διηγήσις
πρὸς τὸν καθ’ αὐτὸν

Ἡμῖν μὲν οὖν εὐορμον ἦλθε τὸ σκάφος,
κακῶν ἀθιγές, ὕμεις, σεωσμένον,

τοῦ ναυτιλάρχου τῆ τέχνη Στρατοκλέος·
καὶ τοῖνυν ἐξέφρανας ἐκ πύργου κάλιω,
στερηαῖς δὲ δεσμήσαντες αὐτὴν ἀγκύραις,
ἄνιμεν εὐδὴς εἰς Ῥόδον, ναύτας δύο

μόνοισ λιπόντες φυλακὴν τῆς ὀλιάρδος.

ὁ δὲ Στρατοκλῆς, τῆς νεῶς ὁ προστάτης,

ἄγει μὲν ἡμᾶς ἐς φίλου συνεμπόρου,

ἔξω λιπῶν δὲ τῆς πόλης, αὐτὸς μόνος

εἰσῆλθεν ἐντὸς καὶ προσεῖπε τὸν φίλον.

ἐκστάς δ' ἐκείνους τῷ δυσέλπτῳ τῆς θέας,
ἀντιπροσεῖπε τὸν φίλον Στρατοκλέα

καὶ τῷ τραχήλῳ γησίως προσεπλάκη

καὶ “χαῖρέ μοι, κάλλιστε τῶν συνεμπόρων”

εἰπὼν ἐρωτᾷ· “σώζεται σοι τὰ βρέφη,
καλὲ Στρατοκλέεις; ὕμης ἢ Πανθία;”

“Εὐνοῦς κυβερνᾷ τὴν ἐμὴν ζωὴν Τύχη,
ἄρυστε Γλαύκων” ὁ Στρατοκλῆς ἀντέφη,

“καὶ πᾶσιν ἄλλοις δεξιῶς ἐπιβλέπει·
ὁ παῖς δὲ μοι τέθνηκεν Ἀγαθοσθένης

θάνατον οἰκτῶν συμπεσοῦσης τῆς στέγης.”

ἔλεξε ταῦτα καὶ στενάξας ἐκ βάθους

θερμῶς σταλαρμῶς ἐστάλαττε δακρῶν,
ἐλθὼν ἐς ἀνάμνησιν Ἀγαθοσθένους.

“εἰς αὔριον μὲν τῷ θανόντι παιδίῳ
κοιτῆ σὺν ἡμῖν” εἶπεν ὁ Γλαύκων “θύσεις

χοάς, ἀπαρχὰς δακρῶν, κερασμάτων·
νῦν δ' ἀλλὰ δεῦρο συγκάλει τοὺς συμπόρους

κοιτῆ μετασχεῖν τῆς παρ' ἡμῖν ἐστίας.

32b 3. 496; 6. 290 || 34 3. 63; Nic. Eugen. 6. 238 et al. || 42b 8. 73; Eurip. H. F. 905 ||
43b 4. 233; 6. 92; Nic. Eugen. 1. 285; 2. 7 et al. || 44 3. 86; 3. 158; 3. 488; Nic. Eugen.
8. 70; Iliad. 7. 426; Soph. Trach. 919 et al. || 50a Eurip. El. 607; Hippol. 731

21 εὐορμον HVL : εὐδορμον U || 22 κακῶν HV : καλὸν UL || 30 δὲ λιπῶν Hercher ||

31 ἐντὸς UL (cf. 59) : ἐνδον HV || 38 inscr. HVL || αὐτοῦ L : αὐτῶ H : om. V ||

39 γλαύκων HV : γλαύκων UL || 42 συμπεσοῦσης HVL (cf. 8. 73) : ἐμπεσοῦσης U ||

44 ἐστάλαττε HV (cf. 6. 161) : ἐστάλαξε UL || 45 ἐς Le Bas : εἰς codd. || 46 εἰς αὔριον
Gaulmin (486), Hercher (cf. 4. 109) : ἐσαύριον codd. || 50 ἡμῖν HV : ἡμῶν UL

κοιτῆ φανεῖσθαι τῶν παρόντων ἀλάτων.”
τούτους ἐκείνος συμπεραίνει τοὺς λόγους
καὶ τὴν γυναῖκα συγκαλεῖ Μυρτιπνὸν
“γυναῖ” λέγων, “πρόσθηθι τῆς πανδαισίας,
τίθει τράπεζαν εἰς τὸν ὑπαιθρον δόμον,
κάλει δὲ φραγεῖν τοὺς φίλους Στρατοκλέος.”

Εἰσῆλθομεν γοῦν τῷ λόγῳ Μυρτιπνῶς.

ἀλλ' ἢ Ῥοδάνθη καὶ λιμαρχοῦμένη

οὐκ ἦλθεν ἐντὸς ἐντροπῆς ἀντιστάσει,

νεύσει δὲ χειρὸς συγκαλεῖ με καὶ λέγει·

“ἄνευ, γινώσκεις τὴν ἐμὴν σαφῶς τύχην
(καλῶ γὰρ ἄνδρα τὸν φίλον Δοσικλέα,
ὃν μοι συνῆψαν οὐ γάμοι καὶ παστάδες,
οὐ νυμφικὴ σύζευξις, οὐ μία κλίνη,
οὐ τῆς ἐπ' ἀμφοῖν συμπλοκῆς αἱ συνδέσεις,
σχέσις δὲ σεμνὴ καὶ πόθος πάθους δίχα
καὶ δεσμὸς ἀγνός σωματῶν ἀσυνδέτων).
ἄνευ, γινώσκεις τὴν ἐμὴν σαφῶς τύχην·
ἐγὼ γὰρ εἴμι καὶ γυνὴ καὶ παρθένο,
καὶ παντὸς ἀνδρὸς ὄψιν εὐλαβοῦμένη,
πλέον δὲ πολλῶ τοῦ σαφῶς ἄλλοτρίου,
μὴ πού τις ἡμᾶς ἐμπαδέσθων βλέποι
κόρραις πονηραῖς δυσγενῆ θεωρίαν·
πῶς οὖν, Δοσίκλειε, εἰσοῦσα τὴν θύραν
τόσων μετ' ἀνδρῶν συμφάγω γυνὴ μία;”

“Ὡς εὖ γέ σοι γένοιτο τῆς ὀμιλίας,”
μικρὸν διασχὼν εἶπα, “σεμνὴ παρθένη·
διδούς γὰρ ἡμῖν τοῦ πόθου τὰς ἐργῶς
ὀρδᾶς, ἐναργεῖς, ἀσφαλεῖς, πεπηγμένας,
καὶ τὰς πονηρὰς ἐξάγεις ὑποφίας.
νῦν δ' ἀλλὰ δεῦρο τοῦ φραγεῖν (τί γὰρ πάθησι),
ἐπιείπερ ἡμᾶς εἰσκαλεῖ Μυρτιπνὸν.

52 7. 304 || 55b i. e. τὸ κηπίον, 2. 93; 9. 240 || 58b Prodrumi Carm. hist. 45. 47; Deuteron.
8. 3 et al. || 60 Nic. Eugen. 6. 264 || 63b 1. 216–217 || 64a Nic. Eugen. 6. 394 || 71a 3. 208;
8. 351 || 76 2. 479; 8. 328–329 || 77a 2. 160; 3. 180; 3. 375; 4. 133 || 77b 9. 164; 9. 245

65 ἐπ' UL : ἀπ' HV || 67 ἀσυνδέτων UL : ἀσυνθέτων HV || 69 καὶ γυνὴ HV : γυνὴ
τε UL || 82 εἰσκαλεῖ HV : ἐγκαλεῖ UL

85 ἄλλως δὲ καὶ σὺ ταῖς τροφαῖς εἰθισμένη
καὶ τῶν τραπέζων ταῖς πολυτελεστέας,
πῶς ἀτροφῆσαι εἰς ὄλην τὴν ἡμέραν,
καὶ ταῦτα λύπη καὶ κόπω καὶ ναυτία
τὴν σάγκα τὴν κάπνογον ἐκτετηγμένην;⁸⁸
Εἰσηθήσομεν γοῶν τῆς κόρης πεπεισμένης.

90 ἰδῶν δὲ πάντας εἰσάοντας ὁ Δρύας,
Γλαύκωνος υἱός, εὐσταλῆς νεανίας,
"χαίρουτέ φησὶν, οἱ φίλοι Στρατοκλέος,
καὶ δεῦρο συγγευοῖσθε κοινῶν ἀλάτων."
εἰπὼν δὲ πάντας εἰς τὸ κηπίον φέγει,
ὅπου φαρεῖν ἔταξεν ἡ Μυρτιπότη.

95 καὶ γοῶν ὁ Γλαύκων ἐξαναστὰς τῆς κλίνης
ἡμᾶς προσεπτῶν ἤξιον καθισμάτων.
ἄνω μὲν αὐτὸς ἐς κορυφαίων θρόνον
ὄμοῦ καθεσθῆεις τῷ φίλῳ συνεμπότῳ.
εὐθὺς δ' ὑπ' αὐτοῦς δεξιὰ Μυρτιπότη,
καὶ δὴ μετ' αὐτὴν ἡ Ποδάθη, καὶ τρίτη
Μυρτιπότης παῖς, παρθένος Καλλιχρόη.
τὰ δ' ἔνθεν ἡμεῖς ὑπὸ τὸν Στρατοκλέα,
ἐγὼ μετ' αὐτόν, καὶ κατωτέρω Δρύας.
100 τρίτος δ' ὑφ' ἡμᾶς ναυτίλος Ναυσικράτης.
οὕτω μὲν εἶχε τῆς καθέδορας ἡ θέσις.
καὶ πάντες εἰσιόντων λαμπροῖς οἰκίσις.

* * * * *

110 ὑπὸ Στρατοκλεῖ λαυρυγῶς κεκορηγότες,
ὥδιθις ἀναθῆς ἐμμελῶς ἠηουμένῳ.
εὐθὺς δ' ἀναστὰς τοῦ πότου Ναυσικράτης
ὄρχησιν ὠρχήσατο ναυτικωτέραν.

Ἄλλοις μὲν ἠδὲ τὸ Στρατοκλέος μέλος,
ἔμοι δὲ καλὸν τῆς Ποδάθης τὸ στίγμα.

85 9.407 || 87b Luciani Timon. 17 || 95b 3.299; 6.4; 7.188; Nic. Eugen. 1.200; 9.300 ||
97-105 cf. Achill. Tat. 1.5.1 || 106b 9.228 || 110 cf. Nic. Eugen. 7.278 || 111-139 cf. Horat.
Carm. 1.7; Ioann. Geom. Carm. 54; Christoph. Myth. Carm. 19.1-4

88 γοῶν HV : οῶν UL || 95 inser. HVL || 106 post hunc versum lacunam signavi,
transitum a cena ad symposium (cf. 109 τοῦ πότου) continentem

115 καλὸν δὲ καὶ τὸ φθέγμα τοῦ Στρατοκλέος,
ὡς εἰς Ποδάθης ἀκοὴν ἀφυγμένον.
ἄλλοις ἔραστον τῆς μελωδίας πλέον
τὸ στέγμα καὶ λήμισμα τοῦ Ναυσικράτους,
ἀργακίων μὲν (τί γὰρ ἡ Ναυσικράτους;),
οὐ μὴν μελῶτων ἐνδεεῶς καὶ χαρίτων.

120 ἔμοι δὲ καλὴ τῆς Ποδάθης ἡ χάρα.
ἄλλοι τὸν οἶνον ἠύλογον τὸν ἐν Ρόδῳ,
ὡς ἠδὸν εἰς ὄσφρησην, ἠδὸν εἰς πόσιν.
ἐγὼ δὲ τούτων ἠύλογοσα πολλὰκις,
ὡς εἰς Ποδάθης πλησιάζοντα στίγμα,
ἢ καὶ τὸ κόνου μακαριστὸν ᾠόμην,

125 ὡς τῆς Ποδάθης τοῦ καλοῦ χεῖλος θῆρον.
τί μοι τὰ πολλὰ καὶ τί μοι μακρὸς λόγος;
ἐξηλοτύπου τῷ κυπέλλῳ πολλὰκις
τῶν τηλακῶτων θηρῶν τὴν χεῖλῶν.
ἄλλοις ποθενὸς ὁ Δρύας, καλὸς νέος,
πρώτους ἰούλοισ τὴν γένων τερωτέφων,
λεονκὸς τὸ κρεῖμα, χρυσοειδῆς τὴν τήχα,
ὄμμος ἐξ αὐτοῦς καθεῖς τοὺς βοστρυγούς,
καὶ τᾶλλα σεμνὸς καὶ καλὸς τὴν ἰδέαν.

130 ἔμοι δὲ καλὸς ὁ Δρύας ἐκ τοῦ θρόνου
ἀντραποστοπῶν τηλακῶτη παρθένῳ.
ἄλλοι δὲ τὸν Γλαύκωνα καὶ Μυρτιπότην
θαννασάτους ἔφασκον ὡς φιλοξένους.
ἔμοι δὲ θανμάσιος ἡ σὺλγία,
ὅτι ξενίζει τηλακῶτην παρθένον.

135 Τόσσην τὸ δείπνον εἶχε τὴν θυμηθῆσαν.
ἄλλ' ὁ προσσητῆς μειγακίσκος ὁ Δρύας.

116a Eupolid. fr. 339 Kock; Aristoph. Ran. 775; Plat. Reipubl. 3, 405 c 1; Philostr.
Vitae Apoll. 4, 39 s. f.; Suda s. v. 772 λογίται || 119 2.246 || 123-128 Nic. Eugen.
9.207-211 || 126 7.237; 8.457; Ioann. Mauropi Carm. 105.27 || 130a 7.217; Theocr.
15.85; AG 16.381.1; Ioann. Geom. Carm. 2.11-12; 3.32 || 131a cf. 1.42; 7.221; Nic.
Eugen. 2.209; 4.242; 8.122 et saepius || 131b Nic. Eugen. 1.137; 4.80; Plut. Amator. 771
B || 132 7.219; Nic. Eugen. 4.355; Luciani Dial. deorum 6 (2).2 et al. || 133b 7.214;
7.493; 7.500 || 135 cf. 2.100 et 103; Nic. Eugen. 9.206 || 139b 1.254; 2.135; 3.281

113 τοῦ HV : τὸ UL || 115 ἄλλοις (δ') Gaulmin, Hercher || 116 λήμισμα codd., corr.
Gaulmin (487) et Huet (ap. Gaulm. 58) || 140 inser. προγονία Δρύου U, om. HVL

άλους ἔρωτι τῆς Ῥοδάνθης ἀδίω,
βακχῶν προσηδᾶ καὶ κρατῆρα λαμβάνει,
λαρὸν δὲ κινῶ τοῖς ξένοις πιεῖν πόμα.
εἰς γούν Ῥοδάνθην ἔμμανῶς ἀφιγμένος
διδοῖ προπιῶν τὸν κρατῆρα τῇ κόρη·

145

ἢ παρθένος δὲ γνώσα τὴν σκαιωρίαν
ἀποστρέφει μὲν τῷ Δρύαντι τὸν σκύφον,
σοφίζεται δὲ δυσπαθοῦσαν καρδίαν.

150

ταῦτα δράσαντος καὶ παθόντος τοῦ νέου,
“τοὺς εὐγενεῖς μείρακας” ὁ Γλαύκων λέγει,
ὡς ἂν λάθῃ Δρύαντος ἢ παροιμία,
“φίλε Στρατόκλειε, ποῖ κομίζεις καὶ πόδεν;
καὶ τίνοσ εἰσὶ πατρίδος, τίνοσ γένους;”

155

“αὐτοὶ λέγοιεν” ὁ Στρατοκλῆς ἀντέφη,
“τίνες, πόδεν, ποῖ, καὶ τύχην καὶ πατρίδα.”
καὶ δὴ πρὸς ἡμᾶς ἀντικείμενος τὸν λόγον
“λέγοιτε” φησὶ “τὰς ὑμῶν τύχας, ξένοι,
ἄνδρὸς καλοῦ Γλαύκωνος ἀκροωμένου.”

160

Πρὸς ταῦτα μικρὸν συμπεδήσας τὸ στόμα,
δοιμὸν στενάξας “ὦ Στρατόκλειε” ἀντέφη,
“ἦ που τὸ δεῖπνον, τὴν χαρὰν καὶ τὸν γέλωτα
ἐπὶ στεναγμοῦς δέξιοις ἐπιστρέφει;

ἢ που τὸ καλὸν κόνδυ τῶν κερασμάτων
πλήσειν ἀπέιρων δακρύων ἐπιτρέψεις;”
τούτους ὁ Γλαύκων τοὺς λόγους ὑποφθάσας
“λέγοις τὰ σαντοῦ καὶ τὰ τῆς κόρης λέγοις,
τέκνον Δοσίκλειε”, εἶπε μικρὰ δακρύσας·
“μικρὰς γὰρ, ὡς δοικεν, ἀγγελεῖς τύχας.”

165

Καὶ τοῖνυν ἔνθεν τοῦ λέγειν ἀπηρχόμην·
“Ἄβυδος ἡμῖν ἢ πατρίς, Γλαύκων φίλε.

170

Δοσικλῆος πρὸς
Γλαύκωνα διήγησις περὶ
τὸν καθ' αὐτόν

143a Aeschylī Septem 498 || 144 λαρὸν ... πόμα] Odys. 2. 350; Apoll. Rhod. 1. 456 ||
146-147 Achill. Tat. 2. 9. 2-3 || 147b 9. 7; 9. 85; Ioann. Tzeitze Chil. 8. 903 (896); Suda
s. v. || 160 = 3. 180 || 161a 6. 92 || 162-165 Eustathii Macremon. Amor. 8. 12. 2 || 165 cf. 2. 48;
8. 169; Prodromi Cam. hist. 39. 7 || 166 2. 407 || 169 6. 134; 6. 206

143 βακχῶν scripsi (cf. 145 ἔμμανῶς) : βάκχων codd. || 152 λάθῃ VUL : λάθοι H ||
156 ποῖ Hercher (cf. 153) : ποῦ codd. || 168 μικρὰ HV : μικρὰ UL, Hercher || 170 inscri.
HV : ἐντέθεν ἢ ἀρχὴ τοῦ δράματος τῶν κατὰ δροσίλλαν καὶ χαρκλέα U | ἀπηρχόμην
HV : ἀπαρχόμην UL

24

πατὴρ ἔμοι Λύσιππος, υἱὸς Εὐφράτου,
μέγας στρατηγός, τῇ δὲ παρθένῳ Στρατῶν·
μήτηρ ἔμοι Φλίμνα, τῇ κόρῃ Φρόνη.
ταύτην δὲ πατὴρ ὁ προλεχθεὶς ὁ Στρατῶν
ἔστωδεν ἐγκέκλεικε μικροῦ πυργίου,

175

ὡς ἂν δύσοπτος ἀρσένων κόραις μένη,
οὐδ' ἐκτός ἐλθὲν τῆς φυλακῆς ἤξιοι,
εἰ μὴ εὐπανθὲν τῆς κόρης τὸ σαρκίον
ἔκρηξε λουτροῦ καὶ ῥοῆς καθαρσίου.

180

ταύτην μὲν οὕτως ἠσφαλίξεντο Στρατῶν,
ὡς ἂν ἐραστοῦ λίχρον ὀφθαλμῶν φύγῃ·
οὐ μὴν φυνεῖν ἴσχυσε τὸν Δοσικλέος,
ὡς γὰρ τυχηρὰν ἦνυόν ποτε τρίβον,

185

ἥδη κλινούσης εἰς τέλος τῆς ἡμέρας,
ἰδοῦ Ῥοδάνθη πρὸς τὸ λουτρόν ἡγμένη
ὑπὸ προπομποῖς, ὑπ' ὀπαδοῖς μυριοῖς,
ἰδὼν προσῆλθον καὶ προσελθὼν ἠρόμην

190

τὰς ἀκολουθούς, τίς, τίνων ἢ παρθένος,
καὶ τὸν Στρατῶνα μανθάνω καὶ τὴν Φρόνην.
Καὶ γούν σπαραχθεὶς ὡς βέλει τὴν καρδίαν
(ἔγγων γὰρ αὐτῷ τῷ λόγῳ τὴν παρθένον,
πάλαυ περὶ Στρατῶνος ἠκουτισμένος

ὡς εὐτυχήσοι παγκάλῃν θυματέρα)
ἄπειμι πληγὴς εἰς τὸν οἰκείον δόμον,
καὶ τοῦ Λυσίππου (νῦξ γὰρ ἦν) κοιμωμένου,
λιπῶν τὸ δεῖπνον, τὸν κρατῆρα, τὸν πότον,

195

176-177 cf. Musaei 187-192; Nic. Eugen. 2. 61-62 || 180b Methodii Olymp. Sympos. 11 (p. 135. 17 Bonwetsch); Nonni Paraphr. in Ioann. 2. 6 (PG 43, 761 A) || 182 λίχρον ὀφθαλμῶν] Nic. Eugen. 1. 243; Callim. fr. 571. 1 Pfeiffer (ap. Lucian. Amor. 49); AG 12. 106. 1-2; 16. 306. 3; Aelian. ap. Suda s. v. 633 λίχρος; Greg. Naz. Carm. 12. 29. 19 (PG 37, 885 A); Ioann. Cinnam. Hist. 5. 9 (p. 228. 15 Meineke) || 185 cf. ev. Lucae 9. 12; 24. 29 || 186 2. 440; 2. 443. cf. E. Rohde, Der griech. Roman² 563 n. 2 || 191 6. 187; Nic. Eugen. 2. 89; 6. 33; Jerem. 4. 19 || 192 6. 20; 6. 56; 8. 142 || 195b 3. 322; Nic. Eugen. 2. 118

172 ἀφράτου UL || 175 δὲ scripsi : ὁ codd. || 177 κόρας [γῶρις Gaulmin, Hercher || 182 φύγη VUL : φύγοι H || 186 ἰδοῦ] εἶδον Hercher | ῥοδάνθη et ἡγμένη HVL : ῥοδάνθη et ἡγμένη U, Hercher || 187 ὑφ' ὀπαδοῖς codd., corr. Le Bas || 188 προσῆλθον UL : προσῆλθον HV | προσελθὼν codd., corr. Hercher || 194 εὐτυχήσοι HV : εὐτυχεῖ γε UL || 197 πότον HUL : τόπον V

3*

25

200 στραμινὴν μετῆλθον ὡς ἀφουπνώσων τάχα.
ἀλλ' ὕπνος οὐκ ἦν ταῖς κόπαις ἐπιβάνων,
οὐδ' ἡ θυρωρός τῆς ἐποπτείας θύρας
νῦξ ἠσφαδίξε τὰς ἑμὰς βλεφαρίδας·
ἀλλὰ λογισμῶν ἐμβολαῖς ἀντηροῦστων
αὐτὸς καθ' αὐτὸν ἑμμανῶς ἀνθηροῦστων
καὶ μὴ προσόντων δυσμῶν στρατευμάτων
εἰς γούν ἐαυτὸν τὴν μάχην ἀντεκρότου.

205 Καλὴ Προδάνθη, ναὶ καλὴ καὶ παρθένος·
σεμῶν τὸ συγκίνημα τῶν βαδισμάτων,
ὀρθὸν τὸ μῆκος, εὐσταλές, προσηγμένον,
ὡς ἀναδενδράς, ὡς κυπαρίστος νέα.
210 καλὴ Προδάνθη· τοῦ καλοῦ πόσος πόθος·
ἐγὼ Προδάνθης (τί ἔξον;), καλῆς κόπης·
ποθῶ Προδάνθην (εὐγενῆς ἢ παρθένος),
θυγατέρα Στρατῶνος, ἀνδρὸς ὀλίβου,
ἀνδρὸς μεγίστου, καὶ θυγατέρα Φρόνης,
σεμῆς γυναικός, εὐγενεοῦς καὶ κοσμίας.
215 κάλλος ποθῶ, μέγιστον ἀνθρώποις καλῶν·
θειὸν τὸ κάλλος καὶ θεόδοτος χάρις.
τίς τυφλὸς οὐτω, τίς σεστέληται φρένας,
τίς ἀχάριστος εἰς θεῶν θείαν χάριν,
ὡς μὴ τὸ κάλλος καὶ σέβειν καὶ λαμβάνειν;
220 Εἶθε ξυνῆλθον εἰς λόγους τῆ παρθένῳ·
εἶθε προήχθη τὴν ἑμὴν σχοῦσα σέβειν,
λόγον παρασχεῖν καὶ λαβεῖν ἄλλων λόγον·
εἶθε θρυαλλίς τῶν ἐν ἡμῶν ἀνθηράκων

200 cf. 8.243 || 202 4.83; Nic. Eugen. 5.251 || 205b 6.24 || 209 = Prodrōmī Camm. hist. 39.55 | 209a Nic. Eugen. 4.280; Constat. Man. Iher. 1.199 | 209b 6.292; 7.226; Nic. Eugen. 1.142; 3.315; Eustathii Macremlol. Amor. 5.10.4; Aristaeon. 1.1 || 215b Luciani Somn. 6; Aeschylī Pers. 833 || 21a cf. Chariton. 2.1.5 | 217b 2.219; 3.8; 6.349; 7.329; 8.390 || 218b 4.426; 5.79. cf. Aeschylī Agam. 479 || 219 ἀχάριστος εἰς ... χάριν] 3.387; Aeschylī Agam. 1545; Choeph. 42; Eurip. Phoen. 1757; I.T. 566 | θείαν χάριν] 3.127; 8.506; Dion. Chrysost. Or. 30.41; Philon. De congressu 96; Gen. 6.8; Exod. 3.21; ev. Lucae 2.40; Acta ap. 11.23; ep. ad Rom. 5.15 et al. || 221 2.336; 3.57; Nic. Eugen. 3.395; 4.228; 8.7; 9.250 || 224b Nic. Eugen. 1.153; 2.213; 2.221; 2.295; 5.27; 6.576; 6.594. et al.

198 ἀφουπνώσων Hercher : ἀφουπνώσων U, -των HVL || 200 οὐδ' Hercher : οὐδ' codd. || 203 κατ' αὐτὸν Gaulmin, Hercher || 209 ἀναδενδράς HV : ἀναδενδράς UL

26

223 τὴν τῆς Προδάνθης ἔξανῆψε καροῖαν.
ἢ που πέπονθε καὶ Προδάνθη πολλίαις,
ἀγχοῦ παραστειχόντα προσβλέψασά με,
καθὼς ἐγὼ πέπονθα τῆ θεοῖά;
230 ἢ που πόθου ἴστυγον ἐν σπλάγγνοις τρέφει,
ἢ καὶ συναντήσαντα καὶ βλέψαντά με
οὐκ ἠξίωσε κἄν μόνης ψιλῆς θέας,
ἀνάξιον κρίνασα τῆς θεοῖας;

235 Καίτοι καλοῖν μὲν τοῖν γενῶν ἢ παρθένος,
ἀλλ' οὐδ' ἔμοι γούν δυσκλεῖά τὰ τοῦ γένους,
καλὸς μὲν, οἶδα, καὶ μέγιστος ὁ Στρατῶν,
πλοῦτῳ κομῶν, ἔντυμος ἐν συνεδίῳ
καὶ τῆ πόλει μέγιστος εἰς συμβουλῶν·
240 ἀλλ' οὐ δύστητος εἰς γένος, γέρας, τύχην
ἐν δευτέρῳ Στρατῶνος· ἀλλ' οὐδὲ Φρόνης
μήτηρ ἐμὴ Φίλιππα δυσγενεστέρα.
μὴ γὰρ τοσοῦτον ὁ χρόνος καταχόστος,
ὡς καὶ Λυσίππου τὰς τόσας στρατηγίας
καὶ τοὺς τοσοῦτους ἐν τόσαις μάχαις κόπους
οὕτω ταχινῶς ἐξάλειψεν ἐκ μέσου,
245 ληθῆς δὲ θυθῶ καὶ φθορᾷ συμποντίσται.
Καλὴ μὲν ἐστὶ τῆς Προδάνθης ἡ χροῶ·
οὐκ ἀφελεῖν τις οὐδὲ προσθεῖναι δεῖ
ἐκ τῆς αἰότητος ἀγτίας·
καλὸς γὰρ αὐτὴν καὶ κεκαυνομένης
250 ἐσχημάτισεν ἢ ψευμέτρως Φύσις.
Ἄλλ' οὐδ' ἔμοι γούν προδύστωπον ἠσβολομαέων,
οὐδὲ ἔση τὶς καὶ δυσέντενκτος πλάσις·

223 μόνης ψιλῆς] 6.456 || 241-245 5.123-124 || 244b 3.94 || 245a Niceph. Greg. Hist. 6.1 (p.163.13 ed. Bonn.); 11.11 (p.565.24) || 248b 8.62; 9.32; Cosmae Method. hymn. 2.40; Suda s.v. 738 διαγρία et al. || 249b 7.225 || 250b 1.46; 9.336; Orphic. hymn. 10.20; Anth. Plan. 4.310.1 || 251b 4.221; Machonīs fr. 17.372 Gow; Epicteti Diss. 3.16.3 et al. || 252b 3.309; Theophr. Char. 19; Suda s.v.

227 παραστειχόντα HV : περι- UL || 229 πόθου HV : πόθον UL, Hercher || 231 μόνης U (cf. 4.158; 6.456) : μόλις HVL || 233 καλοῖν HV : καλή UL || 237 εἰς συμβουλῶν UL : ἐν συμβουλῶν HV || 240 ἐμὴ H : ἐμοὶ VUL || 241 καταχόστος HV : -σει UL || 245 φθορᾷς U || 247 τις Huet (ap. Gaulm. 70) : γὰρ codd. | προσθεῖναι UL, Gaulmin : προσθεῖναι H : προσθεῖναι V || 252 δυσέντενκτος HV : δυσεντενκτος UL

27

259 εἰ γοῦν κατ' ἄνδρα τις τὰ τοῦ κάλλους κρῖνει,
 260 ὠραῖον ἂν μάθοι με τὴν θεωρίαν.
 253 ἄλλως τε κάλλος ἀνδρικὸν σταθηρότης,
 ἀλλή κραιπατιά, πρὸς μάχας εὐανδρία,
 255 ἀτρεστος ἰσχύς, δεξιὰ θαρραλέα,
 ἔπαλις ἀπτόητος εἰς μάχης στόμα,
 258 αἵμασιν ἐγθρῶν πορφυρωθεῖσα σπάθη,
 261 ξίφος κορυσθὲν δυναμενεστέρου κρέως.
 πολλαῖς γὰρ ἦδη ταῖς μάχαις καὶ πολλάκις
 πολλοὺς στεφάνους εὐκλεῶς ἐδεξάμην.
 βέβρωκε πολλῶν δυσμενῶν πολλὰ κρέα
 265 τὸ χαλκοβαφὲς τῆς μαχαίρας μου στόμα
 καὶ ρεῖθρα πολλῶν ἐκπέπικεν αἱμάτων,
 πολλῶν ἐνετρέφθησε βαρβάρων φόνους.
 Ἐν ναυμάχοις ἦθλησα πολλὰ πολλάκις
 καὶ χερσομάχοις ἀντεταξάμην ὄσοις.
 270 οἶδα στρατηγῆν, οἶδα τάττειν ὀπλίτας,
 λόχους ἐφιστᾶν καὶ παρατρέχην λόχους,
 τάφρους ὀρύττειν καὶ περιστέλλειν πόλεις,
 φράττειν δὲ τάφρους καὶ καταστρέφειν πόλεις·
 στρατοὺς συνιστᾶν καὶ στρατοὺς ἀνατρέπειν,
 275 τειχῶν καταστᾶν ἐξοχὰς ὑπερλόφους,
 τειχῶν ἀνιστᾶν ἐξοχὰς ἐρριμμένας,
 ἀγειν δὲ μοχλοῦς, συντρέβειν τε πυργία,
 καὶ πάντα ἄπλως τῆς στρατηγίας λόγους,
 τὸν πατέρα σχῶν εὐφραῖ παιδοτρύβην.
 ἱκανὰ ταῦτα καὶ Στρατόνα καὶ Φρόνην

253 5.210 || 254b 5.120; 5.126; 5.211 || 256b 6.7. cf. Iliad. 10.8 = 19.313; 20.359 || 257 4.296; Prodrumi Carm. hist. 44.176 || 258 2.263–264; 6.122; 7.387; 8.56. cf. Soph. Philoct. 1156–1157; Odys. 14.28 || 261 2.267; 3.161; 5.199–200; 5.320; 5.498; 6.93; 9.320 || 264b cf. ad 1.19 || 267–268 Prodrumi Carm. hist. 25.64–66 || 270 1.275; 2.43; 3.408; 4.233 || 272b Aristoph. Equit. 274; Theodosii Diac. Exp. Cretae 3.5 et saepius || 274b Nonni Dionys. 28.219; Cyrilli Alex. De adorat. 1 (PG 68, 180 A) || 277 Prodrumi Catomyom. 164

259–260 huc transtulit Huet (ap. Gaulm. 70) || 260 μάθοι Le Bas : μάθη codd. || 258 κορυσθὲν Salmastius (ap. Gaulm. 490) : κερυσθὲν codd. || 268 ἀντεταξάμην HV : ἀντεδεξάμην UL || 269 ὀπλίτας U, Gaulmin : ὀπλίταις HVL || 270 παρατρέχην HUL : περι- V, Gaulmin | λόχους² UL : λόχας HV (vultuere λόχμας?) || 272 φράττειν Hercher (ob parechesin) : φράσσειν codd. || 276 τε scripsi : δὲ codd.

280 πείσαι παρασχέιν εἰς γάμου κοινωρίαν
 νύμφην Ῥοδάνθην τῷ Δοσικλῆϊ νυμφίῳ.
 Εἰ δ' οὐ θελήσει τὴν συναφὴν ὁ Στρατόν,
 ποίαν ἐφεύρω τοῦ πυρὸς τούτου δρόσον;
 285 ἦ που τὸν οἶκον αὐθαδῶς τῆς παρθένου
 νύκτωρ ὑπελθὼν συγκροτήσω τὴν βίαν;
 καὶ πὼς ἀέλπτως ἐμπεσὼν κοιμωμένη
 οὐκ ἂν ταράξω καὶ θροήσω τὴν κόρη;
 ῥήξοι δὲ φωνῆν, καλέσοι τε τὴν Φρόνην,
 290 ἣ δὲ Στρατόνα, καὶ τὸν ὄχλον ὁ Στρατόν,
 καὶ τὸν βιαστὴν συλλάβοι Δοσικλέα.
 εἰ συλλαβῆν μεν ῥαδίως οὐκ ἰσχύσει,
 ὑπαγγελεῖ δὴ τῷ Λυσίππῳ τὴν βίαν·
 πλῆσοι δὲ θυμοῦ καὶ πρὸς ὄρηγν ὀτρῖνοι,
 καὶ κερδανῶ μὲν τοῦ τεκόντος τὸν χόλον,
 295 ἀπελπιῶ δὲ καὶ Ῥοδάνθης τὸν γάμον.
 Πάσχεις τι καὶ σὺ, γλυκερά μοι παρθένε;
 πάσχεις δι' ἡμᾶς, ἀλύγη τὴν καρδίαν;
 ἀντιλογίῃ τοῖς πόθου πυρεμβόλοις;
 ὕπνου στερίσκη, τὴν τροφὴν οὐ προσδέχη;
 300 τὰ σπλάγγνα πιμπρᾶ, τὸν ποθοῦντα δακρύεις;
 καλεῖς Δοσικλῆν καὶ φέρεις ὑπὸ στόμα,
 ἣ κἄν βιῶμεν ἀγνοεῖς, ὦ παρθένε;
 εἰ μὲν τὰ πικρὰ τῶν ἐρώτων κεντρία
 ἀτραυμάτιστος εἰς τὸ πᾶν ἐκφυγγάνεις
 καὶ παντὸς ἀνδρὸς εὐλαβῆ θεωρίαν,
 305 περιφρονεῖς δὲ τῶν ἐρώτων τοὺς λόγους,
 Reipubl. 9, 573 a 7 et saepius || 304a 5.464; Nic. Eugen. 7.54

280b 1.307; 3.173; 3.201; Prodrumi Carm. hist. 14.24 et al. || 281 = 2.376. cf. 2.384; 3.369; 8.451; Nic. Eugen. 9.296 || 283b 2.349–350; 8.219; Nic. Eugen. 3.320; 9.90–92 et al. || 285 3.269 || 288a Luciani Amor. 31 et 43; Georg. Pis. Exp. Pers. 3.40; Suda s. v. 3499 ἀπορρήξουσι || 297b Aeschyl. Prom. 245; Nic. Eugen. 9.113 || 298b 5.152; Prodrumi Carm. hist. 40.18; 45.375; 46.32; 54.97; Const. Man. Itiner. 1.257; eiusdem Amor. fr. 11.10 Mazal; Alex. Aphrodis. Probl. 1.38 et saepius || 300a 2.349; 3.428; Nic. Eugen. 3.117 || 300b 7.44 || 303 Nic. Eugen. 2.262; 4.112; 4.203; Eurip. Hippol. 39 et 1303; Plat. Reipubl. 9, 573 a 7 et saepius || 304a 5.464; Nic. Eugen. 7.54

288 τε scripsi : δὲ codd. || 291 εἰ scripsi : ἦ codd. || 292 ὄη scripsi : δὲ codd. || 295 καὶ HVL : τῆς U || 296 γλυκερῆ codd., corr. Hercher || 297–302 om. V || 300 πιμπρᾶ H : πιμπρᾶς UL || 303 τὰ om. UL

ἀπαξίσις τε τὴν σχέσηην καὶ τὸν πόθον,
μισεῖς τε πᾶσαν ἀρετῶν ὁμίλειν,
τλητὸν τὸ κακὸν· οὐ γὰρ εἰς Δοσικλέα
(ἔχει Δοσικλῆς τοὺς συνεβδελυμένους).
εἰ δ' ἄλλον ἡμῶν ἀκρίτως ὑπετίθης,
ᾧ καὶ σεαυτῆς ἠγγυήσω τὸν γάμον,
ἢ λῦσον ἡμῖν τὰς παρὸς αὐτὸν ἐγγύας,
ἢ γούν Δοσικλῆς θανατᾶ· τὸ γὰρ ἕϊφος
σταλάχων κατ' αὐτῶν ἐμβαλῶ καὶ καρδίαις.”

315 Τοιαῦδε πολλαῖς ἐνθυμημάτων ζήλαις
ἐγὼ ταραχθεῖς καὶ πνοαῖς ἀνταπνοῖς
(ὡς ναῦς ἀνεγμάτιστος ἐν κλυδωνίῳ),
τοιοῦσδε πολλοῖς ἀνταπαλάσας λόγοις
ῥόδῳ ἐξ αὐτὰς δευτέρως ἀλεκτροδῶν
ἠλυσθον ὀφεί και παρὸς ὑπῆρον ἐτραμίην.
320 ἢ γὰρ περιττὴ σιγῆσὴ τῶν φροντῖδων
σκόπον καταραδαίνουσα τῶν ἄνω τόπων
καὶ στῆγῶν ὅλων δημιουρηγήσασα γνάφον
καὶ νύκτα πολλήν καὶ βαθύσκιον ζόφον
καὶ τοῦ λογιμοῦ συνβολοῦσα τὰς κόρας
325 φηλεῖ τὰ πολλὰ καὶ τὸν ἔππον εἰσφῆρειν,
καὶ τούτων οὐκ ἀτρεστον, οὐ πτοίας δόξα.
Τῶν πραγμάτων γὰρ καὶ λόγων τῶν ἐν φάσει
εἶδωλα πολλὰ καὶ φάσεις μικτοχρόουσι
330 ἢ νύξ ἀναπλάττουσα καὶ σκιάς μόνως
πλαστογραφουῦσα δακτύλιῳ σκιαγράφῳ,

312b 3. 398 || 314-315 2. 359; 3. 458; 3. 462-463; 5. 309-308; 6. 103-104; 9. 79-80 ||
316b 4. 90; 7. 182; 8. 248; Nic. Eugen. 9. 33; Georg. Pis. Hexaem. 9; Clem. Paedag.
2. 22. 4 || 317b 2. 15 || 318a Nic. Eugen. 9. 35; Plat. Theaet. 144 a 8; Plut. Animine an cor-
por. affect. 501 d et al. | 318b Eurip. Hec. 48 || 320-321 cf. 1. 430; Achill. Tat. 1. 6. 4 ||
322-326 cf. Georg. Pis. Exp. Pers. 2. 289-291 || 325b cf. Ioann. Mauropi Carm. 6. 2 || 326
3. 15; Georg. Pis. Hexaem. 12 et 737; Ioann. Tzeltzæ Chiliaid. 8. 875-877 (868-870) ||
330b cf. Archim. Probl. bovinum 13 et 21 || 331a cf. Nic. Eugen. 5. 55 || 332a 9. 247

307 et 308 re scriptis : δὲ codd. || 310 ἔχει HUL : ἔχοι V || 311 ἡμῶν HV : ἡμῶν UL ||
318 ἀνεγμάτιστος HUL : ἀνεγμάτιστος V || 321 ἠλυσθον scriptis (cf. 1. 430) : ἔλαθον
codd. || 324 ὅλων scriptis : ὄλων M : ἄνω HVUL (cf. 323) || 329-433 om. UL (λέπει ὡς
φύλλον U λέπεισσι ὁμοίαι δὲ ὅσον φύλλον L) || 330 μικτοχρόουσι scriptis : μικτοχρόουσι codd.
(cf. 331 ἢ νύξ) || 332 σκιαγράφῳ HV : διαγράφῳ M

30

335 φέγει τὸ φάσμα τῆ καθ' ἑπνοὺς ἐμφάσει·
ὅσον κάρνῳ πέπονθα τῷ τότε χρόνῳ.
αὐτὴν γὰρ εὐθύς καὶ καθ' ἑπνοὺς τὴν κόρην
εἶδον Ροδάνθην καὶ συνῆλθον εἰς λόγους·
340 εἶπον τὸ θεομὸν τῆς παρὸς αὐτὴν ἀγάπης
καὶ τὴν ἐπουῶσαν ἐξεγύμνωσα σχέσιν.
ἔγνω ἔπ' αὐτοῖς καὶ γελῶσαν τὴν κόρην,
καὶ μοι τὸ μειδίαμα σύμβολον μέγα
εὐδοξέου μένοντος ἐν στέγῳις πόθου.

340 Ὅττω παρηγόρει με τοῖς ἐνυπνίοις
ἢ νύξ κατοικτεῖσασα τῶν παθημάτων.
345 παρηλθεῖν ἢ νύξ καὶ μετῆλθεν ἡμέρα·
κάπει διαστάς τῶν φίλων ὄνειδῶτων
οὐκ εἶδον οὐδὲν τῶν τέως ὄρωμεύων
(νυκτὸς γὰρ ἦν ἀθυγμία καὶ παλίων ἑπνοῦς
καὶ μειδιῶν ὄνειδος εἰς νόθους πόθους),
καὶ τοῦ παρὸς πημπρωντος αὐτὴν καρδίαν
οὐκ εἶχον εἰσεῖν μηδαμῆ τινα δόδον,
350 κόλπω παρὸς αὐτῷ μητρικῷ πεσῶν μέσῳ
“ὦ μήτερε” εἶπον, “μήτερε ἠρασπημένη,
σῶσον τὸν υἱὸν τὸν φίλον Δοσικλέα,
σῶσον Δοσικλῆν· εἰ δὲ μὴ σῶσῃς θέλεις,
355 θανούμενον κήδεσε χερσὶ γρησάις.
μαστύρομαι γὰρ τῶν ἐδῶτων τὴν χάριν
καὶ τῆς Ροδάνθης τὴν ἐμοὶ φίλην θέαν,
ὡς, εἰ στερηθῶ μητρικῆς εὐσταλαχχίας,
360 σταλάχων κατ' αὐτῶν εἰσβιβάσω τὸ ἕϊφος.”
Παρὸς ταῦτα δακρῦσασα μητροφῶα σχέσει
(γυνὴ γὰρ ἦν ἔτρομος εἰς τὸ δακρῦειν,
μήτηρ παρὸς αὐτῷ εἰς τὸ πολλὰ δακρῦειν)
“τέκνον Δοσικλέει” εἶπεν, “εὐφρήμως λέγων

333b cf. ad 1. 126 || 334 6. 446 || 335-336 cf. Nic. Eugen. 1. 350-352; Achill. Tat. 1. 6. 5;
Nonni Dionys. 42. 325-356 || 337 cf. 4. 425 || 340b Ioann. Mauropi Carm. 92. 36 ||
341 6. 190 || 351 Georg. Pis. Hexaem. 663 || 352b cf. 6. 265 || 353b 3. 527; 7. 108; 9. 144 ||
358b 8. 317; Nic. Eugen. 8. 238 et al. || 359 cf. ad 2. 314-315 || 361 cf. ad 1. 150

333 τὸ HV : τε M || 335 εὐθύς καὶ] εὐθέως coniecti || 354 σῶσῃς VH² : σῶλεων H¹ ||
357 ἐμοὶ H : ἐμῆν V || 361 ἦν Hercher : ἦν HV

31

θάραξει· πέρας γὰρ τοῦ κατὰ γνώμην λάβους.
 ἐγὼ δὲ τυχὸν καὶ προέγγων τὸν λόγον·
 ἐρᾶς Ῥοδάνθης, ἧς τὸ κάλλος ὀμνύεις,
 ἐρᾶς Ῥοδάνθης, ἣν ἐγέννησε Φρόνη,
 ἣν ὁ Στράτων ἤνεγκεν εἰς φῶς ἡλίου.”
 “ὦμοι προφήτης” ἦν δ’ ἐγὼ “μητρὸς λόγος.
 ταύτης ἐρῶ, Φίλινα, ταύτην εἰς γάμον
 ζητῶ σε λαβεῖν· εἰ γὰρ οὐ ταύτην λάβω,
 ἀνιμφος εἰς Ἄιδος εἰσέλθω δόμος.”

“Ὄχι ἀλλὰ ταῦτα καὶ Στράτωνι καὶ Φρόνη,
 τέκνον Δοσίκλεις” εἶπεν, “ἀγγελεῖν ἔχω.

διόσει δὲ πάντως ὁ Στράτων νόμιος γάμου
 νόμῳ Ῥοδάνθην τῷ Δοσικλεῖ νυμφίῳ.
 οὐ γὰρ Ἀύσιππος οὐδ’ ὁ πατὴρ Εὐφράτης
 ἐν δευτέρῳ Στράτωνος ἐστὶν εἰς γένος·
 τυχὸν δὲ καὶ μὲ δευτέραν πολλῶ Φρόνης
 οὐκ ἂν κρίνοι τις ἀρρετής δικαστόλος.”

ἔλεξε καὶ Χάρισσαν, εὐνοον οἰκέτην,
 ἐπὶ Στράτωνα καὶ Φρόνην στείλαμένη
 αἰτεῖ παρ’ αὐτῶν τῆς Ῥοδάνθης τὸν γάμον
 κατεγγυῆσαι τῷ Δοσικλεῖ νυμφίῳ.

ἀπῆλθεν ἡ παῖς καὶ προσειποῦσα Φρόνην
 (Στράτων γὰρ ἀπῆν εἰς τρύγην τῶν ἀμπέλων)
 καὶ μηνύσασα τῆς Φιλίνης τὸν λόγον
 πικρῶν μετῆλθεν ἀγγελος μηνυμάτων.
 “Στράτων” γὰρ εἶπεν “εἰς τελευταίην τοῦ τρύγους
 νύξ Κλεάρχου τῷ νέῳ Πανολβίῳ
 κατηγγύησε τῆς Ῥοδάνθης τὸν γάμον.”

Ὡς τοίνυν ἠμάρτησα τῆς πρώτης τρίβου,
 εἰς δευτέραν γοῦν μηχανὴν ἐτραπόμην.
 ἡ μηχανὴ τίς, ἥθελον μὲν μὴ λέγειν,

364 9.129; 9.139; 9.141 || 368b 8.89; Nic. Eugen. 2.14; 8.211 et saepius || 372a 1.216 |
 372b 1.491 || 376b cf. ad 2.281 || 377-380 cf. 2.238-240 || 380b cf. 7.515; Clem. Strom.
 4.119.3 || 388b 8.488; 9.475; Nic. Eugen. 8.249 || 391 1.169 || 393 cf. 3.267; 3.327

364 θάρσει Hercher (cf. 409) : θάρσει H | λάβους V | λάβους H : λάβους V || 365 τυχὸν
 Gaulmin : τυχὸν V : evanidium in H || 380 κρῖνοι Boissonade (An. Gr. 2, 311) : κρῖνη
 HV || 390 Κλεάρχου Le Bas : λεκάρχου V et H², ut vid. : λεκάρχου H¹ : Λεάρχου Her-
 cher | πανολβίῳ Le Bas : πανολκίῳ HV

ἐρυθρώσης τῆς Ῥοδάνθης τῷ λόγῳ,
 ἐρῶ δ’ ὅμως· καὶ σὺ δέ, καλὴ παρθένη,
 μή μοι παροργίζῃο τοῦ λόγου χάριν·
 τὸν γὰρ Ξευστήν οὐ παραγκωνιστέον
 αἰτοῦντα μαθεῖν τὰς ἐμὰς καὶ σὰς τύχας.

Πρὸς τοὺς ἐμούς ἀπειμι συγκληνητάς,
 νέους ἀγαθοὺς καὶ φιλεῖν εὐ εἰδότας,
 καὶ “μοι συναρῆξατε πρὸς μέγαν μόνον”
 εἰπὼν, ἐρωτήσασιν αὐτοῖς τὸν μόνον
 δηλῶ Ῥοδάνθην καὶ Στράτωνα καὶ Φρόνην,
 λέγω τὸ φίλτρον, μὴνύω τὴν ἀγάπην,
 τοὺς εἰς Φιλίναν ἐκτεθρίους λόγους.

τούτους ὑποφθάσαντες αὐτοὶ τοὺς λόγους
 “καλῆς”, ἔφασαν, “μὰ θεοῦς, ναὶ παγκάλῃς
 κόρης ἐάλως· ἀλλὰ θάρρει τὸν γάμον·
 ἥτισποτοῦν γὰρ ἐστί καὶ οἶων ἔφην,
 ἡμεῖς Δοσικλεῖ τῷ φίλῳ τὴν παρθένον
 ἐκδώμεν, ὡς βούλοιο, πρὸς κοινωσίαν
 ἣ τοῦ Στράτωνος καὶ Φρόνης πεπεισμένων
 ἣ ληστρικῆς γοῦν παλάμης ἀντιστάσει.”

“Ναὶ ναί, συναρῆξατε, συγκληνητάι,
 κὰν τῷ παρόντι τῆς κόρης κνηνίῳ”
 πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς ἦν δ’ ἐγὼ νεανίας·
 “νέοι γὰρ ὄντες οὐδ’ ὑμεῖς πόθου φλόγα
 εἰς ἄχρῃ καὶ νῦν ἰσχύσατε συσβέσαι·
 εἰ δ’ ἄχρῃ καὶ νῦν, εἰς τὸ μέλλον γοῦν φόβος.
 “Ἐρως γὰρ ἀλικὴν ἀνυπόστατον φέρει.”

Ἐρως γὰρ ἀλικὴν ἀνυπόστατον φέρει.

396a 7.231; 7.503 || 398b Nic. Eugen. 7.131; Heliod. 7.10 s. f.; Luciani Timon. 54 ||
 401b cf. Achill. Tat. 1.7.1 ἔρωτι τετέλεσμένος || 407 2.166 || 408 Nic. Eugen. 4.224; 9.216 ||
 412b 3.201; Nic. Eugen. 8.7 et al. || 414 1.108; 8.266 || 415 cf. Eurip. Med. 1277 || 421 cf.
 Soph. Antig. 781; Eurip. fr. 430.3; Plat. Leg. 3, 686b 3; Const. Manass. fr. 95.1 Mazal
 et al. cf. C. Cupane, Ἐρως – βασιλεύς ..., Atti Accad. di Arti Palermo, ser. 4, 33.2
 (1974) 243-297 || 421-431 cf. 8.191-199; Nic. Eugen. 2.130-143; 3.114-118;
 6.366-380; Const. Manass. Amor. fr. 96 et 165 Mazal; Eustath. Macrembol. Amor.
 2.8-9; 3.14; AG 9.440 et saepius

400 inscr. H, non legibile in V (cf. U ad 443) || 406 εἰς φιλίναν HV : τῆς Φιλίνης
 Gaulmin, Hercher || 408 ναὶ Le Bas : καὶ HV || 416 κὰν H : κὰν V || 420 γοῦν Hercher :
 γὰρ HV

425
 ῥέγων μὲν ἔστω, καὶ σοφίηται βδέφορς,
 ὀργίεται δέ, καὶ δοκῆ γελῶν τάχα.
 γελῶν δὲ πέμπει τῶν βελῶν τὰς ἐντάσεις·
 τόξον γὰρ ἕξ τιν' εὐφυῶς ἐξηγμένονς,

430
 μέσης κατ' αὐτῆς εὐστοχεῖ τῆς καρδίας,
 παίλων φλογίει· πῶρ γὰρ εἰς χεῖρας φέρει,
 πιμπρᾶ μὲν ὄστα, συμφορῶναι δὲ καρδίας.
 περὶς βαδίει καὶ περδοῦμενος τρέχει,

435
 κοκλοῖ δὲ πάντα καὶ φθάσει πᾶσαν φύσιν,
 ηηκῶν, περδοῦν, θηρῶν, κτηνῶν γένη·
 "Παύου, Δοσίκλεις, ὦν μάτηρ λέγεις λόγων"
 ἔφρασαν οὗτοι· "μὴ γίνου δημηγόρος

440
 (ἀπρόσφορος γὰρ ἄστυ φιλοσοφία)·
 ἀλλὰ σκωπῶμεν ἑμφορῶν τὸ πραγματέον."
 σκοπουμένοις γοῦν τοῦτ' ἔδοξε συμφορῶν,
 μηδὲν φάσκει Στρατῶν τοῦ γάμου πέρι

445
 (εἰ γὰρ ἀποστρέψει τυχὸν τὸν λόγον,
 μάλιστα φρουρήσασιν τὴν θνητάδα),
 ἀλλ' εἰς τὸ λουτρον, ὡς ἔθος, προσηγμένην
 ἄκουσαν ἢ δέλουσαν αὐτὴν ἀγπάσαι.

450
 "Ὁ και τελευταῖον ἔρχεν ὕστερον κρόνον·
 τῆς γὰρ Ῥοδάνθης εἰς τὸ λουτρον ἡγμένης
 οἱ μὲν προσηγῶντες ἀσκέτω θράσει

422a Nic. Eugen. 3. 115 ὁ περδοῦναι παῖς; Luciani Deorum dial. 6 (2). 1 διὰ ταῦτα καὶ βδέφορς ἀεὶ νομίζεσθαι ῥέγων καὶ πανοῦργος ὦν; Georg. Gramm. Anacreont. 1. 65 | 422b AG 9. 440. 10; Nic. Eugen. 3. 115; Achill. Tat. 1. 2. 1; Const. Siculi Anacreont. 2. 47; 2. 101 et al. | 423 cf. Const. Manass. Amor. fr. 96 || 426 3. 155; 5. 153; 6. 58; Nic. Eugen. 2. 139; 4. 105; 6. 33; 6. 511; 7. 77 || 427a 8. 192; AG 9. 440. 11; Georg. Gramm. Anacreont. 7. 5; Eustath. Macrethol. Amor. 7. 10. 3 || 428 8. 193-194; Nic. Eugen. 2. 141-143; 3. 117; 4. 395-399; 5. 44-46; AG 5. 88. 1 et saepius || 429b cf. Achill. Tat. 2. 5. 2; Nic. Eugen. 3. 139; 4. 116-118; 4. 175; 4. 412; 5. 46; 5. 135-136 et saepius || 430-431 Achill. Tat. 1. 17. 1; Nic. Eugen. 2. 135; 4. 135-148; Nonni Dionys. 2. 23; Musaei 200; Const. Manass. Amor. fr. 95. 1; Georg. Gramm. Anacreont. 6. 1 || 434b Nic. Eugen. 1. 168 || 435 8. 1 || 437 cf. Luciani Ver. hist. 2. 25 || 438 cf. Aeschyl. Agam. 499 || 440 cf. 2. 186; 2. 443 || 441a Georg. Pachym. Mich. Pal. 1. 3 (p. 16. 2 Bekker) | 441b cf. Heliod. 4. 17 || 442 9. 312

425 ἕξ τιν' scripsi : ἔστω ηννμ | ἐξηγμένονς ηνμ : -μένην ν || 426 εὐστοχεῖ ηνν : εὐ-
 στόχως ημ || 427-428 om. ν || 428 συμφορῶναι η : συμφορῶναι ημ || 429 περδοῦμενος ηνν :
 πτεροῦμένος ημ || 434 ἀπρόσφορος ηνν : ὁ πρόσφορος υλλ || 442 εἶχεν Gaulmin, Hércher ||
 443 inser. υ : ἐθθα ἡγάσασε δοσιμάτης ῥοδάνθην (cf. η ad 400)

445
 γυμναίς μαχαίραις τοῦς προσηγῶντες ἐβροῦσαν·
 καὶ πάντες ἄδον συνταραχθέντες τότε,
 συνεμπεσοῦσθαι ἀπροόπτου τῆς μάχης,
 κύκλω διαστάθησαν εἰς τὰς ἀμφόδους.

450
 μόνος μόνη γοῦν ἐντυχῶν τῆ παρθένω
 καὶ γῆς ἀτηρκῶς καὶ λαβῶν ὑπ' ἀγκάλῃν,
 κατῆλθον εἰς θάλασσαν, ὡς εἶχον τάχους,
 καὶ ναῦν ἀποπλέουσαν ἑμβὰς αὐτίκα

455
 τὴν τοῦ παρόντος ἑμπόρου Στρατοκλέους,
 ἀπέπλεον, γῆν ἐκλελοιπῶς ἡησίαν·
 "Θεῶν λέγεις πρῶσιαν", ὁ Πλαῦκων ἔφη,
 "ἦ σοι προσηγῶνταί τε καὶ τὴν οἰκῶδα,

460
 ὡς μὴ βραδύνης καὶ καρδέχτος γένη."
 "εὐδὺς δὲ πάντες οἱ συνεργοὶ καὶ φίλοι
 πάντες πρὸς αὐτὸν" ἦν δ' ἐγὼ "τὸν λιμένα,
 'αἰφαισθε' φασὶ 'καὶ φιλιανθρότοις τέχαις

465
 ὑπὸ προσηγῶν ἀνδούτε τὴν τρέβον,
 ἐντυχῶναιτε καὶ ξηλοταῖς ἡμέροις."
 "Ἐως δὲ θάλαροι καὶ πόθου θεία δρόσος
 ὑμῶν δροσίλοι τὴν φιλῆν σὺλυνίαν,

470
 καὶ μηδὲν ὑμῖν ἑμποδῶν παρεμπέσοι."
 "καλοὶ, Δοσίκλεις," αἰθῆς ὁ Πλαῦκων ἔφη,
 "καλοὶ, Δοσίκλεις, ἦσαν οἱ ψαυαί·
 τοιοῦδε καῖν, Ζεῦ πάτερ, οὐοῖν φίλωνς."

475
 "Πρὸς ταῦτά φησι καὶ Ῥοδάνθη τοιάδε"
 ἐγὼ μετέπειρον συνελλῶν τὸν λόγον
 καὶ πρὸς τὸν εἰδμὸν τὴν διήγησιν φέγων,
 "ἀντεπαικτοῦς εἰποῦσα (τῷ δοκεῖν) λόγους,

480
 μᾶλλον μὲν οὐν δεικνύντας ἀγάπης φλόγα,
 ἦν εἰς Δοσιμάτην ἐν μυκῶ ψυχῆς τρέφει·

445a 3. 106; 6. 91 || 446 cf. Georg. Pis. Exp. Pers. 2. 347 || 449a Eurip. Androm. 1221; Heraclidae 807; Med. 513 || 455a 8. 321; 9. 156; Eurip. Or. 1179 || 461a 2. 187; 6. 208; Nic. Eugen. 3. 408 || 468 2. 488; Nic. Eugen. 8. 24 et al. || 470 6. 74 || 471 Prodrōmī Catomyom. 356; Nic. Eugen. 7. 99; Ps.-Luciani Timarion. 8 s. f.; 16; Aristot. Probl. 17. 3 p. 916 a 31; Donati Art. gramm. 3. 6 (p. 398. 30 Keil) || 474b 7. 192 et 195

452 ἀποπλέουσαν ηυλλ : ἀναπλέουσαν ν | ἑμβὰς ηνν : εἰσβάς υλλ || 459 βάντες
 scripsi : πάντες codd. (cf. 458 πάντες) || 461 προσηγῶναι ηνν : ἑμφορῶναι ηνν (cf. 6. 208) : προ-
 σηγῶναι codd.

475 'σώζοισθε λησταὶ τῶν καλῶν ληστευμάτων
καὶ συντελεσται τῶν ἐμῶν βουλευμάτων·
φίλοι βιασταὶ τῆς ἐμοὶ φίλης βίας,
καλοὶ τύραννοι τῆς καλῆς τυραννίδος·
480 'ὡς εἶ γέ σοι γένοιτο τῶνδε τῶν λόγων·
ἔξον γὰρ ἐγκάτοικον ἐν σπλάγχθους μέσοις
ὑπογράφουσιν' ἦν δ' ἐγὼ τῆ παρθένης.

καὶ τοῖνυν ἀπάραντες ἐκ τῆς Ἀβύδου,
ἦλιν ἐς τέταρτον ἐκπεπλευκότες
πάρυμεν ὕδα καὶ μετὰ Στρατοκλέος
485 δειπνοῦμεν ἀβρώς ὑπὸ σοι, Γλαύκων φίλε.²

Οὕτως ὑπῆλθε τὴν διήγησιν τέλος,
κἀκείνος ἦψοῦ τὰς παλάμας τανύσας
"Ζεῦ πάτερ" εἶπε "καὶ θεῶν γερούσια,
490 ἡμεῖς κυβερνήγητε τούτους τοὺς νέους
καὶ τῷ πόθῳ νέμοιτε παῦλαν αἰσίαν."³
Γλαύκων μὲν εἶπε ταῦτα δακρύσας ἄμα
(φιλῶξενος γὰρ καὶ φιλογνώμων ἔφην
καὶ συμπαιθῆς ἀνθρωπος ἐν κακοῖς νόθοις),
τῆς δὲ τραπέζης ἐκ μέσου μετηγμένης
495 ἡμεῖς μετηγένημεν ὀψὲ τοῦ πότου.

TOY AYTOY

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΡΟΔΑΝΘΗΝ ΚΑΙ ΔΟΣΙΚΛΕΑ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Πάντας μὲν ἄλλους τοῦ πότου πεπαυμένους
ὑπνος μαλακὸς συγκάτεσθεν ἀδρόως.
φίλει γὰρ οἶνος, εἰ πίνουτο πλησμίως,
εἰς ὕπνον εὐθύς τὸν πεπωκότα τρέπειν,

476^b Eurip. El. 1109; Hel. 1418; Med. 769; 1079; Or. 1085; Suppl. 1050 || 480 cf. 2.229; 2.426; AG 9.440.17 || 483 Nic. Eugen. 4.3 || 488^b 4.246; 5.82; 7.1141; 8.1117; Nic. Eugen. 8.24

1 cf. 3.132 || 2a Iliad. 10.2 = 24.678 | 2b 5.489

477 ἐμοὶ H : ἐμῆς VUL || 485-486 om. UL || 489 κυβερνήγητε HV : κυβερνήτε UL || 495 πότου HV : πόθου UL

1 πεπαυμένους UL (cf. 132) : -μένου HV

5 ἀχλὺν περιπτὴν τοῖς βλεφάροις ἐγγέων
καὶ νύκτα ποῶν ἐς μέσας τὰς ἡμέρας.
καὶ τοῦτο πάντως ἀρρεπεῖ ζυγοστάτῃ
τῆς φύσεως δώρημα καὶ θεῶν χάρις·
10 εἰ γὰρ τις ἦν ἀργυρῆτος ἐκβὰς τοῦ πότου
καὶ τῆς ἐροτῆς τοῦ θεοῦ Διονύσου,
φρενιτιᾶν ἔδοξεν ἀφραίνων μέγα,
ἄτε σκοτισθεῖς τὸ φρονοῦν καὶ τὸ κρίνον
ἐκ τῆς ἐνοῖνου, τῆς δυσώδους ἀτιμίδος,
εἰς τὴν κεφαλὴν ὑπερατιμιδουμένης
15 καὶ συνθολούσης τοῦ λογιμοῦ τὰς κόρας·
λυμαντικὸν γὰρ εἰς τὸ πᾶν ἀμετρία.

Ἄπας μὲν ἄλλος εἰς τὸν ὕπνον ἐτρέψθη,
οἶνψ βιασθεῖς τῷ τυραννικωτάτῳ,
Ναυσικράτης δὲ καὶ καθευδήσας τότε,
20 ὁμῶς ἐώκει φασματούμενος πίνειν,
τὴν δεξιᾶν μὲν ὑπάργων ὑπὸ στόμα
(ὡς οἶα κόνου δεξιῶς ὠρεγμένην),
συνεκροφῶν δὲ τὸ πλέον τοῦ σιέλου.
οἶνον γὰρ ὑπώπτειεν ἐκροφᾶν τάχα,
οἶμαι, καδ' ὕπνου ἐμφασιν πότου βιλέπων
25 καὶ τῆς φιάλης τῆς ὑπερχειλεστοτάτης,
ὡς μηδ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐν ὕπνοις φασμάτων
οἶνον στερεῖσθαι καὶ μέθης Ναυσικράτην.
καὶ κείμενος δὲ πρὸς μέσῳ κλινιδίῳ
ἔπαιξεν ἀντίλοξα κάμπτων τοὺς πόδας,
30 ὀρχήσεως εἶδωλα τῆς ἐν ἡμέρᾳ
ἐκ τῶν ἐν ὕπνοις δεικνύων κινήματων.⁴

5 cf. Iliad. 20.321; Nic. Eugen. 6.650 || 6b 2.2 || 7b cf. 2.380; Prodrōmi Carm. hist. 16.24; Georg. Pis. Bell. Avar. 348; Cercidae 4.33 Powell || 8b 2.219; 3.127; 6.349; 7.329; 7.506; 8.390; 8.506 || 10 Nic. Eugen. 1.113 || 12 cf. ep. ad Rom. 1.21; ep. ad Ephes. 4.18 || 13-14 cf. Prodrōmi Carm. hist. 77.5 || 15 cf. ad 2.326; Nic. Eugen. 1.169 || 16 Ioann. Mauropi Carm. 33.11; Muson. Rufi fr. 8 (p. 34.15 Hense) || 21b cf. 1.125 || 26 3.140; Nic. Eugen. 7.325 || 29b 5.269 || 30 cf. Nic. Eugen. 7.321-322 || 31 cf. 2.110

11 φρενιτιᾶν H¹M : φρενητιᾶν H²VUL || 12 τὸ φρονοῦν HVUL : τὸν νοῦν M || 43 ἐν οἶνω M || 17 inscr. HVUL || 19 τότε HV : δὲ γε UL || 27 φασμάτων VU, Gaulmin (491) : θανάτων HL || 30 ἀντίλοξα Hetcher (conl. Nic. Eugen. 7.322) : ἀντόλοξα HV : ἀντόλοξε U, ἀντόλοξε L

καὶ τὴν πτωρῶν ἐδείξεν ἀπερβεσμένην
καταπραγεῖς ἀνωθεν ὄμβρος ἀθρόος,
ὡς μηδὲ μικρῶν ὑπολειφθῆναι φλόγα
ἢ τι φλογὸς μόλιον ἢ θουαλλίδος.

125 Πρὸς ταῦτα πάντες οἱ Βρυάξου σαρχάραι,
αὐτὸς Βρυάξης, ἄγραμτος, ἄγραξάτης,
ὁ λοιπὸς ὄχλος συμμνητῶν μίαν
ἐκράξαν· ἰλήκατε, δεσπῶται θεοί,
ὡς ἔμψανως ἐδοσθε τὸ ζῆν τοῖς νέους·
ὁ δὲ Βρυάξης μνηύσας στήνῃ ἔφη·

130 ἴσῳσιθε, τέκνα, καὶ πνοὴν εἰσυθέξαν
πνέετε καὶ βλέπετε λαμπρῶν ἡμέραν.
ἔχεις τὸν υἱὸν ἐκ θεῶν, πάτερ γέρον·
ἔχεις, Δοσικλείς, ἐκ Διὸς μὲν τὸν βίον,
ἐκ δὲ Βρυάξου τὴν εἰσυθέξαν τύχην.

135 πρῶσιτε λαμπρῶς τοῖς ἑαυτῶν πατρῶων·
ἴδοισαν ἡμᾶς αἱ φιλοῦσαι μητέρες,
φίλων ἀδελφῶν, συγγενῶν ἀμνημόνης.
στεῖλασθε τὴν οἰκάδε χρησταῖς ἐλπίτι
καὶ τοῖς θεοῖς θύσατε τοῖς σωτηριοῖς·

140 Ταῦτα Βρυάξης φάμενος πρὸς τοὺς νέους
τὸν σὺλλον λέλκεν αὐτῷ τῷ λόγῳ.
ὁ δὲ Κράτανδρος καὶ Δοσικλῆς καὶ Κράτων
τὴν Κυρίαίν ναῦν εἰσοδευκότες μέστην,
εἰς Κύπρον ἐξώδησαν εὐτυχεῖ τύχην,

145 καὶ τῷ πλοῖ πρὸς(σ)χόντες οὐ πάλιν χρόνον
τὴν νῆσον εἶδον τῆ θεῶν συνεργία.
Μαδουῶσα γούν Μύριλλα μέντοι καὶ Στάλη

Κράτωνος καὶ
Κυρίαίνου καὶ
Δοσικλῆος ἐκ Κίπρον
ἀπέβη

121-124 cf. Xenoph. Ephes. 4. 2. 8-10; Parthenii Narrat. amat. 6 p. 52. 2-5 Martini;
Acta Pauli et Theclae 22 || 124b cf. Luciani Timon. 2 || 127b cf. ad 1. 201 || 130b 7. 357 ||
133b 8. 20 et 29 || 135b 7. 81; 9. 19 || 138a. 3. 415 || 138b cf. 9. 471 || 140 8. 392 || 142b cf. 2. 192;
6. 20; 6. 56 || 145a 7. 292 et 310; 9. 233 || 145b cf. 7. 309 || 147b 5. 206

122 ἀθρόος HV : ἀθρόος UL || 123 μικρῶν HV : μικρῶν UL | φλόγα HVPUL : χρο-
νον U¹ || 124 θουαλλίδος H : τί θουαλλίδος V || 126 ἀγράμτος HV :
ἀγράμτος UL || 130 inser. U : ἐισεβελία δοσικλῆος καὶ κρατῶνος || 131 πνοὴν HVL :
ζωὴν U || 134 διὸς HVI, Gaulmin : θεῶν U, Hercher (cf. 133) || 139 τὴν HUV : ταῖς
U¹ L || 143 inser. HL : κρατῶνος, κρατῶνιδου καὶ δοσικλῆος εἰς κίπρον ἀπόπλους U ||
146 προσχόντες codd., correxi

132

150 ὡς ἦκεν ὁ Κράτανδρος, ἦλθεν ὁ Κράτων,
ἀκτῆς ἐπὶ αὐτῆς αὐτίκα προσηγμένα
οἶον τὸ γῆθος ἔσπον, ὡς πᾶν μέγα,
ὡς εἶδον ἀμφω γῆν παρούντας Κυρίαίν
ἀδελφῶν, υἱὸν, πατέρα, ξυνευνέτην

155 μῆτηρ, ἀδελφῆ, θυγάτηρ, ξυνευνέτης.
πλησάμενοι γούν τοὺς ἐβιοθέντας νόμους,
περιπλακείσαι, δακρύσασαι τὸν νέον,
ᾤδησαν εἰς τὸν οἶκον. ἦ γε μὴν πόλις
ἔπει τὸ συμβῆν καὶ τελοῦμενον μάθει,

160 ἐξήεσαν ξύγκλυδες ἐκ τῶν δωμάτων
ἀνδρῶν, γυναικῶν ὄχλος, ἦβῶντες, νέοι,
γῆρῶντες, οὐ γῆρῶντες, εὐτυχῆς, πένης,
νραῶν δμῖλος, παρθένων, οὐ παρθένων·
κοιτὴν ἔστοιον χαρμονῆν, κοινὸν κρότον,
κοινὸν θρίαμβον καὶ πανήγυριν μίαν

165 τὴν ἦδονην Κράτωνος, ὡς δὲ καὶ Στάλης.
πάντες προσεπλέξαντο τὸν νεανίαν,
πᾶσαι προσεπτύξαντο τὸν σεσωσμένον,
ἐγλαῖον, ἦλγον, ἐξεκάλγαλον μέγα,
κράτηρα μικτὸν ἦδονῆς καὶ δακρύων
κινυῶντες ἐξέπνον ἄχρῖς εἰς μέσσην.

170 Οὔτω Κράτανδρος εὐγεθεῖς εὔγε κλέος
καὶ τὴν ἑορτὴν ἔσχε πομπικωτάτην.
ἀπόστασις γὰρ καὶ μακρονομῶς τοῦ φίλου
εἴωθε μᾶλλον τοὺς ποθοῦντας ἐκιάειν.
οὐδεὶς γὰρ ἐκφλέγοιτο πρὸς φίλου πόθον,
ἔπει κατεργόησε τῆς συνουσίας

175 συνῶν, θεωγῶν, συλλαδῶν καθ' ἡμέραν·
ἂν δ' ἐκ μέσου γένοιτο καὶ θοῆ χρόνος,
ἦ τῶν ποθοῦντων διαπαντᾶται κακοδία,
ὡς οἷα πεινάσασα τοὺς ποθουμένους·

176
177
178
180

156 cf. Luciani Philopseud. 27 || 163b 7. 271; 8. 415 || 169 cf. 2. 48; 2. 164-165; 9. 433 ||
172b cf. 8. 186 || 173b cf. Prodrorni Carm. hist. 11. 83; Ioann. Mauropi Carm. 46. 55 et al.

151 τὸ HV : τε UL || 156 δακρύσασαι HV : δακρύουσαι UL || 159 ξύγκλυδες HV :
ξύγκληδες UL || 169 μικτὸν HV : μικρῶν UL, Gaulmin || 177 versu 176 praeposuit Her-
cher

133

κάν ἢ Τύχη δῶ καὶ συναφθεῖεν πάλιν,
 ὅλην ἀπλήτως ἐκροφᾶ τὴν ἀγάπην.
 Οὕτως ἔορτὴν ἔσχε κοινὴν ἢ πόλις
 τὴν εἰς ἑαυτὴν τοῦ νέου παρουσίαν.
 οὐ μὴν ἀπεμνήστησε τοῦ Δοσικλέος
 Κράτανδρος ἐλθὼν εἰς τόσον πομπῆς λόφον,
 τοὺς δακτύλους δὲ ξυμφαλὼν τοῖς δακτύλοις
 κουνῶν εἶχε τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ κρότου.
 ἀλλ' οὐ Δοσικλῆς, οὐ χαρὰν οὐδὲ κρότον
 εἶχε ξὺν αὐτῷ, τὴν Ῥοδάνθην οὐ βλέπων.

185

Οὕτως ἐκείνων τῶν νέων τιμωμένων
 ἔπαιξεν, ὡς εἴωθεν, ὁ δριμύς Ἔρως,
 πολλοὺς ὀιστοὺς τοῖς νέοις καὶ ταῖς νέαις
 ἐκ τοῦ πυρώδους τανύων τοξαρίον.

190

ὁ πᾶς γὰρ ὄχλος τῶν προπομπῶν παρθένων
 ὅλοις βλεφάροις τὸν Δοσικλέα βλέπων,
 ἤμικον εἰσδέδεκτο τῇ ψυχῇ βέλος
 (ὅποια πάντως οἶδεν ἐκτείνειν Ἔρως,

195

φαρμακτά, μικρά, πυρπολοῦντα καρδιάς).
 ἢ μὲν γὰρ αἰδοῦς ἐκποδὼν τεθειμένης
 ἤγγισεν, ἀντέβλεψεν ἀπλήστοις κόραις,
 ὡς ἐγγύθεν βλέπουσα καθαρωῶς φλέγοι.
 ἄλλη προσῆλθε, τοῦ χιτῶνος ἦφατο,
 καὶ τῆς ἀφῆς ἔλαβε δεύτερον βέλος.

200

ἄλλη παροιστηθεῖσα τῶν δυοῖν πλέων
 καὶ πάντας ἐκπύσσασα δεσμούς ἀισχύνης,
 ὥχραν δὲ σεμνὴν ἐξάρασα τῆς χρᾶς,

205

187 cf. 4.357; 4.397 || 192 cf. ad 2.427 || 194 cf. ad 2.428 || 199b 2.426 et 428; 8.194; 8.202; 8.223; Nic. Eugen. 2.123; 2.141; 3.117; 3.221; 4.395–396; 4.403; 5.24; Achill. Tat. 1.11.3; Eustath. Macrebol. 2.14.6 et al. || 200 cf. 8.206 || 201b Georg. Pis. Hexaem. 876; Prov. 27.20 || 203b cf. 4.401; 8.408 || 204b cf. 8.197 || 207 cf. 4.94; Prodromi Amic. exsulans 4

181 *συναφθεῖεν* HVL : *ξυρ-μυ* || 185 *ἀπεμνήστησε* scripsi : *ἀπεμνήσατο* HV, Gaulmin (et con. Hilberg 15) : *ἐπελήσατο* UL, Hercher || 189 *οὐδ'* HV : *ὁ* UL || 192 *ἔπαιξεν* Gaulmin, Hercher || 194 *τανύων* UL : *τανύων* HV || 198 *ἐκτείνειν* HV, Gaulmin : *ἐν-τείνων* UL, Hercher || 199 *καρδίας* HV : *καρδίαν* UL, Gaulmin, Hercher || 202 *φλέγοι* scripsi (cf. 204) : *βλέποι* codd. || 204 *ἀφῆς* UL : *ἀφῆς* HV, Gaulmin || 207 *ὥχρα* HUL : *ὥχραν* Gaulmin, Hercher : *ἐχθραν* V

134

προσῆλθεν, ἠσπάσατο τὸν νεανίαν,
 καὶ πάντας ὠύστετο τῆς ψυχῆς τόπους.
 Ἦν οὖν ἰδεῖν πάχοντα καὶ Δοσικλέα,
 ἐπεὶ Ῥοδάνθην εἰς ἀνάμνησιν λάβοι.
 ταῖς παρθένοις γὰρ τὴν ἑαυτοῦ παρθένον
 ἀνανοῶν ἔκλαιεν ἐν τῇ καρδίᾳ.

210

φιλούμενος μέμνητο τῶν φιλημάτων,
 μεμνημένος δὲ κρυπτὸν ἔστεινε στόνον.
 τοιοῦτον ἔσχεν ἢ πανήγυρις τέλος.
 αἱ μὲν προπομποὶ παρθένοι βεβλημένοι
 εἰς τὰς ἑαυτῶν ἀντανήλδων οἰκίας,

215

καὶ τοῦ πυρός φλέγοντος οὐδαμῇ δρόσος.
 κἂν ἦν, ἀπεστρέφοντο ταύτην τὴν δρόσον.
 ὅσον γὰρ ἐφλέγοντο τῷ λαμπαδίῳ,
 τοσοῦτον ἠσπάζοντο τὴν χρυσὴν φλόγα.
 ὅσον πετυπλόληντο μέχρι καρδίας,
 τόσον παρῆχον τῷ πυρὶ πλείω ξύλα.
 ὃ πῦρ δροσίζον, ὃ φλογίζουσα δρόσος.

220

Τὸν δὲ Κράτανδρον, ἀλλὰ καὶ Δοσικλέα,
 ἄμφω ξυνεισίστοντας εἰς τὴν οἰκίαν,
 τροφαῖς ἐδεξιοῦτο λαμπραῖς ἢ Στάλη.
 καὶ πάντες οὖν ἤπτοντο τῶν προκειμένων
 καὶ τοῦ κρατῆρος ἠδέως ἀπερροφῶν,
 πάντες δὲ παρήπτοντο καὶ γελασμάτων.

225

μόνος Δοσικλῆς ἐξ ἀπάντων ἠθύμει,
 μόνος Δοσικλῆς ἐξ ἀπάντων ἠτρόφει,
 οἷον φαρῶν τράπεζαν ἐκ τοῦ σαρκίου,
 οἷα πῶν κύπελλον ἐκ τῶν αἱμάτων.
 ἐντεῦθεν ὥχρῶντα καὶ τετηγμένον
 ἴσως ἐτεκμήρατο τοῦτον ὁ βλέπων.

230

235

211b cf. 1.513; 8.330 || 218b 1.80 || 222b cf. 2.418; 2.473; Aristaeleti Ep. 1.1.3; 2.21.25 Mazal et al. || 223 8.199 || 225 = Nic. Eugen. 2.382. cf. Prodromi Carm. hist. 54.206; Georg. Pis. Hexaem. 531 et 1793; Const. Manass. Amor. fr. 11 et 165.9 Mazal || 229b 8.246; 8.286; 9.392 || 234 8.238–239 || 236b 1.124; 8.292

210 καὶ HVL : τὸν U, Gaulmin, Hercher || 218 *ἀντανήλδων* Le Bas, Hercher || 223 *πετυπλόληντο* HV : *επιτυπλόληντο* UL || 229 *οὖν* ὃν Gaulmin, Hercher || 232 om. UL || 234 *οἷον* HVL : *οἷα* U || 236–239 om. V

240 ἧ που ξένην τράπεζαν αἰσχρῶς ἀστῶν
τῆς σαρκὸς ἔσθαι καὶ πᾶσι τῶν αἱμάτων,
καὶ τῶν ἔσωθεν βρωμάτων πεπλησμένους
τῆς ἑκτός οὐ δεῖται δειπνοφαγίας;

Συνητηρόφει δὲ καὶ Μιγάλλα τῷ ξένῳ,
μόνας κόβας τρέφουσα τὰς ἐισοπραγίας
ἔφ' οἷς ἐνητένιζον εἰς Δοσικλέα.

245 ὄρωσα γούν ἐκεῖνον ἐν πένθει μέσῳ,
μηδὲν κατεσθίοντα τῶν προκειμένων
μηδ' ἐκροφῶντα καὶ μικρὸν τι τοῦ σκόφου,
ἐμφορτικῆν, θόρυβον εἶχε καὶ ἴαλην,
κινουσα πάντα τῆς παρομίας κάλων,
ἄπταν τε μηχάνημα μηχανωμένην,
250 πάντα τ' ἀνοχλίζουσα τοῦ λόγου λίθους,
ὡς ἂν Δοσικλῆς τῶν τεθέντων ἐκφάροι.

255 τολμάει προσηγίασσα τῷ φουροσπόδῳ
'οὐ τὸν ξέρον δέδορκας, ὃ πάτερ, λέγει,
'ὡς εἰς τὸ δειπνῶν ἐν κενοῖς παριζήσεται
καὶ τὸ πρόσωπον τῆς ἐφεστῶσης τύχης
(ἡλικὸν ἀνθρῶν τῆς χαρᾶς τῷ φυνκίῳ)
πενθῶν ἀμαυροῖ, καὶ ταράττει τὸν πότον,
260 ἄσπιτος οὕτως ἐνθακεῖται τῷ θρόνῳ;²
Τούτους ὁ Κράτων τοῖς λόγους φθάσας λέγει·

265 'τί ταῦτα ποιεῖς, ὃ Δοσικλείε, ὃ τέκνον;
τί ταῦτα ποιεῖς; οὐ καλὸν χαρᾶς μέσον
ἄγειν τὸ πένθος, οὐδαμῆ παρηγοῖα.
ἄφες τὸ πενθεῖν μειδιώσης τῆς Τύχης·
αἰσχρὸν γάρ εὖ παθόντα μὴ κροτεῖν μέγα.

243-244 Achill. Tat. 1. 5. 3; Heliod. 7. 6 || 249 cf. ad 3. 228 || 250 Plat. Reip. 5. 460 c 9; Eurip. I. T. 112; Xenoph. Anab. 4. 5. 16; Polyb. 1. 18. 11; 30. 2. 2; Heliod. 2. 24 et al. || 251 Zenob. 5. 63; Macar. 7. 4; Eurip. I. A. 1249 et al. || 255b 8. 27 || 256b cf. Eurip. Or. 1024 || 257 cf. Luciani Hist. conscrip. 8; Themist. Or. 27, 336 c; Nic. Eugen. 5. 83 || 259 Soph. El. 267; O. C. 1293 || 260 9. 56 || 263a Luciani Timon. 22 || 264b 6. 311

238 ἧ που scripti : ἐπει codd. || 239 πῖνον H : πῖνον UL || 242 inser. U : ἔδως μετρίλλας, ἀδελφῆς καρτάνθου, πρὸς Δοσικλέα || 246 μηδὲν UL : μὴ γούν HV || 247 ἐκροφῶντα Hercher : ἐκροφῶντα UL : ἐκροφῶντα HV | καὶ UL : καὶ HV || 250 et 251 τε et τ' scripti : δὲ et δ' codd. || 251 ἀνοχλίζουσα H¹ V² : ἐνοχλ- H² V¹ UL || 259 οὕτως H : οὕτως VUL | θρόνῳ HV : χθρόνῳ UL || 263 παρηγοῖα VUL : παρηγοῖαν H

καὶ ληστρικὴν φηρόντα χειρα βαρβάρων
ἄσπιτον εἶναι, μὴ καρτήδος ἐκπίπειν,
θεοῖς ἀχαριστοῦντα τοῖς εὐεργέταις.

270 ἐγὼ πατήρ σοι πατρός εὐεργετημένου,
μήτηρ ἐκείνη μητρός ἀπελευγεμένην,
ἀδελφός οὕτος (ἂν ἀδελφὸν δακρυήν),
ὄν σοι προ(ς) ἡμῶν ἀνέμειξαν αἱ τῆραι·
οὐδὲν τὸ λείπον εἰς χαρὰν σοι καὶ κόπον.³

275 Πρὸς ταῦτα καὶ Κρατάνδρος οὐκ ἠθέλησε εἶπαι·
'οὐκ ἀγνοῶ μὲν τοὺς πόνοους Δοσικλέος,
οὐκ ἀγνοῶ τὸ πένθος ἐξ οὗ δακρυεῖς·
αἰσθάνομαι δὲ τῆς ἀδελφικῆς τύχης,
ὡς βαρυσδαίμων, ὡς οὐδυσμῶν ἀξία,
280 ὡς πᾶν ὑπεργέταυκε μέτρον δακρύων·
πλὴν ἀλλ' ἔως ποῦ λήξῃν ὁ θνητὸς λάβει,
καὶ πηλίκᾳ στή τῶν στενημῶν ὁ κτήπιος;
οὐκ ἀνδρικῆς, βέλτιστε, ταῦτα καρδίας,
ἄληκτα πενθεῖν τοὺς κακῶς πεπονθότας.
285 ἔλαιουσας, ἠτρόφουσας οὐ βραχὺν χρόνον·
ἄφαι μικρὸν τι καὶ τροφῆς καὶ φιλίας;⁴
ἔλεξε καὶ μέγρος τι τῶν προκειμένων
βία φαρεῖν ἔπεισε τὸν Δοσικλέα.

290 Ὁ μὲν Δοσικλῆς ταῦτα· τὴν γὰρ παρθένον
ὄδῳν παρδοστηρίαν ἐγγὺς ἤγνυε·
295 πῶς δ' οὐκ ἂν ἠγνόησε τὴν χροστῆν κόρην,
σαπρὸν τι χιτῶνον ἐνδεδυμένην,
πετηγμένην τὰς σάρκας, ἀπλῶς δουλίδα;
οὐ μὴν Ροδάνθη τὸν Δοσικλῆν ἤγνυε,
καὶ προσφῶναι μὲν καὶ φιλήσασαι τὸ στόμα
ἡλικὸν οἷον ἠρέθιστο τῷ πόθῳ.

266 2. 414; 6. 357; 9. 106; 9. 281 || 274 6. 264 || 278a cf. Eurip. Alc. 865; Troad. 112; Aristoph. Eccl. 1102; AG 7. 313 || 281b 8. 47 || 284b 4. 82; 8. 3; 8. 146 || 289 cf. Chariton. 8. 1. 2 et 7 || 290b 6. 321 || 291 8. 396; Heliod. 7. 7 || 292a 1. 124; 8. 236 || 294b 2. 62; 3. 283; 9. 363; 9. 446

272 πρὸς scripti : πρὸ codd. | ἀνέμειξαν scripti : ἐνέμειξαν codd. : συνέμειξαν Hercher || 279 πᾶν HV : om. UL | ὑπεργέταυκε HV : ὑπεργέταυκε UL || 280 λάβει Hercher || 285 τροφῆς Gaulmin, Hercher

ἐλκυστο δ' εἰς τοὔπισθεν αἰδοῖ καὶ φόβῳ.
τέως γε μὴν ἔπραττε τὰ πρὸς ἰσχύος,
ἀφ' ὧν ἑαυτὴν γνωριεῖ τῷ φιλιτάτῳ·

ἔναντι παρίστατο τοῦ Δοσικλέος,
ὕπεστέναζεν, ἤρχε που καὶ δακρῶνεν,
καὶ μέγχι καρπῶν ἐξεγύμνου τὰς χέρας,
ὡς ἂν διαγῶ τὴν θέσιν τῶν δακτύλων.
οὕτως ἀπηώρητο τοῦ νεανίου,

ὡς καὶ Ῥοδάνθῃ μὴ δοκεῖν πεφουκέναι,
εἰ μὴ Ῥοδάνθην αὐτὸς αὐτὴν ἐκμάθει.
ἀνιστόρει γοῦν καὶ Δοσικλῆς τὴν κόρην
καὶ τῆς Ῥοδάνθης ἀνετύπου τὴν πλάσιν,
ὡς ἐμφορῆς φαίνοιτο τῇ δεικνυμένῃ·
τέως γε μὴν οὐκ εἶχε σαφῶς εἰδέναι.

καὶ ποῦ γὰρ ὑπόπτεικεν ὡς Κύπρον μέσσην
οἰκεῖ Ῥοδάνθῃ, τῶν βυθῶν ἀνηγμένη
καὶ τῆς θαλάσσης ἐκφυγοῦσα τὸ στόμα;

Εἶγον μὲν οὕτω ταῦτα τοῖς νεανίαις·
ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ δειπνον ἔλθοι πρὸς πέρας
καὶ τῆς περιττῆς λῆξις ὄφρατυσίας,
'ὦ μήτερά, ὁ Κράτανδρος εἶπε τῇ Στάλῃ,
'ἡμᾶς μὲν οὕτως ἢ θεῶν εὐσπλαγχνία
συνήρην, ὡς ὀρώμεν, ἀλλήλοισ πάλλιν,
καὶ παῖδα μακροῦς ἐκ πλάνης ἤρυσσάμενη

εἰς κόλπον ἐντέθεικε τοῖς φυτοσπόροισ.
ναὶ ναὶ θεῶν πρόνοια, ναὶ θεῶν κράτος
(κἂν τοῖς ἐφεξῆς ἀντιλαμβάνοισθέ μου)·
ποῖῳ δὲ μηνύσαντι τὰς ἐμὰς τύχας
μαθῶν ὁ πατήρ, ὡς τὸ Πισσαῖον πέδον
δοῦλος παροικῶ καὶ Βρονάξου δεσπότηου,

296b 9. 258 || 297b Eurip. Med. 538 || 299-300 cf. Eustath. Macremlol. Amor. 9. 5. 3 ||
302 cf. 1. 56 || 303 cf. Eustath. Macremlol. 7. 9. 1 || 306-309 cf. Achill. Tat. 5. 17. 7; Eustath.
Macremlol. 9. 5. 3 || 311b cf. 7. 36 || 312 3. 454; 5. 48; 5. 240; 6. 181; 6. 219 || 315 cf. Longi
Daphn. 4. 16. 1 || 317b cf. Ioann. Malalae Chronogr. p. 482. 11 Dindorf; 1 ep. Clem. 14. 3;
Eurip. Rhcs. 192 et al. || 319 3. 416 || 321a 1. 457; 2. 455; 3. 75; 9. 156

298 ἀφ' Le Bas : ἴφ' codd. || 300 δακρῶνον conl. Hercher || 302 διαγνῶ H²V : ἀναγνῶ
H¹UL || 306 ἀμιστροεῖ Gaulmin, Hercher || 318 ἀλλήλοισ Gaulmin : ἀλλήλοισ codd. ||
320 ἐντέθεικε HV : ἀντέθεικε UL || 321 ναὶ ναὶ Le Bas : καὶ ναὶ HV : καὶ νοῦς UL

ἐλθῶν τελευτῆς ἐκ μέσης ἑωσέ με
καὶ τῆς τυράννου χειρὸς ἐρρούσατό με;
'Ὡς εὖ γέ σοι γένοιτο, τέκνον, τοῦ λόγου,
ὡς εὖ γέ σοι γένοιτο, φησὶν ἡ Στάλη·

'τῶν γὰρ λαθόντων εἰς ἀνάμνησιν φέρεις,
ὡς τῆς χαρᾶς τὸ πλήθος, ἢ μεγιστότης
τῶν πρὶν λαθέσθαι παντελῶς ἐπεισέ με.
ἔλεξε ταῦτα καὶ Ῥοδάνθην εἰς μέσον
ἐλθῶν ἐπιτρέψασα τῆς εὐχίας

'ταύτην', ἔφη, 'Κράτανδρε, κρηστῆ τῇ τύχῃ
τριακᾶδος μινῶν χρυσῶνων πριαμένη
πλείω παρ' αὐτῆς ἀντεδεξάμην χάριν,
τὸν παῖδά σε Κράτανδρον ἐξευραμένη.

αὕτη μὲν οὖν οὐ προῖκα μηνύσαιτό σε
(ἐλευθέρως γὰρ ἀντιτεύξεται τύχης),
ὄθεν δὲ καὶ πηνία γινώσκουσά σε
τὴν σὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγγελοῖ σωτηρίαν,
ἰδοὺ πάρεστι, καὶ τὰ πάντα πυνθάνου.'

Ἡ γοῦν Ῥοδάνθῃ προφθάσασα τὸν λόγον
τὴν τε Κρατάνδρου πεῦσιν ἀρπασαμένη
'ὦ δέσποτα Κράτανδρε' γενναίως ἔφη,
'ὦ δέσποτα Κράτανδρε (ναὶ γὰρ δεσπότης,
ὃς πρὶν συναϊχμάλωτος ἐκ Τύχης ἔφυς).
οὐκ ἂν (θεοὶ μάρτυρες) ὑπόπτεινκά σε

οὕτω Ῥοδάνθην ἀγνοεῖν ἰσταμένην,
πλέον δὲ πολλῶ σοῦ γε τὸν Δοσικλέα.
ὃς ζωγραφεῖν ὤμνυτο τὴν ἐμὴν θείαν
μέσῳ πρὸς αὐτῶ καρδίας πινακίῳ·
δί' ὃν παροικῶ Κύπρον ἐν δούλῃ τύχῃ,
'ἦν, αὐτὸς οἶδεν, ἐκλιπούσα πατρίδα,

326 8. 131 || 330b 1. 517 || 331 9. 418 || 335b 7. 309; 8. 145 || 336 6. 253; 7. 49; 9. 163 ||
340 7. 81 || 348 7. 256 || 349 cf. ad 8. 101 || 353 cf. 2 ep. ad Cor. 3. 3; Prov. 3. 3; 7. 3 ||
354-356 cf. 3. 423-424; 6. 347-348; Achill. Tat. 5. 18. 3-5; Eustath. Macremlol. 9. 9 ||
354b cf. ad 7. 254

328 om. HV || 336 χρυσῶνων HUL : χρυσῶν V || 339 αὐτῇ Gaulmin, Hercher || 341 δὲ
HL : om. VU || 342 ἀγγελοῖ Le Bas, Hercher : ἀγγελεῖ codd. || 348 ὃς U : ὁ HVL ||
351 σοῦ γε UL : τί δὲ HV || 355 ἐκλιπούσα HVU¹L : ἐκλιπούσαν U¹, Gaulmin, Her-
cher

360 ἦν οἰκίαν, ὃν ὄλβον, οὓς φυτοστόρους,
 κἄν νῦν θεωρῶν ἀγνοεῖν πλάττοιστό με.
 ἔπει δὲ πυνθάνοιο, πῶς ἐγνωκά σε,
 καὶ γνωῖσα τοῖς τεκοῦσιν ἐγγυεῖλά σε,
 ἐξὼ τὸ πᾶν ἐντεῦθεν ἀπαρξαιμένη...'
 Ἔφη Ῥοδάνθη, καὶ Δοσικλῆς αὐτίκα
 ἀποστερηθεὶς τῆς πνοῆς καὶ τοῦ λόγου
 ὤσει νεκρὸς καθῆστο τὴν κἀραν κλίνας·
 καὶ ταχ' ἀν ἀπώνατο τῆς χαρᾶς μῶρον,
 εἰ μὴ Μύθιλλα μύγα μυκτῆρων μέσον
 θείσα ζυβεῖώσε τὸν νεανίαν.
 365 ἔπει δ' ἀναστὰς τὴν πνοὴν πάλιν λάβου,
 'τί μοι, θεοί, τὸ φάσμα τοῦτο τὸ ξένον;
 τίς ὁ πλατὺς ὄνειδος;' ἐξεκεκράγει.
 370 'ἦ που Ῥοδάνθην εἰσορῶ; παῖεις, Φθόνε·
 γελᾷς, Τύχη, γέλωτα μεστὸν δακρύων,
 εἰδῶλα δεικνύουσα τῆς ποθομένης.
 375 ἤης μοι, Ῥοδάνθη, καὶ βλέπεις τὴν ἡμέραν;
 ἤης μοι, Ῥοδάνθη, ἤης ὀρθῆς ἀναπνεύεις;
 οὐ φάσμα τοῦτο· καί, θεοί, τρανώς βλέπω·
 380 ἔπαυ τὸ παρῶν, οὐκ ὄνειδος ἢ θέα·
 ἔπαυ, θεοὶ σωτήρες, οὐ γὰρ ἀτάπη·
 οὐκ ἀτάπη τὸ πρῶγμα καὶ φαντασία·
 385 οὐ φαντασία καὶ Τύχης ἄλλο ὄραμα.
 ὧ δέητο πρόσταυξάί με, καλῆ παρθένη,
 ὧ δέητο συμπλάκηθι τῷ σῶ νυμφίῳ·'
 Πῶς ταῦτα καὶ Κράτανδρος ἀντεκεκράγει·
 'φεῦ φεῦ, τί τοῦτο, τί, τραπαιούχοι θεοί;
 βλαῖ Ῥοδάνθη, καὶ Δοσικλῆς δακρύει;
 390 τί μοι κρατήρος καὶ τρυφῆς; τί μοι πότου;

357 cf. 8. 289; 8. 309 || 360b cf. 1. 515 || 363b 4. 23 || 364-366 cf. Eustath. Macrembol.
 9. 14. 1-2 καὶ ἡ Ῥοδάνθη... τὴν ψυχὴν ἀνεκτάτῳ μου τὰς ἔνσας μορφόουσα... ||
 368b 9. 252; Eurip. I. T. 42 || 370b 6. 414; 8. 499 || 371a 8. 493-494 || 371b cf. Phot. et Suda
 s. v. σαρκῶδῶν· μετὰ πικρίας γελῶν || 373-374 cf. 7. 27; 7. 59 || 375b cf. 4. 227; 4. 336;
 4. 359; 7. 447 || 376 cf. Odys. 19. 547; 20. 90 et al. || 377 1. 153; 8. 512 || 379b 6. 180; 8. 493;
 Achill. Tat. 1. 3. 3; 6. 3. 1 || 380 8. 167; 9. 84; 9. 305 || 381 cf. 3. 274 || 383b 7. 443

361 inser. U: ἀναγνωριστῶς δούσκλος καὶ ῥοδάνθης || 372 εἰδῶλα HV: εἰδῶλων UL ||
 382-384 om. V

140

390 ὅμοι πάτερ καὶ μήτερ, ὃ πάντες φίλοι,
 τίς τῆς ἔορτῆς τῆς προλαβούσης χάρις;
 ἄλλην ἔορτάζωμεν εὐχαριστέραν.
 ὡς ἐντελεῖς τὸ γῆθος, ἢ θυμηδία,
 καὶ τῶν θεῶν ἢ χάρις ὡς πληροστάτη.
 σκιζοῦμεν οὖν, σκιζοῦμεν, ἀνδρες, ὀμμαδῆν,
 θεοὶς θύωμεν σῶστρα τοῖς σωτηρίοις.
 395 Ἴδοι, Δοσικλεις, ἢ Ῥοδάνθη, μὴ κλίε·
 ἰδοῦ, Ῥοδάνθη, χαιρέτω τὰ δάκρυα,
 εἰς μακρὰν ἐργασθῶσαν οἱ στυχοὶ γόοι.
 τὸν σαπρὸν ἐκδύθητι πέπλον, παρθένη,
 καὶ τῆς Ῥοδάνθης ἀξίαν στολὴν λάβε.
 400 εἰδὲ ξὺν ἡμῖν, συστατοῦ τῷ φιλιτάτῳ,
 κἀθίξε σαυτὴν πλησίον Δοσικλέος.
 ἔχεις τὸν αὐτὸν ἄγρον ὑπουργουμένη,
 ἀλλ' οὐκ ὑπουργὸς τοῖς ἐφροσιωμένοις·
 405 ἔχεις τὸν αὐτὸν οἶνον, εἰ πίνειν θέλεις.
 μήτερ, προκείσθω δευτέρω πανθασία·
 πανηγυριῶν στήσωμεν εὐκλεσετέραν,
 χαρῶμεν, εὐφρανθῶμεν ἠρόνην νέαν·
 410 τὰ πρῶτα κακὰ τοῖς νέοις ὑπεκρύβη·'
 Τοσοῦτον εἰπὼν ἐξάνεστη τοῦ θρόνου,
 κἀκ τοῦ χιτῶνος τῆς κόρης εἰλημμένος
 (ὃν ἐνδύσαι δέδωκεν εὐθὺς ἢ Στάλη,
 λευκόν, καθαρὸν καὶ Ῥοδάνθης ἄξιον),
 415 ξύνηδρον αὐτὴν τῷ Δοσικλεῖ δεικνύει.
 πρὸς ταῦτα ποῖον γῆθος, ἠρόνη πόστη.
 τίς οὐκ ἐπετρήθησε τοῖς τελουμένοις;
 τίς οὐ θεοῖς δέδωκεν εὐχαριστίαν;
 κοινῇ τὰ πάντα χαριμονῆ, κοινὸς κρότος.

389a 8. 151; 8. 412 || 389b 2. 140; 9. 436 || 390 2. 219; 3. 8; 3. 127; 6. 349; 7. 329; 7. 506;
 8. 506 || 391a Aristoph. Plut. 761 || 392 1. 459; 8. 140 || 396a 8. 291 || 403 cf. 2. 54; 8. 228 ||
 404b cf. 8. 388 || 407 8. 113 || 408 cf. 8. 203 || 409-410 cf. Achill. Tat. 5. 17. 10 || 411 cf.
 8. 398-399 || 412b 3. 203 || 414 cf. Polyb. 1. 36. 1; 2 ep. ad Cor. 9. 11; 14. 15; Apocal. 7. 12;
 Theodos. Diac. Exp. Cretae 2. 32 et al. || 415 7. 271; 8. 163

388 ἐορτάζωμεν U: ἐορτάζωμεν HV: ἐορτάζωμεν L || 393 κλίε HV: κλίε UL ||
 396-497 om. H || 403 χαρῶμεν VUL: χορῶμεν Gaulhim, Hercher || 414 οὐ θεοῖς Gaul-
 him: οὐ θεῶς V: θεοῖς ὀ UL

141

μόνη Μυρίλλα, τῇ θυγατρὶ τῆς Στάλης,
ἢ χαρμονῇ πρὸς πένθος ἀντανετρόσπη.

ἔπει γάρ, οὐς ἔδοξεν, εὐτυχεῖς γάμους
καὶ τὸν προελπισθέντα καλὸν νυμφίον
(ἔρωτικῆς γὰρ ἑλπίδος χειρογράφῳ
αὐτῇ προηγύθη τὸν Δοσικλέα),

ἔπει τὰ λέγτρα ταῦτα, τούτων τὸν γάμον
ἤρπαστο καὶ κέκαρτο πᾶσαν ἐλπίδα,
τῆς δουλείας τὰ φίλα κλεψάσης λέχη,
ἔδυσφάρισε τὸ πάθος, οὐκ ἐκαρτέγει,
ἐζηλοτύπει τὴν πρὸ μικροῦ δουλίδα,
πικρῶς ἐπωφδάμιζε τῷ κορασίῳ.

Τούτοις μὲν οὖν ἔληξεν οὕτως ὁ κρότος,
ναὶ δῆτα καὶ τὸ δέιπνον αὐτῷ τῷ κρότῳ·
οὐ μὴν ἔληξε καὶ Μυρίλλας ὁ φθόνος,
ἀεὶ δ' ἀπαξάπαντα τοῦ λοιποῦ χρόνον
κακορράφων ἔρραπτε λῖνα δικτύων,
δι' ὧν ἀρθεύσαι τὴν Ῥοδάνθην ἰσχύσοι.

ὡς οὖν ἅπας κέκλειστο τῷ φθόνῳ τρόπος
(τὰ πάντα γὰρ δραμοῦσα, πάντων ἡστόχει),
τέλος τί ποιῆ, ποῖον ἀρτεῖει δόλον;

σχύφον ποτοῦ πῖμπλησι δηλητηρίου,
καὶ τοῦ Κρατάνδρου, πρὸς δὲ καὶ Δοσικλέως
ὡς εἰς κνηγέσιον ἐξωρηκώτων,
διδοῖ πιεῖν ἐκείνων ἐν δειπνῷ μέσῳ.

τοῦ δὲ κρατήρος τοῦργον οὐ ταχύς φόνος,

420

425

430

435

440

418 cf. 8.242-244; 9.310 || 422 cf. 6.366 || 426 cf. Heliod. 7.7 s.f.; 7.8; 8.7 || 427 cf. Chariton. 1.7.1; Nic. Chon. De Man. Comn. 3 p.153.24 Bekker || 432a cf. Iliad. 15.16; Odys. 2.236; 12.26; Ps.-Apollinar. Laod. Metaphr. in Ps. 14.4 (PG 33, 1328 C); Synes. Ep. 148 (PG 66, 1548 A); Hesych. s.v. κακορραφικός; Phot. et Suda s.v. 167 κακορραφία; Io. Tzetzae Chil. 8.925 (918) δολορράφος || 437 cf. Achill. Tat. 4.9.1 et 4.15.4

416 μυρίλλα VUL, Gaulmin : Μυρίλλη Hercher || 417 ἀντανετρόσπη UL : ἀντενε-
τρόσπη V || 418 γάρ UL : γούν V || 419 προελπισθέντα V : προο- UL || 420 γὰρ ἐλπί-
δος V : ἐλπίδος γάρ L : ἐλπίδος τῇ U || 421 προηγύθησε V : προοσ- UL || 428 τούτοις
VUL : οὔτω conl. Hercher (conl. 3.43; 4.1) | οὔτως scripsi : οὔτος VUL || 430 μυρίλ-
λας VUL, Gaulmin : Μυρίλλης Hercher || 431 χρόνον UL : χρόνου V, Gaulmin, Her-
cher || 432 inscr. U : ἐπιβουλή κακίστη μυρίλλας πρὸς τὴν δροσίλλαν || 433 ἰσχύσοι UL :
ἰσχύσει V || 440 ἐκείνων V : ἐκείνην UL

142

οὐδὲ φρενῶν ἔκστασις, οὐδ' ἄλλη νόσος,
μόνη δὲ παντὸς πάρεσις τοῦ σαρκίου.

Τῆς γοῦν Ῥοδάνθης ἐκπιούσης τοῦ σκόφου
εὐθὺς παρηθρώθησεν ἢ πᾶσα πλάσις,
ἢ πᾶσα σάρξ παρεῖτο, καὶ νεκροῦ δίκην
ἔχηξε τοῦ κινουμένου, οὐ κινουμένη.

ὦ ζηλοτύπου καρδίας καὶ βασκάνου·

ἔφ' ᾧ τυχεῖν ἔρωτος, ἐντυχεῖν γάμῳ,

ἔφ' ᾧ συνελθεῖν τῷ Δοσικλεῖ νυμφίῳ

(ὧν οὐ τυχεῖν ἔμελλεν ἐνδίκῳ κρίσει),

δέδωκε σαρκὸς πάρεσιν τῇ παρθένῳ.

οὐ χεῖρ ἐκεῖ πράττουσα καὶ κινουμένη,

οὐ δάκτυλοι ποιοῦντες οὐδὲν οὐδέ τι,

οὐ ποῦς ἐκεῖ πρὸς οἶμον εὖ ἐσταλμένος,

οὐ γλῶσσα λάλος, οὐ κινούμενον στόμα.

τί μοι τὰ πολλὰ καὶ τὰ πρὸς μέρος λέγειν;

ἀπλῶς γὰρ εἴπειν καὶ συνεκτικῶ λόγῳ,

ἐνεργὸν οὐδὲν τῶν μελῶν τῇ παρθένῳ.

Ἡ μὲν Μύριλλα ταῦτα βασκάνῳ τρόπῳ·

τί δ' ἢ θεῶν χεῖρ καὶ τὰ δεσμιὰ τῆς Δίκης;

οὐκ εὐθὺς ἀντέστραπτο τῇ πονηρίᾳ;

μέντοι· μισεῖ γὰρ τὴν κακότεροπον φύσιν.

ὁ γοῦν Δοσικλῆς καὶ Κρατάνδρος, ὡς ἔφην,

θηρῶντες ὡς θηρῶν ἐν λόχμαῖς μέσασ,

ἄρκτην νοσοῦσαν εὐρον ἡμιπληξίαν,

τοῖς δεξιοῖς μὲν νεκράν, οὐ κινουμένην,

445

449

451

450

452

455

460

465

442a cf. Georg. Pis. Hexaem. 418; Plotini 5.3.7; Plut. Solon. 8.1 et al. || 443 cf. Xe-
noph. Ephes. 3.5.11; 3.6.5; 3.7.4; Pauli Aegin. 3.18 || 445 cf. Plat. Axiochi 367 b 5 ||
448a 6.320; 8.426; 9.35 || 451b 2.281; 2.376; 2.384; 3.369 || 450b cf. ad 1.259 || 457 2.126; ||
7.237 || 458b cf. Apollonii Dyscoli De adv. p. 141.21 Schneider || 460b cf. 8.448 ||
461a 5.228; 9.150 | 461b 5.228; 7.389. cf. Parmen. B 1.14; B 8.14 et 30-31; B 10.6 et
al. || 464-465 7.438-439; 8.498 || 466-479 cf. V.Pecoraro, Jahrbuch der Österreichischen
Byzantinistik 32 (1982) 307-319 || 466a cf. St.Thompson, Motif-Index B 512 | 466b cf.
Pauli Aegin. 3.18

443 παντὸς V, Gaulmin (cf. 446) : πάντως UL, Hercher || 445 παρηθρώθησεν ULV
(-σαν) : παρρηθρώσειεν conl. Hercher || 451 versui 450 praeposui || 461 δεσμιὰ VU¹L (cf.
5.228; 4.51) : θεσμιὰ U², Hercher (LVII, cf. 7.389) || 462 ἀντέστραπτο UL : ἀντέ-
τραπτο V || 464 γοῦν Le Bas, Hercher : γὰρ codd. || 465 λόχμαῖς U : λόρχμαῖς VL

143

470 εὐωνύμοις δὲ προσ(ο)γεσημένην μόνους.
ὡς δὲ προηλθεν εἰς ποιφόνον τόπον,
ἀνεστακιά (γ') εὐαγετεστάτην πᾶσαν
(ἦς εἶτα λευκή, φύλλον ἑμφεγες βόδοις,
βόδοις ἐρυθροῖς, σὺνὶ λευκόχοις βόδοις,
χαμαιφυεῖς ἔχουσι καὶ πολλοὺς κλάδους,
ἄντρον τὸ δέγμα φουικῶν τὴν ἰδέαν.
475 τῶνχοις ἀπλῶς ἢ πᾶσα τῆς πῶας χάρις),
ταύτην περιτρίψασα τῷ νεκρῷ μέλει
ἢ φυσικῇ τεχνίτις (ἀγκτος, ἦν ἔφη)ν
τὸ νεκρὸν ἐξώσεν ἅπαν σαρκίον
καὶ φυνῆς ἀγρίωνος ὡχρετο ὀρθίμω.
480 ταύτην Δοσικλῆς τὴν ξένην ὀρῶν θέαν
καὶ θαυμασας τὸ πράγμα (παῖς γὰρ σὺν ἔδει,
εἰ φυσικῶ τὰ ζῶα γινώσκει λόγῳ
ἃ καὶ μαθόντες ἀγνοοῦμεν πολλοίμεις;),
κῆρας ἀνήγε τὴν ἰάτειραν πᾶσαν.
485 καὶ μὴ μελήσας μηδὲ πολλοστὸν χρόνον
ἅμα Κρατάνοδω προσ τὸν οἶκον ἐτρέδμη.
Δούλος δὲ τούτους εἰσιόντας προφθιάσας
οἰκτρῶν κατήρχεν δόλιως μνημάτων,
τὴν πάρεσιν, φεῦ, μνηῶν τῆς παρθένου.
οἶαν Δοσικλῆς ἔσχεν εὐθὺς καρδίαν,
οἶαν ἀκούσας ἦψατο θρηνημάτων,
οὐκ ἔστι μὴ παθόντας εἶπειν, ὡς ἔχει.
490 'φεῦ, πάλιν ἀρχὴ δραμάτων ἄλλων, Τύχη,
πάλιν γέλιος σοὶ καὶ Δοσικλεί πόνου.

470-475 cf. Dioscorid. 2.175 βατράχιον' οἱ δὲ σέλιμον ἀγγίων καλοῦσι; Plin. N. H. 25.172-174 || 476 cf. ad 8.504 || 478 8.506 et 523 || 481b 6.152 || 482 4.184; 5.37; 5.257; 7.369 || 493b 6.180; 7.379 || 494a 8.371; Ioann. Cinnami Hist. 5.5 (p. 214.11 Meineke)

468 προσεσημῆσθην codd., correxi || 470 ἀνεστακιά γ' scripti : ἀνεστακίαν V : ἀνεστακία UL | εὐαγετεστάτην πᾶσαν VUL, Gaulmin (cf. 475, 484, 503, 517, 521) : πᾶσαν εὐαγετεστάτην Hercher || 472 solus V : om. ULH || 473 ἔχουσι con. Hercher : ἔχουσα V, Gaulmin : ἔχουσαν UL || 475 τῶνχοις V² : τῶνχοις V¹ : τῶνχοις UL || 479 ἀγρίωνος scripti : ἀγρίωνος VUL || 484 ἀνήγε UL : ἀνήγε V || 488 δόλιως Boissonnade : δόλιων UL : δόλιος V || 493 ἄλλων UL : ἄλλη V || 494 σοὶ UL : σοῦς V | πόνου VUL : πόνος Gaulmin, Hercher

144

495 νοσεῖ Ροδάνθη πάρεσιν τοῦ σαρκίου
καὶ ζῶσα θνήσκει, μηδαμῆ κινουμένη.
νοσεῖ Ροδάνθη, καὶ Δοσικλῆς ἱσιότης
καὶ προσ κνηγέσια καὶ θήσαν τρέχει.
500 χθές τὴν Ροδάνθην εἶδον, ὃ πικρὸ Φθόνος.
χθές, οὐ πρὸ καὶ πρότερον, δυσμενῆς Τύχη.
Ἔλεξε ταῦτα καὶ προσεβλεψὼν τῇ κότῃ
καὶ τὸ προηκὸν ἐξαποστάξας δάκρυ
τὸν κόλπον ἠρουνάτο τῆς πῶας χάρι.
505 ὡς δ' εὐδεν, ἐξήγαγε, καὶ περιχρῆσας,
τὴν σάρακα πᾶσαν τῆς παρθεμένης κόρης
ἐδρῶσεν, ἐξώσεν (ὃ θεία χάρις).
ἢ μηδ' ὅπωςσιν μηδαμῆ κινουμένη
ἀνήλατο, προσήλθε τῷ ποθομένω,
510 ἐπέσχε δακρόντα τῆς θρηνηθίας.
Ταύτην Δοσικλῆς ζῶσαν, ἐστῶσαν βέβητων,
λαλοῦσαν ὡς βούλοιο καὶ κινουμένην,
'ἔγνω, θεοὶ σωτήρες, ἐξεκεκράνη,
'ὡς τῶν ἑμῶν κήδεσθε καὶ τῶν τῆς κόρης.
515 ἑμῶν ἑμαυτὸν εἰς τὸ πᾶν ἐπιδέτω.
ἑμῶν ἀναστῶ τοῦ γάμου τὰς ἐλπίδας.
σοὶ δ', ἀγκτε, τίς γένοιτο παρ' ἡμῶν χάρις
εἰς ἀνταμοιβήν, ἦς ἔδωξ, χρυσῆς πῶας;
ἢ μὴν (θεοὶ δὲ μαρτυροῦντων τῷ λόγῳ)
520 οὐκ ἂν ποτ' ἀγκτος ἐντινάξαμι σπάσθην,
οὐδὲ ἔτιφος θήξαμι τοῖς διδασκάλους.
Τοσοῦτον εἰπὼν ἤστῆσατο τὴν πῶαν
καὶ 'χαίρε', φησί, 'γῆς θύγατερ ὀλβία,

495b 8.443 || 496b 8.447; 8.507 || 499b 6.414; 8.370 || 500b 1.88; 9.147; Nic. Eugen. 1.213; 6.37; 8.175; 9.235 || 504b cf. 8.476; Pauli Aeginetae 3.18.3 θεγατεία παρθεως' ... (p. 163.15 Heiberg) λιπαροματά τε συγγλυτά τούτατα' ... (20) εὐθερεῖ δὲ ἀρχιβίως καὶ βαρβόχως βοράτη ἐνεφουμένη τῷ ἐλαίῳ ἐν ἡλίῳ ταρκενουμένη; Achill. Tat. 4.10.4-5 || 506b 2.219; 3.127 || 507b 8.447; 8.496; 8.526 || 509b 3.84; 7.13; 8.491; 9.178 || 512 1.153; 8.377 || 515a cf. 6.64; Luciani Timon. 36; Synes. Ep. 145 (PG 66, 1541 A) || 518 cf. ad 8.101

498 θήσαν HUL : θήσας V, Gaulmin || 500 πρὸ Hercher : πρὸς codd. || 501 inscr. U : θυσία βόδανθης || 502 προσήκων Hercher : προσήκων codd. || 508 ἀνήλατο Hercher : ἀνήλατο codd. || 515 ἑμῶν HV : ἑμῶν UL || 519 ἐντινάξαμι UL : ἐντινάξαμι HV

145

ζωώτεια θνήσκοντος ἀνθρώπων γένους,
 ψυχώτεια κλιθέντος εἰς ἀνυχίαν,
 ἀέθρων ἀνάθρων καὶ μελῶν παρεμμένων
 συνδουσιμέ, καὶ κινήσις οὐ κινουμένων.
 οὕτω, θεοί, σφίζοιτε τὸν Δοσικλέα,
 οὕτω Ροδάνθης ἀντιλαμβάνου, Τύχη·
 Ἐρμῆ Λόγυε, μνημόνευε τοῦ λόγου
 καὶ τοὺς ὑποσχεθέντας ἐκτέλει γάμους.⁴

525

530

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
 ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΡΟΔΑΝΘΗΝ ΚΑΙ ΔΟΣΙΚΛΕΑ
 ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ

Τοσοῦτον εἶπεν ἢ τυχόν τι καὶ πλέον
 ὁ πάντα καλὸς τῆς Ροδάνθης νυμφίος,
 λέγειν τὰ πλείεστα τῆς χαρᾶς δωρουμένης,
 ἣς συμμερισταὶ καὶ Κράτανδρος καὶ Κράτων
 ἀντὶ Στάλη καὶ πᾶσι τοῖς τῆς οἰκίας.
 μόνη Μυρίλλα συντακεῖσα τῷ φθόνῳ,
 καὶ μᾶλλον ὡς ἤμαρτε τῆς σκαιωρίας,
 τὸ κοινὸν ἐντροφύημα, τὸν κοινὸν γέλων
 οἰκείον εἶχε πένθος, οἰκείον δάκρυ.
 Ἐπει δὲ νῆξ προ(σ)ῆλθε φωτὸς ἐκστάσει
 καὶ πάντες ἀφύπνωττον ἐν μέσαις κλίμαις,
 μόνη Ροδάνθη πρὸς μόνον Δοσικλέα
 ἔφη· Δοσικλείε, ἀγαθὴ μὲν ἡ Στάλη,
 καλὸς δὲ καὶ Κράτανδρος, ὡς δὲ καὶ Κράτων,
 σφίζων, ξενίζων, ἐν πλάνης ἐπιστρέφων·

5

10

15

524a Const. Manass. Chron. 145 et 4804 || 529 cf. Luciani Gall. 2; Pseudol. 24; Apolog. 2; Aristid. Or. 2.19 et 57; Orph. hymn. 28.4; Iuliani Or. 4, 132 a; AG app. 3.240.6 Cougny; Anth. Plan. 321.2 et al. || 530 cf. 3.69-75; 3.432-433; 6.394-396; 6.471-472; 9.474-478

1 7.138; 9.270 || 6a 8.232-233; 9.12 || 7b 2.147; 9.85 || 11b 3.29; 5.269 || 12 2.449

524 κλιθέντος Hercher || 529 λόγυε HV : λόγυε δὲ L : λόγυε U

4 συμμερισταὶ scripsi : συμμεριστής codd. || 10 προσῆλθε coni. Hercher : προσῆλθε codd. || 11 ἀφύπνωττον Hilberg (15), cf. 4.417 : ἀφύπνωττον codd. || 12 inser. U: ὀμίλια ῥοδάνθης πρὸς δοσικλέα

146

καὶ Ζεὺς Ἐένιος ἀντιδώσοι τὴν χάριν
 τὼμῳ ξενιστῆ τῆ τ' ἐμῆ ξενιστρία,
 ἀνθ' ὧν Δοσικλεῖ προσλαλεῖν ἔδοντό μοι,
 ἀνθ' ὧν παρέσχον καὶ τύχην ἔλευθέραν.
 ἡμῖν δὲ τὸ ξυνοῖσον ἐξευρητέον,
 πάσαις τε βουλαῖς τοὺς ποιητροὺς φευκτέον
 καὶ τὴν ἑαυτῶν σκεπτέον σωτηρίαν
 καὶ ποῦ λαθεῖν σχοίημεν εἰσηγητέον.
 τέως γε μὴν τὴν Κύπρον ἐκπορευτέον
 καὶ τῆς Μυρίλλας τάχος ἀποστατέον
 καὶ παντάσῃ τὸν φθόνον φυλακτέον,
 εἰ μὴ θέλωμεν ταῖς πρὶν ἐμπροσθεῖν τύχαις·
 οἶμαι δ' ἐκείναι καὶ πόσης τῆς πικρίας,
 εὐ ὁλοθα, πείρας πειραθεῖς διδασκάλου.

20

25

30

Ἡ γὰρ Μυρίλλας ὁ φθόνος κέληθέ σε;
 οὐ τὴν δοθεῖσαν φιάλην τοῦ φαριμάκου,
 ἐξ ἧς παρείδην τὴν ὄλην διαρτίαν,
 ἔργως, πόθεν καὶ τίνας ἐστὶν αἰτίας;
 οὐ τὸν καθ' ἡμῶν ἔσχεσ εἰδέναι δόλον,
 τὴν ζηλοτύπου καρδίας κακουργίαν;
 ἢ καὶ μαθὼν ἔσπερξας ἴσως τὸ δράμα,
 καὶ τῆς Ροδάνθης ὥσπερ ἔβδελυγμένης
 εἴλου Μυρίλλας μᾶλλον εἶναι νυμφίος;
 εἰ τοῦτο, συζεύχθητι τῆ ποθουμένη,
 λάβη θάνατον ἢ Ροδάνθη νυμφίον·
 οὐ γὰρ ἀποζυγεῖσα τοῦ Δοσικλέος
 ἄνυμφος ἔσται, συμμιγῆ δὲ τῷ σκότῳ
 καὶ τῶν Χάρωνος ἀπολαύση παστᾶδων.

35

40

16a 3.125; 9.379 || 19b 7.81; 8.340 || 20-26 cf. 6.397-399; 9.376-380 || 20 9.52; 9.96 || 27b 1.129-130 || 31 8.437 et 444; 9.70 || 32 8.443 et 445; 9.71 || 35 6.320; 8.448 || 37b cf. 1.330 || 40 cf. 9.43; Eurip. I.A. 461; I.T. 369; Or. 1109; Troad. 445; Soph. Ant. 654 et 816 || 41 6.469 || 42a 1.216; 2.372

16 ἀντιδώσοι U : ἀντιδώσει HVL || 17 τ' H : om. VUL || 20 ξυνοῖσον Hercher : συν-codd. || 21 τε scripsi : δὲ codd. || 23 ποῦ scripsi : ποῖ codd. || 25, 30, 38, 44 et 81 μυρίλλας codd. : Μυρίλλης Hercher || 27 ἐμπροσθεῖν UL (cf. 1.129-130) : ἐντροπῆν HV || 29 πειραθεῖς VUL : περασθεῖς H || 34 ἡμῶν Hercher : ἡμᾶς codd. | δόλον HV (cf. 44) : στόλον U : θόλον L || 40 ῥοδάνθη UL, Gaulmin : μυρίλλα HV || 43 ἀπολαύση scripsi : ἀπολαύσει codd.

147

45

Εἰ δ' ἄρα μὴ σὺ τῆς Μυθίλλας τὸν δόλον
ἔνοιουδας ἐκφύγωμεν ἐκ Κύπρου μέσης,
μὴ που κατακριθῶμεν αὐτοχειρίαν,
οὐκ ἐκφυγόντες ὃν προηόδημεν φόνον.

50

καλὸς Κράτανδρος, ναὶ καλὸς, καλὴ Στάλη,
ναὶ γὰρ καλὴ, μέντοι γε καλὸς ὁ Κράτων·
ἀλλ' οὐκ ἔμοι γούν καλλίων Δοσικλέος.
ἔμοι μὲν ὡς Μύθιλλαν ἀποφευκτέον
δοκεῖ στυοῖστον· οἷς δὲ φευκτέον τρόπιον
καὶ ποῖ φυγόντες τὴν καλύβην κλιστέον
(ναὶ γὰρ καλύβην, ὡς ἔδοξε τῇ Τύχη),
τῆς φροντίδος δέοιτο τοῦ Δοσικλέος.

55

Τούτους Δοσικλῆς τοὺς λόγους φθάσας ἔφη·
'ὡς μὲν καλὸς Κράτανδρος, ὡς καλὴ Στάλη,
ὡς πάντα χρηστός, ὡς ἀγαθὸς ὁ Κράτων,
τῷ σὺ λόγῳ ἔμφομη κἀνώ, παρθένης·
μὴ γὰρ τόσον τίλομεν ἐκ Λήθης πόμα,
μῆδ' ἵστερον πάθομεν ἀχαριστίαν,

60

ὡς ἐκλαθεῖσθαι τῶν ξένων ἀδάτων.
ὡς δ' ἄρα καὶ Μύθιλλαν εἰσελθεῖν φθόνος
καὶ ζηλοτύτου μανίας καινῆ νόσος,
ἔργων (ἔργων γὰρ τὰς ἐρώσας καρδίας
ἔργων διαγνώ καὶ τί πάσχοιεν μάθῃ).
ἃ δὴ πρὸς ἀρχῆ τῆς ἀβραῆς εὐωχίας
πέπονθε καὶ δέδρακεν, οὐ λέληθέ με·
ὡς δὲ προηόδη πρὸς φθόνου τόσον πάχος,
ὡς καὶ Ροδάνθη φαριμάκων κινῶν σκύφον,
ἐφ' ᾧ γένοιτ' ἂν πάρεσις τῷ σαρκίῳ,

70

45b 8. 310 || 46b cf. ad 4. 234 || 48-49 9. 13-14 et 57-58 || 51 cf. 9. 25 || 53-54 cf. Hesych.
καλύβην· σκηπήν, παστάς || 56 8. 260 || 57-58 9. 48-49 || 60 6. 433. cf. Plat. Reip. 10, 621 a 2;
c 1; Luciani Timon. 54; De Iactu 5; Dial. mort. 13. 6; 28. 2; Pausan. 9. 39. 8 et al. ||
62b cf. 2. 51; 2. 92; Nic. Eugein. 6. 240 || 64a cf. 6. 320; 8. 448; 9. 35 || 64b 7. 258 || 68 cf.
8. 242-252 || 70 cf. 8. 437 et 440; 9. 31 || 71 cf. 8. 443

45 ἐκφυγόμεν HV : φύγωμεν UL || 47 προηόδημεν HV : προήοδημεν UL || 48 ναὶ κα-
λὸς HV : νοῦς παρτὴ καλὸς L : καλὸς παρτὴ U || 49 κἀνάτων U (in mg.), Gaulmin :
στράτων codd. || 58 κἀνάτων U, Gaulmin : στράτων HVUL || 61 ἀχαριστίαν scripsi : ἀχαρι-
στίας codd. || 67 δὴ scripsi : δὲ codd. | ἀρχῆ HV : ἀντῆς UL || 68 λέληθέ με HV :
λέληθέθα UL || 70 σκύφον scripsi (cf. 8. 437) : σκύφους HV : σκύφος UL || 71 ᾧ Her-
cher : ὦν codd.

148

75

ὅπως ἐστ' αὐτὴν ἀντικείμενον τὸν πόδον
ἰοῦ Ροδάνθης τῶν μελῶν παρεμβήτης,
οὐτώποθ' ὑπώπτευκα (μάγος ἢ Δίκη).
καὶ ποῦ γὰρ ἂν ἤλαστο τῷ Δοσικλεί
οὗτω Μύθιλλαν τῶν φρενῶν ἀφεστάναι,
ὡς προδοκῆσαι τὸν Δοσικλῆν ἐκίσταται,
εἰ τῇ Ροδάνθῃ παρεθείη προσβλέπον,
ὃς τηνηκαὺτ' ἂν καὶ στάθην ἐσταμελέος
μέσων κατ' αὐτῶν ἐγκάτων ἐπηξάμην·
οὐ γούν προήθειν τῆς Μυθίλλας τὸν δόλον·
οὐχὶ προήθειν, οὐ μὰ τοῦτο τὸ στόμα,
οὐ μὰ τὸ χεῖλος τοῦτο (καὶ λέγων ἅμα
ἄμφω προσεπτύξατο καὶ συνεπλάκη).

80

85

Ἐπεὶ δὲ νῦν ἔγνωκα τὴν σκαιωρίαν,
σοὶ τῇ Ροδάνθῃ ἔντυγχων διδασκάλῳ,
ἐρησομαι σε, σὺ δ' ἀποκριθῆτι μοι.
εἰ Κύπρον ἀπλῶς ἐκφυγεῖν ἐπιτρέψεις,
ὡς ἂν φιλήν θέλῃσιν εἰς πέρας φέρης
καὶ τὸν Δοσικλῆν ἀκριβέστερον μάθης
(εἰ μέλει καὶ νῦν ἀνοοεῖς αὐτὸν τέως),
ἐρέσομαι σοὶ καὶ τί γὰρ ποιεῖν ἔχω·
εἰ δ' ἄρα βουλή καὶ σκοπιᾶ τὸ πᾶν δίδως,
βουλεύσομαι· θεός δὲ τὴν βουλήν βλέπει,
καὶ σὺ δὲ συμβούλευε, συμπερικτόπει,
μὴ που λαθὼν με τὸ ἔνοιστον ἐκφύγη·
κοινῇ γὰρ ἀμφοῖν ἔστιν ἡ σωτηρία.

90

95

Πρωῶτον μὲν οὖν δέοιτο βουλῆς καὶ λόγου,
ποῖ καὶ τράπτωμεν Κύπρον ἐκτεφρευόντες
(τάς γὰρ σύνεργους ἠγνοήσαμεν πόλεις),
τίνας δὲ καὶ σχοίημεν ὡς ποδηγέτας,

100

73 cf. 8. 445-446; 9. 32 || 74b cf. ad 8. 101 || 76b Soph. Philoct. 865; Eurip. Or. 1071;
Bacch. 944. cf. 2. 218; 3. 497; 4. 426; 5. 79; 8. 442 || 79b 6. 91 || 80 3. 458; 6. 103-104 ||
83-84 cf. 9. 173-174 || 85b 9. 7 || 86 cf. 9. 29 || 89a cf. 4. 158 || 89b 7. 385 || 90b 5. 136 ||
91a 3. 419 || 92b 8. 110; 9. 143 || 93a 9. 131; 9. 254 || 94b 5. 81

73 ἰοῦ HVUL : ἰδοῦ V | τῶν μελῶν HV (cf. 8. 459 et 525) : ἀμελῶν UL || 79 τηνηκαὺτ'
ἂν scripsi : τηνηκαῦταν L : τηνηκαῦτα HVU || 96 ἐκφυγή HV2 : ἐκφυγοὶ V1UL || 99 ποῖ
Hercher : ποῖ codd.

149

ἄν που τυγὸν θέλομεν ἐξαποδῶναι
(οὐδεὶς γὰρ ἤμιν γνησιαίτατος φίλος).
ἔπειτα κἄν φύγομεν εἰς ἄλλην πόλιν,
τίς ἐγγυᾶται καὶ θεοὺς ὄμνυσί μοι,
μὴ χεῖρα ληστοῦ μηδὲ βάρβαρον στόλον
μηδὲ Βρυάξην δυσμενῆ βασιλέα
ἐλθόντα συνδῆσαι με δεσμοῖς ἀλύτοις
καὶ δοῦλον ἐκπέμψαι με πρὸς τὴν πατρίδα;
κἄν που θυσιάξεν με τοῖς θεοῖς θέλη,
τίς τοῦ πυρὸς ῥύσασθαι δεύτερος Κρότων
καὶ τοῖς ἑαυτοῦ προσκαδιδρύσας δόμοις
δοιή Ῥοδάνθης τῷ προσώπῳ προσβλέπεν;
Ἔμοι μὲν οὖν ἡ Κύπρος ἀσφαλεστέρα
(ἦν εἶδον, ἦν διήλθον, ἦς ἐπειράδην)
ὑπέρο γε πᾶσαν ἀγροομένην πόλιν,
ἕως θεοὶ δείξαιεν, ἔνθα στρεπτέον.
καὶ συμφέρει Μύριλλαν ἐγκοτεῖν μόνην,
μῖαν γυναικα, μὴ στρατοῦς <δ> ἀνδρῶν ὄλους,
ληστῶν διωκτῶν, ἀφπάγων ἀλαστῶρων,
ὠμῶν φονευτῶν, αἰμοχαρῶν βαρβάρων.
εἴ μ' ἄρα μή σοι ξυνδοκεῖ καλῶς κρῖναι,
σκοπήσομεν γοῦν ἐς νέωτα τὸν λόγον.

νῦν δὲ φράσον, πῶς καὶ πόθεν καὶ πηνίκα
καὶ τίς ποτε πρὸς Κύπρον εἰσήνεγκε σε.
Ἐχρῆν, Δοσίκλεις, ἀντέλεξεν ἡ κόρη.
ἢ μὴ πυνθάνεσθαι τὰς προλαβοῦσας τύχας,
σκοπεῖν δὲ μᾶλλον τῶν παρεστῶτων πέρι,
ὡς εὖ ἀνυσθῆναι καὶ πέρας χρῆσθον ἄβη.

106a 2.414; 6.357; 8.266; 9.281 | 106b 1.417 || 108b Odys. 8.274-275; Aeschylī Prom. 155 || 110 cf. 8.115-119 || 111 cf. 8.133-135 || 120a Prodromi Carn. hist. 7.11; 25.11; Babrii Fab. 128.14; 1 ep. ad Timoth. 1.13 || 121a cf. 1.38; 6.183 | 121b 1.99; 3.114; Orac. Sibyll. 3.36; Schol. in Lycophr. Alex. 185; Niceph. Greg. Hist. 12.12 (p. 613.16 ed. Bonn.); 14.4 (p. 705.12) et al. || 126b 3.519 || 128b 9.140 || 129b 2.364; 9.132; 9.141; Polyb. 5.31.2

106 μῆτε Gaulmin, Hercher || 110 κἄν που θυσιάξεν με scripsi (cf. 6.87; 7.151 et 177) : κἄν καὶ θυσιάξεν με codd. : κἄν θυσιάξεν τίς με Gaulmin, Hercher || 112 προο- HV : προ- UL || 116 versui 115 praeposui || 119 δ' addidi || 122 εἰ μ' scripsi : εἰ δ' codd. || 123 σκοπήσομεν codd., corr. Le Bas || 129 ἄβη Le Bas : ἄβφοι codd.

αἱ μὲν γὰρ εὖρον, οἷον ἂν εὖρον, τέλος,
τὰ δὲ σκοποῦ δέοιτο καὶ ξυμβουλίας,
ὡς ἂν τελευτήν αἰσίαν λαβεῖν ἔχοι.
καὶ τὰς μὲν ἠρύσαμεν (οἶψ τῷ δρόμῳ;
κακῶ μὲν εἰπεῖν, εὐλαβοῦμαι τὸν λόγον,
καλῶ δὲ πάλιν, οὐκ ἀληθεύειν ἔχω).
ἠρύσαμεν δ' οὖν, ὡς δέδωκεν ἡ Τύχη.
τὰ δ' ἐλπίδων σταθμῶσι πλάστιγγες δύο,
ἡ μὲν πονηρῶν (αἷς ἀποτρέποις, Τύχη),
ἡ δ' οὐ πονηρῶν (αἷς θεοὶ δοῖεν τέλος).
καλὸν μὲν οὖν ἦν τῶν ἐνεστώτων πέρι
σκοπεῖν, ὅπως ἂν δεξιὸν πέρας λάβῃ.
ἐπει δὲ τὴν φδάσασαν ἐκζητεῖς τύχην,
λέγειν ἀνάγκη (καὶ τί γὰρ ποιεῖν ἔχω
ἐπιτρέποντος τοῦ φίλου Δοσικλέος;).

Οἷον μὲν ἦν τὸ κῶμα καὶ τίς ἡ ζάλη,
ὅταν ἐπιστεῦθήσαν ἡμῶς τὰ σκάφη
εἰς Πίσσαν ἐκπλέοντα δυσμενεῖ τύχη,
οὐ χρὴ μαθεῖν παθόντα καὶ μαθόντά σε.
τὰ δ' ἔνθεν οὐδὲν ἢ Φθόνος κακὰ πλέκων
καὶ χεῖρ θεῶν λύουσα τὰς πλοκαμίδας.
ἡ ναῦς γὰρ, ἦν εἰσῆλθον, εὐθὺς ἐρράνη,
ὁ φόρτος ἅπας τῷ βυθῷ προσερείφη,
ἐγὼ δὲ τῷ κλύδωνι συμμεθεικόμεν,
μικρῶ παριζήσασα προσβάδην ξύλω,
ἐφ' ᾧ τρόμῳ μὲν, ὑπερέπλεον δ' ὄμως...
'θεῶν λέγεις πρόνοιαν, ὡς ἔσφξέ σε'
τεμῶν Δοσικλῆς τὴν διήγησιν λέγει,

131 9.93; 9.254 || 132 6.21; 9.129; 9.141 || 135 cf. 4.484 || 137 cf. Iliad. 8.69-71; 19.223-224; 22.209-213; Aeschylī Pers. 346 || 139b 5.178; 5.291 || 140-141 9.128-129 || 143-144 1.514 || 143b 8.110; 9.92 || 144b 7.108 || 145 cf. 6.211-213 || 146-147 cf. 6.192 et 207 || 147b 1.88; 8.500 et al. || 148b cf. Aeschylī Agam. 177-178; 250; Herod. 1.207.1; Soph. O. T. 402; Hes. Op. 218 et saepius || 149b cf. Aristoph. Vesp. 644-645; Aeschylī Choeph. 220 et al. || 150a 5.228; 8.461 | 150b cf. Oppiani Hal. 2.125; Cyneg. 3.179 || 151-152 cf. 6.228 || 154 cf. 6.236; 7.38 || 155b cf. 6.235 || 156a 2.455

137-138 om. L || 137 πλάστιγγες U, Gaulmin : μάστιγγες HV || 145 inscr. U : ἀπαγγελία ῥοδάνθης πρὸς δοσικλέα, ὡς εἰώθη ἐκ θαλάσσης || 149 ἐνθεν UL : ἐνδον HV || 155 τρόμῳ HV : τρέμῳ UL

- 160 'ὕπερ κορυφῆς ἀ(σ)φαλῶς ἱπταμένη
καὶ τῷ ξίλιῳ διδοῦσα χειραγωγίαν.
'Μικρὸν προηλίδον' εἶπεν ἡ κόρη πάλιν
'καὶ πληθὺς εὐθὺς ἐμάρτων σώσασά με
ὧνιον ἀντέδο(ν)το τῆς σωτηρίας
εἰς χρυσίωνων μινῶν καὶ μόνην τριακάδα...'
'κερδαλέον τὸ χρηῖμα, σεμνὴ παρθενεῖ,
ἔφη Δοσικλῆς·' εὐτύχησας τὴν πρῶσιν,
εἰ τρίς δεκά μινῶν ἐπαίω ζωὴν ἄλην·
καὶ τρίς γένοιε' ἂν ἀγορασθῆς βελτίων
τοῦ χρυσίου τὸν βίον ἀησαμέηνου;'
'Ὅς δ' ἐν βαθείαις νυξὶν ἐδρήνησά σε,
ἔφη Ροδάθη πάλιν, ὡς ἔκλαιυσά σε,
ὡς τῆς κεφαλῆς ἐσταράξα τὴν κόμην,
ὡς τὸ πρῶσσιον ἐξεδύφθην πολλάκις,
ὡς τὰς παρειάς' (καὶ λευόσις τῆς κόρης
κώφας Δοσικλῆς ἠσπάσατο τοῦς τόπους)
'ἔμιν ἐκοκκίησα βαφαῖς αἰμάτων,
ὡς πικρὸν, ὡς μέγιστον ὠλόλυξά σε,
λέγειν περικτρὸν· ἐν δὲ γνώσοις μόνον,
ὡς δάκρυ τοιῦμόν, ἡ μικρὰ θρηνηδία,
τοῦ Κύπρον οἰκεῖν τὸν Δοσικλῆν αἰτίαι.'
Οἱ μὲν (νέοι γὰρ καὶ πόθων ὑμηρέται)
τὴν νύκτα πάσαν ἐν λόγους κατηράλιον·
Μοῖραι δ' ἐπεκλώθηοντο τῷ χρυσιῷ λίνω
πλάνης τελευτηνῆ καὶ συναφῆν τῶν νέων.

160^a at cf. 6.237 || 160-161 cf. 6.239-242 || 162-163 cf. 6.251-253; 7.48-49 || 164b 2.77;
9.245 || 169 cf. 7.13 et al || 171 8.14; Eurip. I.A. 1458; Androm. 1209; Christoph. Milyt.
Carm. 77.106 Kurtz et al. || 172-173 8.13; Odys. 2.153; Eurip. El. 150; Hec. 655; Apoll.
Rhod. 3.672; Xenoph. Cyrop. 3.1.13 et al. || 173-174 cf. 9.83-84 || 175 cf. 4.474; Theo-
dos. Diac. Exp. Cretae 1.173 || 177a 7.210 || 178b 3.84; 7.13; 7.163; 8.509 || 180b cf.
Achill. Tat. 1.7.2-3; 5.25.6 et al. || 182 cf. 7.319 || 183b 2.282; 3.452

158 ἀσφαλῶς scripsi : ἀφανῶς codd. || 160 προηλίδον HV : προηλίδεν UL || 162 ἀντέ-
δοτο Hercher : ἀντέδοτο codd. || 163 χρυσίωνων H (cf. 6.253; 7.49; 8.336) : χρυσίωνων
VUL || 165 εὐτύχησας H : εὐτύχησας VUL : ἠτύχησας Hercher || 166 ζωὴν VUL,
Gaulmin : ζωὴν H || 169 δ' ἐν HV : δὲ UL || 175 ἐκοκκίησα HVU : -ησα L, def.
G. Dindorf || 177 γνώσοις H : γνώσοις VUL || 179 τοῦ κώφου οἰκείν τὸν HV : τοῦ μὴ
κώφου οἰκείν UL

152

- 185 ὁ γὰρ Λύσιππος, πρὸς δὲ τούτῳ καὶ Στράτων,
οἱ τῶν ἐραστῶν εὐγενεῖς φυτοστοχοί,
τοὺς παῖδας ἀπαγένητες ἐκ κόλπων μέσων
(ὁ μὲν Δοσικλῆν, καὶ Ροδάθην ὁ Στράτων),
ἐπεὶ μακρὰν ἔδειξαν ἐξηνηκότες
(εἰς χέρσον, εἰς θάλασσαν, εἰς τὰ κυκλίδειν)
οὐκ ἔσχον εὐθεῖν οὐδαμοῦ τοὺς φωνάδας,
τέλος διεπνέκωσαν εἰδεῖν Δελφάδες,
ὡς τοῦ θεοῦ πύθοντο τῶν παίδων πέδι.
ἦγοντο γούνη εἰδότες εἰς τὴν Πυθίαν,
καὶ μὴ βραδύνας μηδὲ μικρὸν ὁ ἔρλιππος
ἀνείλε τοῖς γέγονσι ταῦτα παρτάσι.
195 'Ἦπτε, δὴν γενέτα, πολυηγάτοῖό τε μῶσχος
πόρτιός θ' ἀπαλῆς σκολιάς δίλσεθε κελυθούς;
χέρσῳ ὑφ' ἀμκλύστῳ, λῦστρόφον ποτὶ νάσον,
ἦν λαχε Κυπρονέεια, Πόθου γενέσειδ' Ἀφροδίτη
(ἠὲ παρασχομένη τὸδε (τ)οῖονμα ἠὲ λαβοῦσα),
δεσκόμενοι βίωντας λυόσετε. ἀλλ' ἐπὶ πάσης
στέρφασθ' ὑπὸ στεφάνοισι τροπαιοφόρου Κυθερείης·
τοὺς γὰρ Ἔδως τε Πόθος τε καὶ Ἄφρογενεῖα Κυθήνη
δηήσατο θειοδέτιο ἀλυκτοπέδησι σιδάδου.'
200 Ἡ μὲν Πυθία ταῦτα τοῖς γηγαλέοις·
τὸ δ' ἄγα χρησιμώδημα λοξὸν τυγχάνων

186b 2.351 || 196-204 cf. Xenoph. Ephes. 1.6.2; Heliod. Aethiop. 2.26; 2.35 ||
196-197 i. e. Dositheis et Rhodanthes || 197b cf. Dionysii Perieg. 62 σκολιάς ἐνέτοιτε κε-
λεύθους; Pind. Pyth. 2.85; Nicandri Ther. 267 et al. || 198a cf. Soph. Aiac. 1219;
AG 9.657.2 || 199a cf. Aristoph. Lys. 551 et al. | 199b AG 5.87.5; 10.21.2 || 202b AG
5.294.24 || 203b Nic. Eugen. 3.264 et al. || 204b cf. Hesiodi Theog. 521; Apoll. Rhod.
2.1249; AG 5.229.6

184 inscr. U: ἔθηα παγεγένηοντο οἱ πατέρες τῶν νέων εἰς δελφούς || 186 ἀπαγένητες
scripsi : ἀπαγένητας codd. : ἀπαρσένητες Hercher || 190 τοῖς UL, Gaulmin : τὰς HV ||
196 inscr. UL : om. HV | δῖο H : δῖο UL : δῖο V | πολυηγάτοῖο HV : πολυηγάτοῖο
UL : πολυηγάτοῖο conl. Gaulmin (550) || 197 πόρτιός θ' HV : πόρτιός δ' U, πόρτιος
δ' L || 198 λῦστρόφον Hercher : λῦστρόφον HV : λῦστρόφον UL | νάσον H : νεύσον V :
νάσον UL || 200 τοῖονμα Gaulmin (550) : οἰονμα codd., Hercher || 201 λυόσετε scripsi
(cf. 220) : ἐλεύσετε V, Huot : ἐλεύσετε HUL : ἔ λυόσετε conl. Gaulmin (551) ||
202 στέρφασθ' Hercher : στέρφασθ' HUL : στέρφασθ' V : στέρφασθ' Gaulmin || 203 Κυθήνη
Gaulmin (551), Hercher : κῶθηνῶ H² (ὡ corr. ex ἐ), κῶθηνῶ V : κῶθηνῶ UL ||
204 ἀλυκτοπέδησι HV : -πέδησι UL

11*

153

(ὅποια πάντως οἶδεν ὁ τρίπους λέγειν)
πολλοῖς λογισμοῖς ἐξέδω τοὺς ἀδλίους.
ὁ γὰρ ἐνεργῶν τὴν Ῥοδάνθην εἰς βίον
(ὡς δὲ Στράτων καλοῖτο, γινώσκων ἔχεις)
κακῶς τὸ κρησιφύδημα τοῦ θεοῦ κρῖνων
ῶμωζεν, ἐστέναζεν, ἤρχε δακρύων,
δοκῶν τὸν υἱὸν ἐκθανεῖν εὐδημένον,
στιγμὴν ἀμαθῶς εἰς τὸ 'βιοῦντας' τιθεὶς
κἀπειτα τοῖς ἔπειτα προσδιατοίβων.

Οὐ μὴν διέδρα καὶ Ἀνσίππῳ ὁ τρίπους,
γινὼς δ' ἐξεσάφει καὶ Στράτωνι τὸν λόγον,
καλῶς διαγινὼς τὸν σκοπὸν τῆς Ποδίας.
'ὡς ἄρα κατὰ Κύπρον εἰσὶν οἱ νέοι,
ὡς ἄρα καὶ βιοῦντας ἴσχυομεν βλέπειν
οὗς οὐποτ' ἠλίπισαμεν ἐν βίῳ βλέπειν,
ὡς ἄρα συζευχθέντες ἀλλήλους γάμψ
ἡμῶν λάδοντο, καὶ τελευταίῃ ὁ τρίπους
τὴν λησμοσύνην εἶπε τῶν φουτοσπόρων.
πεισθεὶς Ἀνσίππῳ ταῦτα φασμένῳ Στράτων,
'καὶ δεῦρο' φησὶ 'ξυμολῶμεν εἰς Κύπρον·
κἂν προσμένοντες οἱ φηγάδες τῷ βίῳ,
γάμον προσεμλέξωμεν αὐτοῖς παστάδα,
ἔπειτα δοκοῦσι ταῦτα τοῖς ἀθανάτοις.'

'Ἐπεισον εἰπὼν τὴν Ἀνσίππῳ καρδίαν·
κἀπεὶ διατρίψαντες οὐ μικρὸν δρόμον
ἐπιδράμοιεν τὴν Ἄβυδον Δελφόνδην,
εἰς Κύπρον ἐξώρμησαν εὐδὸς ὁμμάδην.
ἔπει δὲ καὶ τὴν νῆσον εἰσβαῖεν μέσσην,
παντὸς παρεσίηυσαν ἀνδρώπου δόμον,
ἀνδρῶν προσαϊτῶν σῆγμα προσπεπλασμένοι
(οὐ γὰρ ὁ χρησιμὸς εἶπε καὶ τὴν οἰκίαν).

212 cf. 8. 300 || 219-222 cf. Xenoph. Ephes. 1. 7. 2; Eustath. MacreMBOL. Amor. 10. 13. 3 || 224a cf. Hesiodi Theog. 55; Soph. Ant. 151 || 228 cf. 9. 459; Prodrumi Carm. hist. 14. 5 || 233a 8. 145 || 233b 5. 90; 8. 391 || 236a cf. ev. Marc. 10. 46; ev. Ioannis 9. 8 et al.

215 τοὺς HV : τοὺς UL || 217 καὶ| τῷ Gaulmin, Hercher || 221 οὗς UL : ὡς HV || 224 τῶν φουτοσπόρων HV : τὸν φουτοσπόρον UL || 226 καὶ| γαί Hercher | ξυμολῶμεν UL : ξυμβολῶμεν HV || 230 τὴν HV : τοῦ UL || 232 ἐπιδράμοιεν Gaulmin : ἐπεὶ δρόμοιεν codd.

ἔπει δὲ μακρῶν ἡμερῶν περιδρόμῳ
φθάσαιεν ὄψῃ καὶ τὸν οἶκον τῆς Στάλης,
ἰδοὺ Δοσικλῆς εἰς τὸν ὑπαιθρον δόμον.

Ὡς δὲ προκύψας εἶδε τοὺς νεωαιτέρους
καὶ τίνες ἀνεγνώκεν ἐκ τῆς ιδέας,
χαρὰν πεπονθὸς συμμεμυγμένην φάβῃ
καὶ τῇ Ῥοδάνθῃ προσπεσὼν καθημένη
'ὄνειρος' εἶπε 'ταῦτα, σεμνὴ παρθένη;
ὄνειρος' εἶπε 'ταῦτα καὶ φαντασία;
πλαστογραφία, ψεῦδος, ὀφθαλμοῦ πλάνη;
ἢ που καδ' ὕπνους τῷ Ἀνσίππῳ προσβλέπω
καὶ φασματοῦμαι τοῦ Στράτωνος τὴν θέαν;
ἄμφω γὰρ εἶδον εἰσιόντας τὴν θύραν.
εἴ που δ' ἄπιστεῖς, δεῦρο καὶ σύ, καὶ βλέπε·
κἂν μὴ θεάσῃ, φάσμα πάντως ἢ θέα.

εἰ δ' οὐχὶ φάσμα, πῶς γε μὴν προσιτέον,
σκοποῦ δέοιτ' ἂν καὶ σοφῆς ξυμβουλίας.
Φύγομεν ἢ σταίημεν ἐξ ἐναντίας;
φυγεῖν μὲν αἰσχρὸν καὶ λιπεῖν τοὺς πατέρας
μακρὸν δι' ἡμᾶς οἶμον ἐξηγκότας·

στήναι δὲ πρὸς πρόσωπον αἰδῶς καὶ φόβος.
πλὴν οὖν (τί γὰρ πάθωμεν;) ἐγγὺς ἴτέον
καὶ τοὺς τεκόντας γνησίως ἀσπαστέον.

ἐρυνθιάς μὲν, οἶδα, τὸν φουτοσπόρον,
ἐρυνθιάς μὲν καὶ προσελθεῖν αἰσχύνῃ,
μὴ σε προσεῖπη λειπόπατρῖν ὁ Στράτων·
πλὴν ἀλλὰ γὰρ τὸν φύντα μὴ παροπτεόν.
ἔχεις ἀφορμὴν τῆς φυχῆς τυραννίδα.
ὕβριστικῶς πρόσειπε τὸν Δοσικλέα

238b 1. 2; Georg. Pis. Hexaem. 340 || 240b 2. 55 || 245a 8. 368-369 | 245b 9. 164 || 246 8. 378-379 || 247a 2. 332; 4. 450 || 250b 2. 74 || 252b 2. 333; 3. 312; 8. 368 || 254 9. 93; 9. 131 || 255b 5. 249; 7. 284 || 258b 8. 296 || 259 1. 514; 2. 81; 7. 231; Nic. Eugen. 6. 351 et al. || 263 Nic. Eugen. 5. 110; 7. 212; Nonni Dionys. 1. 131 et saepius; AG 15. 12. 8 || 265 cf. 2. 449-454

238 inscr. U: παρούσια τῶν πατέρων τῶν νέων πρὸς κύπρον καὶ πρὸς οἶκον κρῶτωνος || 240 ἰδοὺ HUL : ἰδὼν V || 247 πλαστογραφία HV : πλαστηγραφία UL || 248 τῷ Ἀνσίππῳ UL : τὸν Ἀνσίππῳ H, τὸν Ἀνσίππῳ V || 257 μακρὸν HVU : μακρὰν I || 259 πάθωμεν Hercher : πάθωμεν codd. || 263 προσεῖπη HV : προσείπει U : προσείπει I

- 270
 ληστήν, βιαστήν, ἀσπνα, κλέψαντά σε·
 ναι γὰρ τετυγάνηκα ληστρικῶ νόμῳ,
 ναι τὴν Ῥοδάνθην ἐκ βίας ἠρπασάμην·
 Τοσοῦτον εἶπεν ἡ τυχὸν τι καὶ πλέον,
 καὶ τῆς Ῥοδάνθης τῷ λόγῳ πεπεισμένης
 ἅμα προσήλθον τοῖς ἐαυτῶν πατράσι·
 καὶ προσπεσόντες τοῖν ποδοῖν ἐκατέδου
 (ὁ μὲν Ἀυσάτσιον, καὶ Στράτωνος ἡ κόρη),
 ἔλουον αὐτοὺς ἄλλο λουτρὸν δακρύων,
 ἡ μὲν στυγῶσα καὶ λέγειν αἰδομένη,
 ὁ δὲ προσείμων καὶ θεοὺς ἀθανάτους
 καὶ σταλάχνα πατρὸς καὶ φιλάνθρωπων φύσιν,
 ὡς παντελῶς λάθοιτο τῆς παροντίας,
 ‘ἀρκεῖ, λέγων, ὦ πάτερ, εἰς τιμοσίαν
 ἡ ληστρικὴ χεῖρ, ἡ τυραννίς, ἡ πλάνη·
 ἀρκεῖ τὰ δεσμά, τῆς φυλακῆς τὸ σκότος,
 ἡ φλόξ, τὰ ναυάγια, τὸ στίλβον ἔϊφος,
 ὁ μυθίος θάνατος, οἱ στυχοὶ φόνοι·
 ἀγκοῦσα, πάτερ, ἡ Τύχη ποιηλάτης,
 ὀδυμεία, ναι ὀδυμεία τῷ Δοσικλεί
 (ἦν ἐκ λόγων σὺ, μὴ γὰρ ἐκ πείρας μάθοις).
 285
 Καὶ σοὶ δὲ ταῦτα, θέστοτα Στράτιον, λέγων·
 ἐγὼ τὸ θυγάτριον ἐξέκλεψά σου
 καὶ τῆς ποσεινῆς παιδὸς ἐστέρησά σε·
 290
 νῦν δ’ ἄλλ’ ἰλήκοις, κἄν περαθῶνικά σε.
 εἰ δ’ ἐγκαλεῖν βούλοιο τὴν παρθονίαν,
 ἐγὼ δίδοιην τοῦ κακοῦ τὰς εὐθύνας·
 ἰδοὺ πρόκειμαι, μαστήριον, κόλαζέ με,
 295
 πλῆσθητι σαρκῶν, αἱμάτων κόρον λάβε.
 ὁ φῶς, ὁ ληστής ἐν χερσὶν· θέσμιε πόδας,
 270 7.137.9.1 || 271 2.88 || 273 cf. 3.157; 3.168; 4.22; 8.15 || 275 = Nic. Eugen. 9.219 ||
 278a 7.311 || 281a 2.414; 6.357; 8.266; 9.106 || 282b 3.244; 7.250 || 283a cf. 8.114-115 |
 283b cf. Ps. 7.13; Nahum 3.3; Euphr. Androm. 1146 || 284b cf. 8.395 || 285v cf. 3.205;
 5.432; Nic. Eugen. 3.112; 6.37; Achmetis Onirocrit. 167 p. 145; 26 Drexl; Ioann. Tze-
 tzae Chil. 3.363 || 286 Io. Tzetzae Chil. 7.863 (855) || 293 1.343 || 294 cf. Heliod. 10.38 ||
 295 cf. 8.234-235 et 239

270 inscr. U: ἀναρωτησάμενος τῶν πατέρων ἐοδάνθης καὶ δοσικλέος || 277 καὶ] τοὺς
 Gaullin, Hercher || 291 σε Hercher : σοι codd.

- 300
 πᾶσαν βάσανον ἐνόει, μῆς δίχα·
 μὴ τὴν Ῥοδάνθην ἐξ ἑμοῦ διασπάσης
 οἰκτρῶ μεγαμῶ καὶ πικρῶ διαδέσει,
 οὓς οἱ θεοὶ συήψαν ἐξ ονειδῶν.
 304
 Οὕτω Δοσικλῆς καὶ λέγων καὶ δακρύων
 ἐξίλειον ἔσπευδε τοὺς φυτοσπόρους·
 ὑποφθάσας δὲ τὸν Δοσικλῆν ὁ Στράτων
 καὶ τὴν Ῥοδάνθην τῶν ποδῶν ἀνασπάσας,
 308
 ‘ὦ τέκνον, ὦ θυγάτερ, ἀσπασαῖό με·
 ὦ δευτέ, φησί, ‘τέκνα, προσστῆξασθέ με,
 305
 ὦ δευτε, προστάλακτε τῷ φυτοσπόρῳ
 καὶ χεῖρας εἰς τράχηλον ἀρτήσατέ μου.
 ὦ δεῦρο, νύμφη, δεῦρο, λαμπρὸ νυμφίε·
 309
 ὡς εὐτυχῆς ὁ γάμος ὑμῶν, τεκνία,
 310
 τοῖς ἀθανάτοις ἐντυχῶν νυμφοστόλοις.
 χερσὶν τελευτήν ἔσχεν ὑμῖν ἡ πλάνη·
 315
 ἔχεις, Δοσικλείς, ἀνδ’ ἐνὸς φύντας δίο,
 ἔχεις, Ῥοδάνθη, μητέρων στυγίαν·
 Οὕτως ἀνακραγόντες οἱ γηραλέοι
 ἄμφω προσετέλεκοντο τοῖς νεανίας,
 καὶ σχηματισμὸν καινὸν ἐξέλωγράφουν·
 320
 ὠδῶντο γὰρ τέτραδες ἀνδρωποὶ κἄντι
 ὡς εἰς κεφαλὴν προσπεφνωότες μίαν·
 εἶδον κἀγὼ πολλὰς ἐν πολλοῖς πέπλοισι
 (οὓς δημιουργεῖ Σηρικὴ μιτυοργία,
 325
 μία μὲν οὖσα τῷ λόγῳ τῆς οὐσίας,
 πολυτρόπους δὲ ταῖς βαφαῖς κεχρωσμένη)
 τοιοῦτον εἰκόνησιμα καινοῦ ζωγράφου,
 ὑφαντικῆς εἰδήματα δηλαδὴ τέχνης·
 μίαν κεφαλὴν εἰς τετρακτῶν σωματίων

298-299 3.427; 3.518 || 300 cf. 3.69-75 || 305-306 8.166-167; 8.380-381; 9.84 ||
 307 2.34; 3.63; 7.232 || 310 8.418 || 311 6.314; Nic. Eugen. 9.186; Josephi Ant. Iud.
 5.8.6 et seepius || 312a 9.132 || 316 9.306; 9.338; 9.341; 9.466 || 320 2.261; 2.267; 3.161;
 5.199-200; 5.320; 6.93 || 323 4.220

304 τοῖν ποδοῖν Gaullin, Hercher || 308 post v. 304 transiit (cf. 9.432-435) | ἀσπά-
 σαῖό με HUL : ἀσπασσάθῃ με V : ἀσπᾶσῃ με Gaullin || 311 ἐντυχῶν UL : εὐτυχῶν
 HV, Gaullin, Hercher (qui τοὺς ἀθανάτους ἐντυχῶν νυμφοστόλους comieit) ||
 312 χερσὶν HV : χερσῶν UL | ὑμῖν HV : ἡμῖν UL || 317 καὶ] τὸν Gaullin, Hercher

330 διαφειδίσαν, ἢ τετρακτὸν σωματίων
οἷον συνίζηκτιον εἰς κάραν μίαν·
ζῶν τι τετραδωμον, ἢ τούναντιον
μονοπρόσωπον τετάρτων ζῶων πλάσιν,
λέοντα καὶ λέοντας· οἱ γὰρ αὐχένες
ἄπαν τὸ λοιπὸν σώμα τῆς οὐδῶς μέχρι
τοῦ θηρός ἐπλήθυνον τῆ διαστάσει·
τῷ δὲ προσώπῳ πάντες ἦσαν εἰς λέων.

335 Τούτοις ὁμοίοσχημον ἦθελε γράφειν
ἢ τῆς χαρᾶς χεῖρ, ἢ σοφῆ γεωμέτρως,
τῶν πατέρων τὸ σχῆμα καὶ τῶν παιδίων,
ὄτε προσεπλάκησαν ἀλλήλοις ἄμα.

340 καὶ ὅσων ἂν τις συμφνεῖς πτόρθους δύο
λεπτῶς, χρονίως ἐμπλακέντας ἐκλύσει,
ἢ τοὺς τεκόντας ἐμπλακέντας τοῖς τέκνοις.
ἀλλ' οἱ νέοι καὶ πάλιν οὐχ ἦττον νέοι·
εἰς τοῦμφανές φιλοῦσα τὸν φουτοσφόρον
κρῦβδην ἐφίλει τὸν Δοσικλήν ἢ κόρη·

345 κἀκείνος αὐτὰ ταῦτα παντοίως ἔδρα,
ἄκρον τὸ χεῖλος τῷ Ἀνσίπῳ προσπλέκων,
ὄλον δὲ διδοὺς τῇ Ῥοδάνθῃ τὸ στόμα,
σφᾶς οἷον αὐτοὺς ὥσπερ ἀνεγνωκότες,
καὶ τῶν φθασάντων φανερῶν φιλημάτων
πλείω παρῆγον τὰ κλαπέντα τὴν χάριν·
τοσοῦτον ἐξήμαζεν αὐτοῖς ἡ σχέσις.

350 ἐντεῦθεν, οἶμαι, τῶν παλαιῶν οἱ λόγοι
λέγουσιν ἀγένειον εἶναι τὸν Πόθον,
τὴν σφοδρὰν ἀκμὴν τοῦ θεοῦ δεδειγμένον.
355 Ὡς γοῦν τὸ πλέγμα κἂν σχολῇ διεπλάκη,
πλάτων Δοσικλῆς ἐξεκεκράγει λόγον·
'ὦ καὶ ξενιστὰ καὶ φίλοι καὶ δεσπότηται,

333-334 om. V || 333 τοῦ θηρός scripti : τοὺς θῆρας codd. || 340 λεπτός, χρονίως
scripti : λεπτός χρονίως codd. || 343 φιλοῦσα τὸν HV : γὰρ φιλοῦσα UL || 355 γοῦν
HV : οὐν UL || 357 φίλοι ξένοι Gaulmin, Hercher

333-334 om. V || 333 τοῦ θηρός scripti : τοὺς θῆρας codd. || 340 λεπτός, χρονίως
scripti : λεπτός χρονίως codd. || 343 φιλοῦσα τὸν HV : γὰρ φιλοῦσα UL || 355 γοῦν
HV : οὐν UL || 357 φίλοι ξένοι Gaulmin, Hercher

360 Κράτων, φίλε Κράτανδρε, παγκάλῃ Στάλῃ,
ὦ δεῦτε, δεῦτε, συνεορτάζοιτέ μοι·
ὡς δὲ Κράτανδος κατιῶν πτηνῶ τάχει,
365 τίς ἢ χαρὰ πόθοιο τοῦ Δοσικλέος,
καὶ τὸν Στράτωνα τὸν τε Λύσιππον μάθοι,
ἀμφοῖν προσελθὼν καὶ φιλήσας εἰς στόμα
καὶ σπλαγῶν ἤνεγκεν εἰς τὸν πατέρα,
καὶ 'πάτερ', εἶπεν, 'αἱ προσελθοῦσαι τύχαι,
οἶμαι, μικραὶ φανεῖεν εἰς χαρᾶς λόγον,
εἰ συγκρίνειν βούλοιο ταύτας ταῖς νέαις·
οἱ νῦν παρόντες ἄνδρες, οὓς δεῦρο βλέπεις,
πατὴρ Ῥοδάνθης καὶ πατὴρ Δοσικλέος.'

370 Μὴ γοῦν τὸ λοιπὸν καρτερήσας ὁ Κράτων
ὡς γε προβῆναι τὸν λόγον περαιτέρω,
στὰς ὄρθιος προσεῖπεν ἄμφω γησιῶς·
'συμπατέρες, χαίροιτε, συγγηραλέοι

375 καὶ συμμεριστὰί τῆς ἐμῆς διπλῆς τύχης,
τῆς δυστυχῆς πρὶν καὶ καλῆς ἐν ἐσχάτοις.
τὴν μητέρα, Κράτανδρε, συγκαλεστέον,
κρατῆρα καὶ τράπεζαν εὐτρεπιστέον·
ξενιστέον δὲ καὶ φιλοφρονητέον

380 οὓς ἄνδρας ὁ Ξένιος ἐξέπεμψέ μοι·
δειπνητέον δὲ καὶ πανηγυριστέον

τροφαῖς, κρατῆρσι, κυμβάλιοις, βουθυσίαις,
ἄπανσι ἀπλῶς οἷς δυναίμεθα τρόποις.
αἰσχρὸν τὰ λῶστα τῶν θεῶν δωρουμένων
ἡμᾶς τὸ δῶρον ἐν σιγῇ παρατρέχειν
καὶ μὴ χαρᾶς τὸ πρᾶγμα ποιεῖν αἰτίαν·

385 Ταῦτ' εἶπε, καὶ τὸ δεῖπνον ἠύτρεπισμένον·
καὶ συγκραθίζήσαντες οἱ πάντες κύκλῳ
ταῖς ἀτυθεισίαις τῶν τροφῶν ἐνετρόφων.

360b cf. 9.464-465 || 363b 3.62; 3.283; 8.294; 9.446 || 372b 4.509 || 374 cf. 9.4 ||
376-380 cf. 9.20-26 || 377 cf. 4.118 || 378 cf. 4.107 || 379 3.125; 9.16 || 380b 8.404 ||
381b 9.484; Nic. Eugen. 5.427; 9.298 || 383 4.36; Nic. Eugen. 7.329 || 386b cf. 4.123 ||
387 3.99 || 388 4.120; 8.413

362 τε] δὲ Gaulmin, Hercher || 363 εἰς HV (cf. 446) : τὸ UL || 367 ταύτας HV : ταύ-
ταις UL || 371 γε scripti : καὶ codd. || 381 τροφαῖς HVL : τροφαίς U || 386 inscr. U:
δεῖπνον κρᾶτωνος πρὸς τοὺς πατέρας τῶν νέων

390 ἔπει δὲ μηδὲν μὴ Λύσιππος, μὴ Στράτων
 ἔσθουσι, ἠδὲ προσηλάσας ὁ Κράτων
 ‘ἐπειπερ’ εἶπ’ ((ὀνκ) ἀγνοῶ(ν) δὴ τὸν τρώπον),
 ‘οὐδὲν φανεῖν θέλοιτε τῶν προκειμένων,
 ἐγὼ γελοιὸς ἐν μέσῳ προθεῖς λόγους
 κἂν γοῦν δι’ αὐτῶν ἐστίασω τοῦς φίλους.
 395 τὴν παιδικήν γὰρ ἀνήλων ἠλικίαν
 πολλὰς διέγων μωδικὰς ληρωδίας
 γλαρὸς τυθήνης εὐπορῶν διδασκάλου.
 ὡς γὰρ ποτ’ αὐτῆς ἀπορῶν ἐπιθόδημν,
 400 ἔφ’ ὤπερ ἀποφοῦσιν οἱ γεγηθότες,
 τοιοῦτον εἶπεν ἢ διδάσκαλος λόγον·
 “ὡς ἄρα τρώγει τὴν χαρὰν ἢ καθόδια·
 κἂν εἰ περὶ τὸν καιρὸν μέγχι φάροι,
 405 μηκύνεται πρὸς πλάτος, ὀγκοῦται μέγα
 και πάντα πλατυθείσα πληροῖ τὸν τόπον
 (τὴν κοιλίαν, τὰ στέγνα και τὸν ἀύχην).
 και παντὸς ἐμπλησθέντος ἐντεῦθεν μέλους
 ὀλην ὁ καιρὸν ἀποροεῖ τὴν ἡμέραν·
 κενὸν γὰρ οὐδὲν ἔστιν ἄγνος ἐντέρου
 410 οὐδὲ τροφήν δέξαιτο, κἂν φανεῖν θέλη.
 Ἦ μὲν τυθήνη ταῦτα διδάξασά με
 γελῶν παρέσχε μέγχι τοῦ δευτοῦ χρόνου·
 νῦν δ’ ὡς ἔουκην, εἰς ἄπαν τοῦναντίον
 περιτραπήναι κινδυνεύει τὸ δράμα,
 415 ὀρθῶς μὲν οὖν μάλιστα και καλῶς ἔχον,
 τῆς ἀκριβείας (τ’) ἄραν ἐστοχασμένον.
 εἶπερ γὰρ ἀλλως εἶχεν, οὐδ’ ἤμεις, φίλοι,
 ἄσπερον ἠγνούσατε τὴν εὐλογίαν·
 ἀλλ’, ὡς ἔουκε, τῆς χαρᾶς ἢ πληρότης

392b 8. 229; 8. 246; 8. 286 || 393 cf. Const. Manass. Iin. 4. 89 ss. || 408b 9. 419; Timothei
 Peps. 73 || 412-413 cf. Plat. Crai. 418 b 3; Plut. Stoic. repugn. 1036 F || 418b 8. 331; Nic.
 Eugen. 7. 10

389 μὴ λύσιππος μὴ HV : λύσιππος μηδὲ UL || 391 εἶπ’ ((ὀνκ) ἀγνοῶ(ν) scripsi (cf.
 418-422) : εἶπεν ἀγνοῶ codd. | δη scripsi : δὲ codd. || 393 ἐγὼ HV : ἐγὼ γοῦν UL (cf.
 394) || 402 περιτραπή Gaulmin, Hercher : ἐγὼ γοῦν UL || 403 μέγα
 HUL : πλέον V || 408 ἄγνος HV : ἔγνος UL || 409 οὐδὲ scripsi : ὁ τὴν codd. || 413 περι-
 τραπήναι HV : ὑπεκτραπήναι UL || 415 τ’ addidi

160

420 δεξαμένην ἔπλησε παντὸς ἐντέρου,
 ὡς μηδὲ μίαν ἰσχυεῖν λαβεῖν ψίχα
 ἢ τι κρέως μόριον, ἢ μικρὸν μέθυ,
 425 ἢ τι πλακούντος, ἢ σισαμοῦντος μέγος.
 ναὶ καιδες, τίτση, γλαρὸς φιλοσοφωτάτη,
 ὡς φυσικῶς ἔλυσας ἡμῖν τὸν λόγον.
 ἢ που τυχὸν και βιβλον Ἐμπεδοκλέους
 και δέλιον ἀνεγνωκας ἀναξαγόρου,
 430 κἂκ τῆς ἐρ(ε)ύνης τῶν φυσικῶν πυξίων
 οὕτω προηήθεες εἰς τὸ τὰς τεύσεις λύειν;
 ἐξ ὧν, δοκεῖ μοι, και τὸ λημῶν τὰς κόρας
 ἔχεις, προσηκῶντουσα πυκνὰ ταῖς βίβλοις;
 Τὸν γοῦν Κράτωνος ἀνδοπαφθάσας λόγον
 435 ‘τοσαῦτα μὲν βέβρωκα χαρμιονῆς κρέα,
 τοσοῦτον ἐξέπιον ἠδονῆς μέθυ,
 ὡς κἂν μυθίαν εἶχον ἐντέρων θέων,
 Λύσιππος εἶπε, ‘κἂν μυθίας γαστέρας,
 πάσας ἀν ἐμπέπληκα τῆ θυμηδία,
 440 ὄγκων λαβούσης, ὡς λέγεις, τῆς καρδίας.
 ὅμως φυλάσσει και τόπον τῆ φίλια,
 ὡς μὴ Κράτων θλιβοῖτο.’ και λέγων ἄμα
 τοῦ κειμένου ξυνηγυος ἦψατο κρέως.
 Οὕτω ξυπίας τοῦς γέροντας ὁ Κράτων
 445 ἔως τελευτῆς ἡμερῶν δυοῖν ὄλων,
 ἔπει κατασχεῖν οὐ δεδύητο πλέον,
 εὐξάμενος τὰ λῶστα, χρηστοῦς ἀνέμου,
 κρηστήν θάλασσαν, ἡμερωτάτον πλόον,
 τέλιος προσελθὼν και φιλήσας εἰς στόμα
 450 πέμπτει τριτάτους εἰς τὸν ἴδιον τόπον,
 καλῶ προτομπτῶ τῶ Κρατάνδρω χρωμένους.

422 cf. Aristoph. Ach. 1092; Thesmoph. 570; Pollicis Onom. 6. 77 et 108 ||
 431b 1. 159; 5. 517; Prodromi Camm. hist. 50. 23 || 433-436 cf. Ps.-Aristot. Probl. 27. 3
 p. 947 b 39 - 948 b 3 || 437 cf. 9. 403-404 || 445a cf. Alciphir Ep. 1. 1. 1 | 445b cf. 7. 33 ||
 446b cf. ad 9. 363

422 σπασμωστῶν con. Gaulmin (553) || 423 ναὶ Hercher : και codd. | φιλοσοφωτάτη
 codd. : ne temptes φίλην, σοφωτάτη (ut Hilberg 15), monet 2. 434 φιλοσοφία || 424 ἡμῶν
 UL : ἢ μὴ HV || 427 ἐρετήης Hercher : ἐρύτης H¹ (ut vid.) UL : ἐρήμης H²V || 434 ὡς
 κἂν UL : οὐκ ἀν HV || 438 φυλάσσει VUL : φυλάσσει H || 442 δυοῖν UL : δυεῖν HV ||
 448 inscr. U : ἀπόλους τῶν νέων μετὰ τῶν πατέρων αὐτῶν και κρατάνδρου τοῦ φίλου
 εἰς τὴν ἐκτὴν πατρίδα τὴν ἔβουον | χρωμένους HV : χρωμένους UL

161

ὄν ἤξιον μὲν καὶ Λύσιππος καὶ Στρούτων
ἀντιστραφεῖναι πρὸς τὸ πατρῶν πέδον,
ἐπεὶ ξὺν αὐτοῖς ἦλθεν ἄκρις εἰς Ῥόδον·
οὐ μὴν ἐπειδὴν προσδραμεῖν τῇ πατρίδι,
ἕως μετ' αὐτῶν γῆν πατήσας Ἀβύδου
ἴδιοι Ῥοδάνθησ καὶ Δοσικλέος γάμον.

450

ἐπεὶ δὲ προσπλεύσαντες αὐτῇ τῇ πόλει
ὄρῳν ἔμελλον τὰς ἑαυτῶν οἰκίας,
ἐδοτασίῳ, τίς τὸν ἄτερον λάβει
οἴκαδε καὶ τίς τὴν τράπεζαν ἀγύσοι
καὶ ποῦ ποτε πλέξαιεν αὐτὴν παστάδα
καὶ τὸν θεοὺς δοκοῦντα τῶν παίδων γάμον.

455

Οὕτως ἐκείνων στασιαζόντων ἅμα
γνωσθὲν τὸ πρᾶγμα τῇ Φιλίνῃ, τῇ Φρόνῃ,
ἄμφω πρὸς ἀκτὴν ἦγεν ἠλίκῳ δρόμῳ
(ἰδὼν ἂν εἶπες οὐ ποσὶ, πτεροῖς δὲ γε
ὑπνημίους ὥσπερ οὐκ ἐν γῇ τρέχειν).
καὶ προσπλακείσας τοῖς ἑαυτῶν ἐκγόνοις
(ὡς οἷα νεκροὺς ἐκ τάφων ἠγεμόνοις)
καὶ δακρυσάσας ἄλλο χαρμονῆς δάκρυ,
ἠλίκον οἷον ἠδονῆς λαβεῖν γάνος
ἐπειδὴν, ὡς μέγιστον, ὧ̄ θεῶν γένῃ.

460

Αἱ μητέρες μὲν, αἱ φίλων ὀμηγύροις,
ὁ συμπολίτης ὄχλος αὐτοῖς τοῖς ξένοις
κοινῶς ἐπαγγέλλοντο τῷ τελουμένῳ.
ὁ δ' Ἑρμαιῖκός ἱερεὺς, ἐνθους φθιάσας
μυστηριωδῶν ἀγγελος μνηρυμάτων,
εἰς τὸν νεὼν ἅπαντας εἰδὲν προτρέπει,

475

453b cf. 8.152 || 458b 7.499; 8.238 || 459 9.228; Prodiromi Carm. hist. 14.5 ||
463b 9.133 || 464-465 cf. 9.360; Theocr. 5.115 || 466 9.316; 9.338; 9.341 || 467 = Georg.
Pis. Hexaem. 1330. cf. Artemid. Onirocr. 2.55 (p. 184.12 Pack) || 468b 8.169; Eurip.
Hel. 654-655; H. F. 742; Nic. Eugen. 4.261; 5.68; 6.295; 7.40; 7.50; 9.166-167;
9.281 || 471b cf. 8.138 || 474-481 cf. Heliod. 10.40 || 475 cf. 2.388; 8.488

449 ἤξιον UL (cf. 452) : ἤξιον HV || 453 γῆν Hercher (cf. 8.152) : γῆς codd. ||
455 προσπλεύσαντες Gaulmin (553) : προσπνεύσαντες HV : πλεύσαντες UL || 457 ἀτε-
ρον H : ἔτερον V²UL || 459 ποῦ scripsi : ποῦ codd. || 462 φιλίνη HL : φιλίνη VU ||
471 inscr. U : συνάρφεια γάμου [[δοσιάλλης]] ῥοδάνθησ καὶ [[χαρικλέος]] δοσικλέος ||
474 ἐνθα HUL : ἐνθα V

ὡς ἂν Ῥοδάνθη σύζυγῃ Δοσικλέι·
‘Ἐρμῆ γὰρ οὕτω ξυνοδοεῖ ποιεῖν’ ἔφη.
ἔλεξε ταῦτα καὶ κλάδους κίττου δύο
ἀμφοῖν ὀρέξας ἐν χεροῖν τοῖν νυμφίον
εἰς τὸν νεὼν ἤνευγε πάντας τοὺς ὄχλους.
ἐνταῦθα σύζυγόντες οἱ νεανῖαι
ἤχθησαν εἰς τὸν οἶκον οἷῳ τῷ κρότῳ,
οἷαισ λαλαγαῖς καὶ χοροῖς καὶ κυμβάλοις.
καὶ τῆς ἐσοτῆς τῆς τελουμένης πέρας·
ἔγνω Δοσικλῆν ἢ Ῥοδάνθη νυμφίον.

480

485

478 cf. 3.69-75; 6.395-396; 6.432-433; 6.471-472; 8.529-530 || 479b cf. Luciani
Amor. 12 || 482-486 cf. Nic. Eugen. 9.295-300; Heliod. 10.41 || 484b 9.381; Nic. Eugen.
9.298 || 486 cf. 3.67; Menandri fr. 382.5 Koerte; Gen. 4.1; ev. Matthaei 1.25; Heliod.
1.8

480 τοῖν νυμφίον HV : τοῖς νυμφίοις UL || 486 subscriptio in U: τέλος τῶν κατὰ ῥο-
δάνθην καὶ δοσικλέα. addunt UL.

κάλλη λόγων θαύμαζε, τοὺς τρόπους δ' ἔα,
καὶ τοὺς σαπρούς ἔρωτας ὡς λύμην φύγε,
μὴ πως ἰλοῦς, ἀνδρῶπε, καὶ παρ' ἐλπίδα
χράνης τὸ σῶμα, νοῦ σχάσας τὰς ἡνίας.

IL ROMANZO BIZANTINO
DEL XII SECOLO

*Teodoro Prodromo - Niceta Eugenio
Eustazio Macrembolita - Costantino Manasse*

A CURA DI
FABRIZIO CONCA

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
Αρ.β. Επιστολής 010.442

UNIONE TIPOGRAFICO-EDITRICE TORINESE

PA
5172
.R65
1994
dvt.1

60 Τοῖς συσφραγεῖσι; Τοῖς ἀλοῦσι δεσμίοις;
 Χίτρας γυναιξί; Ταῖς ἀνάδροις παρθένοις;
 Ἄπειροκάκῃ τῶν βερεῶν ὀμηγύρει;
 Ἥμιν ἑαυτοῖς; Ὡ κακῶν συγκυριμάτων'.
 Οὔτοι καὶ οὕτω τοῖς πόνους ἐκατέρουν,
 καὶ θρήνος ἦστο συμμηγῆς βαρῆς μέγας
 ἀνδρῶν, γυναικῶν, παρθένων, μειρακίων,
 τὸ βάρεσθον δὲ συλλογῆς οὐκ ἡμέλει
 65 πρὸς ἀεπαγῆς γὰρ ἠσχαλεῖτο φροντίδας
 ἀνήρ γὰρ ἐχθρὸς βαρβαροφρων ὤμόνους
 ἀντὶ τρυφῆς εἴωθεν ἠγείσθαι πάσης
 ἄνδρας σκυλεύειν μηδὲν ἡδικηκότας.
 70 Τοὺς οὖν ἀλόντας συμπεδήσαντες μόλις
 ἀπειδὸν ὄψῃ πρὸς τρυφήν καὶ τοῦτο ξένον,
 οἷς καὶ συνέξοφαιτο δεσμοῖς ἀλύτοις
 καὶ συγκυρατεστέναζε τοῖς πεδουμένοις,
 καλὸς Χαρικλῆς καὶ Δροσίλλα καλλίων.

75 Καὶ δὴ συνιῆσαντες ἐν πεδιάδι
 προκειμένης ἤπιοντο τῆς ἐδητύος.
 Λεμών γὰρ ἦν ἡδιστος αὐτῆς ἐν μέσῳ,
 οὗ κυκλόθεν μὲν ἦσαν ὠραῖαι δάφναι
 καὶ κυπάριττοι καὶ πλάτανοι καὶ δρυῖες,
 80 μέσον δὲ δένδρα τερατὰ καὶ καρποφόρα.
 Πῶς τε κρίνων καὶ πῶς τετρατῆ ῥόδων
 πολλῇ παρῆν ἐκείσε, λειμώνος μέσον
 αἱ κάλυκες δὲ τῶν ῥόδων κεκλεισμένοι
 ἦ μάλλον εἶπειν μικρὸν ἀνεωγμένοι
 85 ταύτην ἐθαλάμειον ὥστε παρθένον.
 Τοῦτου δὲ πάντως αἰτίαν λογιστέον
 θερμαντικῆν ἀκτίνα τὴν τοῦ φωσφόρου
 ὅταν γὰρ αὕτη — καὶ καλῶς οὕτως ἔχει —
 μέσον καλύκων φλεγκτικῶς ἐπεισβάλῃ,
 90 γιμνοῦσιν αὐτὰι τὴν ῥοδόπνοον χάριν.
 Καὶ νᾶμα πηγμαῖον ἦν ἐκεῖ θέον,
 ψυχρὸν διειδὲς καὶ γλυκάζον ὡς μέλι.
 Κίων δὲ τις ἀνείχε τῆς πηγῆς μέσον,
 ἔσωθεν οὕτω τεχνικῶς γεγλυμμένος
 95 σωλήνι μακροῦ δήθεν ἔξαικασμένος,

60 messi in catene? Per le vedove? Per le fanciulle senza marito? Per la schiera dei bambini ignari dei mali? Per noi stessi? Ahimé, che triste situazione!».

Costoro resistevano in questo modo alle sofferenze e si era levato un lamento confuso, grave, grande, di uomini, donne, fanciulle e ragazzi; ma i barbari non rinunciavano alla razzia: si preoccupavano infatti di far bottino, perché un uomo nemico, barbaro e crudele, ritiene di solito che spogliare persone che non hanno commesso alcun torto superi qualsiasi piacere. Dunque, dopo avere messo in catene i prigionieri, solo tardi pensarono a gozzovigliare e a bere.

Tra costoro c'era anche questa preda straordinaria; era stata avvinta insieme a loro da legami indissolubili e piangeva con quelli che portavano i ceppi: erano il bel Caricle e Drosilla, ancora più bella. Seduti in un luogo pianeggiante, prendevano il cibo che stava davanti a loro. In mezzo vi era un prato dolcissimo, intorno al quale stavano rigogliosi lauri, cipressi, platani e querce: al centro, alberi piacevoli e ricchi di frutti. Cola, nel prato, c'era un'abbondante e gradevole vegetazione di gigli e di rose, e i calici delle rose chiusi, o per meglio dire poco aperti, tenevano come in un talamo la vergine. Si deve senz'altro ritenere che la causa di ciò sia il raggio del sole che riscalda: infatti, quando penetra in mezzo ai calici col suo calore — e avviene a tempo opportuno —, essi liberano la grazia fragrante di rosa. Là scorreva acqua di sorgente, fresca, limpida e dolce come miele. Una colonna si innalzava in mezzo alla fonte, scavata all'interno con tanta arte, del tutto simile ad un lungo condotto, nel quale il flusso, scorrendo, si levava in

- 100 δι' οὐ τὸ θυρὸν ὑπανήκετο τρέχον·
 πλὴν ἀετός τις τοῦτο προσοδεδεγμένος
 — χαλκός γάρ ἦν ἄνωθεν ἐστὼς εὐτέλγως —,
 ἐξήγε τοῦ στόματος αὐτοῦ κατασφέον.
 Λευκῶν δὲ πετρῶν τῆς καλῆς πηγῆς μέσον
 ἀγαμάτων ἔστηκεν εὐξέστων κύματος·
 οἱ δ' ἀνδριάντες ἦσαν ἔργα Φειδίου
 καὶ Ζευξίδος πόνημα καὶ Πραξιτέλους,
 ἀνδρῶν ἀρίστων εἰς ἀγαματοσύνην.
 105 Τῷ δὲξίῳ δὲ τοῦ παραδείσου μέγευ
 ἔξωθεν αὐτῶν τῶν ξυλίων θηγγίον
 βωμὸς κατασκευάστω τῷ Διονύσῳ,
 οὐ τὴν ἑορτὴν εἶχον ἀνδρες Βαρζίται,
 110 καθ' ἦν τὸ πλῆθος τῶν ἀθέοιμων βαρβάρων
 ἕφνω παρεστέρνευε τοῖς ἐγγυθίοις,
 φυλακτικῶν ἔξωθεν οἷοι τειχέων
 ὁμοῦ μετ' αὐτῶν τῶν γυναικῶν καὶ τέκνων
 καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ Διονύσου
 115 ἐκεῖ τελοῦσι καὶ συνεστρωμένοις
 σκηνογραφικῶν ἐνδοθεν στεγασμάτων.
 Δι' ἦν ἑορτὴν καὶ Δροσίλλα παρθένος
 σὺν ταῖς κατ' αὐτὴν καὶ κόρας καὶ παρθένους
 τὸ τεῖχος ἦδη τῆς πολέχνης ἐξέδου,
 120 χοροῦ καλὴν τόρνωσιν ἐνοσησαμένην.
 Ὡς οὐρανὸς γὰρ ἦν ἕναστρος ἢ κόρη,
 χρυσοῦν, φαινόν, λευκοπόρφυρον φάρος
 πρὸς τὴν ἑορτὴν δῆθεν ἠμψυσαμένη.
 Εὐρυθμὸς ἦβην, λευκοχειροσαρόδον·
 125 χεῖλη, παρειὰς ἐξέφυθος ὡς ῥόδον·
 ὀφθαλμὸς αὐτῆς εὐτελείργαφος μέλας,
 πυγὴ παρειά, ὀϊς γούρη, στίλβητή κόμη,
 ναι καὶ χλιδῶσα καὶ διευθευσαμένη,
 κάλυξ τὰ χεῖλη, στίμβλον ἀνεφωγμένον,
 130 θυμῆρος ἐκρόνοντα τοῦ λόγου μέλι,
 γῆς ἄστρον ἐξαστραγῆτον, οὐρανὸν ῥόδον·
 εὐρυθμὸς ὁ τράχηλος ἐκτεταμένος,
 τὰ πάντα τεργινά· κυκλωοειδὲς ὀφρυές,
 καὶ πυγῶν ἀστράπτοντα λευκευθρόχρον
 αἰ τῶν παρειῶν ἐξέστειπον λαμπράδες,

alto; ma un' aquila — era di bronzo, collocata in alto con arte —,
 lo faceva scaturire dalla bocca, lasciandolo di nuovo defluire. E in
 mezzo alle bianche pietre della bella fonte erano posti, in cerchio,
 statue ben levigate: erano opera di Fidìa e fatica di Zeusi e
 Prassitele, gli artisti migliori nella scultura. Lungo il lato destro
 del giardino, al di fuori degli steccati di legno, era stato costruito
 un altare in onore di Dioniso, di cui la gente di Barzo celebrava la
 festa, durante la quale la turba degli empi barbari fece sentire
 all' improvviso il suo fiato sugli abitanti, che erano al di fuori delle
 mura di cinta, tutti insieme, con le proprie mogli e i figli, e là
 festeggiavano la festa del dio Dioniso e banchettavano insieme, al
 riparo, sotto le tende. In occasione di questa solennità anche la
 vergine Drosilla, con le coetanee fanculle e vergini, era già uscita
 dalle mura della città, formando una bella schiera circolare. La
 fanciulla infatti era come il cielo stellato: proprio per la festa,
 indossava una splendida veste d'oro, biancopurpurea. Armoniosa
 e fiorente, aveva le mani bianche come la sardonica, le guance
 rosse come la rosa, i neri occhi erano ben disegnati: rossa la
 guancia, il naso aquilino, fulgida la chioma, assai delicata e
 composta; un calice le labbra, un alveare aperto, che versavano il
 miele soave della parola, astro sfolgorante della terra, rosa del
 cielo. Il collo si stendeva armonioso, tutto in lei era piacevole: le
 sopracciglia erano arcuate, e le faci delle guance mandavano un

135 χιών δὲ τάλλα τοῦ προσώπου τῆς κόρης
 ὁ βόστρυγος χρύσειος, αἱ πλοκαμίδες
 ξανθαί, μελιχραί, χρυσοειδεῖς, κοσμίαι,
 τεταμένα τε καὶ πνέουσαι τοῦ μύρου
 ἢ γνάθος, ὁ τράχηλος ἐπιλωμένα,
 140 τὸ χεῖλος αὐτῆς νέκταρ ἦν ἀπορροέον,
 τὸ στέγνωον ἄλλην εἶχεν ὀρθρίαν δρόσον,
 ἦβης τὸ μέτρον ὡς κυτάριτος νέα,
 εὐτοгноς ἢ ὄϊς, τῶν δδόντων ἢ θέαις
 ὡς σύνθεοῖς τις μαργάρων λευκοχρόων,
 145 τὰ κυκλοειδῆ τόξα τὰ τῶν ὀφθαλμῶν
 ὡς τόξον ἦν Ἑρωτος ἐγκεχαρμένον,
 εἶκεν ὡς ἔμιξε γάλα καὶ ῥόδα,
 καὶ συνδιεχώσατο καθὰ ζωγράφος
 ταύτης τὸ σῶμα λευκέυθησαν ἢ φῶσις
 150 θάμβος γὰρ αὐτῆ συγχορευούσαις κόραις
 λευκῶνος ἐντὸς τοῦ νεῶ Διονύσου.
 Οἱ δάκτυλοι δὲ καὶ τὰ τῶν ὤτων ἄκρα
 ἀθροσασ εἶχον, ὡς τὸ πῦρ ἀνημμένους,
 155 χρυσῶ καθαρῶ συμπετηγῆτος λίθους
 ἤτοραπτον αὐτῆς χεῖρες ἐκ τοῦ χρυσοῦ,
 καὶ μὴν σὺν αὐταῖς ἀγυροσκελεῖς πόδες.
 Οὕτω τοσαύτην ἢ Δροσίλλα παρθένος
 καινήν ἐπευτύχησε καλλονῆς χάριν.

160 Ἐπεὶ δὲ μακροῖς τοῖς πότοις ἐνετράφον
 καὶ μέγρι δυσμῶν καὶ βαθείας ἐσπέρας,
 οἱ δυσμενεῖς χαίροντες ἐξηρηταγμένον
 – τὸ βάθραρον φύσει γὰρ ἐγχαίρει μέθαις,
 165 φιλεῖ δὲ τρυφαῖς ἐκιδύσθαι καὶ πότοις,
 καὶ μᾶλλον εἴπερ εὐχερῶς ἀφραπᾶσαι,
 ἀλλοτριεῖαν ὑπαρξίν εὐρὸν ἀθρόαν –
 ἐκ τῆς τραπέζης ἐξανέστησαν μολύς
 ἐφ' ᾧ τραπέηναι καὶ πόδος ὕπνον αὐτίκα.

170 Ὁ γοῦν Κρατύλος – τοῦτο γὰρ ὁ Παρθάναξ –
 τῆς συνθολούσης μικρὸν ἐκνήψας μέθης
 τῶ Λυσιμάχῳ ταῦτά φησι σατράπη
 ἥμεις μὲν ἤδη καὶ πότου καὶ σιτίων
 ἐλάβομεν νῦν ἀλλὰ καὶ μέθης κόρον,
 ἢ καὶ τὸν ὕπνον ἐντίθησι ταῖς κόραις

135 fuoco lampeggiante, dal colore biancorosso; erano di neve le altre
 parti del volto: i riccioli d'oro, le trecce bionde come il miele,
 d'oro, in ordine, scendevano ed erano fragranti di profumo. La
 140 gota, il collo sfavillanti; il suo labbro era nettare che scorre, il
 petto aveva altra rugiada mattutina, il corpo la dimensione di un
 giovane cipresso. Ben tornito il naso: i denti formavano come un
 accordo di bianche perle, gli archi tondeggianti delle sopracciglia
 145 erano come l'arco di Eros compiaciuto; si direbbe che la natura,
 come un pittore, avesse mescolato latte e rose e riunito nel suo
 corpo il bianco e il rosso: erano attonite infatti le fanciulle che
 danzavano con lei dentro il prato del tempio di Dioniso. Le dita e
 la punta delle orecchie avevano i carbonchi, ardenti come il
 155 fuoco, pietre incastonate nell'oro puro: rifulgevano le sue aeree
 mani e con esse pure gli argentei piedi. Così la vergine Drosilla in
 misura tanto straordinaria ebbe in dote dalla sorte benigna grazia
 e bellezza.

160 Dopo avere gozzovigliato in lunghi conviti fino al tramonto e a
 sera inoltrata, i nemici, lieti per le rapine — il barbaro, infatti, per
 natura si ubriaca con piacere ed ama abbandonarsi a gozzoviglie e
 165 a banchetti, soprattutto quando si procura facile bottino, avendo
 trovato in abbondanza beni altrui — si alzarono con fatica da
 tavola, per mettersi subito a dormire. Allora, Cratilo — questi
 infatti era il signore dei Parti —, riavutosi un poco dall'ubria-
 170 chezza che rende confusi, disse al satrapo Lisimaco: «Noi ormai
 siamo sazi di bevande e di cibi e pure di ubriachezza, che porta
 anche il sonno alle pupille; è tempo dunque di mettersi a dormire,

στρατιωτικῶν καὶ τέλος ἠιδῆς χρησιμῆ καταδουλοῦνται καὶ κλήρῳ καταμεθίσταται. Δουλογραφοῦμαι πάλιν ἐγώ, καὶ δοῦλειος καλεῖ με ἕντος ἔς ταυτηνὴ τὴν Δαφνηπόλιν.

[10,1] Ἄλλ' ἦκει καιρὸς ὁ παθῶν, καιρὸς Ἀπολλῶντος ἐσοτῆς καὶ λοιπὰ τελετῆ τὰ τῆς ἐσοτῆς καὶ πανηγυρις. Κληροῦνται κῆρυξι τὸ κηρύκειον, καὶ δεσοτῆς ἡμῶς ὁ χθῆς μοι τὸν τῆς ἐλευθερίας διαγοηξάμενος στέφανον κηρυξὲ ἐξ Ἀγρυκωμῶν στῆλαιται. [2] Τίνεται περὶ τὴν κληρωθείσαν ἔσομαι τῷ δεσοτῆ κατὰ δοῦλον ἐγώ. Φιλοφρονουμένηθα τῷ Σωστράτῳ, τῷ τῆς Ποδότης πατρι, τῷ χθῆς ἀφελόμενῳ τὸν τῆς Ὑσμίνης στέφανον. [3] Ταύτης δὴ τῆς Ποδότης δοῦλῳ τὴν Ὑσμίνην ὄγω, τὸν ἀδελφὸν ἑποκρίνομαι· ἢ δ' ἄλλῃ μου τὴν ἀδελφὴν κατασχηματίζεται, καὶ φιλοῦμεν ὁδωτης καὶ Ποδότης αὐτῆς. Εἰ δ' ἐγὼ μου Ποδότη καὶ τὴν ἑμὴν ἀδελφὴν ταύτην Ὑσμίνην καὶ δοῦλῳ αὐτῆς ἔπιγέτιν ἐγεί πρὸς ἔξωτα, Ὑσμίνην λεγέτω. [4] Τὰ δὲ περὶ τὸν βωμὸν σὺ μάλλον οἶδος ἠμῶν ἀκριβέστερον, τὰ τῶν μητέρων δάκρυα, τὴν τῶν πατέρων γλώσσαν ἐλαεινολογουμένην τὰ καθ' ἡμῶς, τὸν χρηρισμόν, τὴν τῶν παίδων ἀνεύθυνον, τὸν τῆς ἐλευθερίας στέφανον, τὴν στερφάνωσιν, τὴν ἀποστεφάνωσιν, τὴν σὴν μακαριάν ἐκείνην φωνήν, τὸν τῆς ἐλευθερίας ἠμέτερον στέφανον, καὶ τῶλλα ὁπόσα περὶ τὸν μέγαν τοῦτον τῆς ἐλευθερίας βωμῶν.

[11,1] Ταῦτ' εἰπόντι χαίρους' ὁ ἱερεὺς μοί φησι καὶ πρὸς τὴν Ὑσμίνην μετάγει τοὺς ὀφθαλμοὺς παρθένε' λέγων Ὑσμίνη, τὰ μὲν δὴ περὶ τουτοῦ τὸν νυμφῶν τὸν σὸν ἐγὼ μαθὼν ἀπὸ γλώσσης αὐτοῦ· σὺ δὲ μοι τὴν μνησειδῆ διοκινῶσσον, ἢν' ὀλόφωτον εἴη μοι τὸ δῆλημα. [2] Ἦ δὲ πρὸς αὐτὸν φέισαι γλώσσης ἡμῆς, πρὸς Ἀπολλῶνος Σωτῆρος γλώσση γὰρ παρθενακῆ αἰδῶς τοι προοικιάθηται. μηδὲ γὰρ οὕτω πάντολμος εἴην, ὥς τὸν πατέρα μὴ φέρταιν καὶ τὴν μητέρα περιφρονεῖν· σιγῇ παρθένοις κόσμος καὶ γλώσσης φειδῶ.

[12,1] Ταῦτα μὲν οὖν ἢ κόρη μετ' αἰδοῦς πρὸς αὐτὸν· ὁ δὲ τὰ πάντα καλῶς ἱερεὺς παρθένε τέκνον' φησίν, εἶτά σοι μὲν Ἀπολλῶν ἐλευθερίαν χαρίζεται καὶ τὸν καλὸν τοῦτον Ὑσμίνην ἐπισημφεται σοι [2] σὺ δ' οὐδ' αὐτὸ δὴ τὸ κατὰ αἰ δόγμα θύσεις Ἀπολλῶνι, ἢν' αἰωνίξων εἴη τὸ δῆλημα καὶ μὴ φθῖνον τὸ τεγατοῦγγημα, ὁ μέγας Ἀπολλῶν οὕτω καινῶς ἐφ' ἡμῖν φοβιάξων τεγατοουγεῖ; [3] Ἦ δ' ἑσῖα καὶ μόνον ἐδάκρυεν ὁ δὲ γε Σωσθένης ἀτενῶς ἰδῶν πρὸς αὐτὴν καὶ δεινὸν τοῖς ὄμμασιν ὑποβλέπων ὅτ' γλώσσης σιγῇ φησί

e alla fine, obbedendo all'oracolo, patimmo la schiavitù e fummo divisi a sorte. Di nuovo venni registrato tra gli schiavi e il giogo servile mi chiamò in questa città di Dafnepoli.

[10,1] Ma eccoci arrivati al tempo presente: venne il momento della festa di Apollo e splendida fu la cerimonia e l'adunanza solenne. Agli araldi sono assegnate a sorte le insegne della loro missione e il mio padrone, che ieri mi ha infranto la corona della libertà, fu inviato come araldo ad Artykomis. [2] Giunse nella città destinatagli dalla sorte, ed io lo seguii, come si addice ad uno schiavo. Ci accolse Sostrato, il padre di Rodope, che ieri ha tolto la corona ad Ismine. [3] Vidi che Ismine era schiava di Rodope, mi finì suo fratello: ella fece credere di essere mia sorella e ci baciammo addirittura al cospetto di Rodope. Se Rodope mi amasse e ad aiutarla nell'amore avesse Ismine, mia sorella e ci schiava, lo dica Ismine. [4] Quanto poi è accaduto intorno all'altare, tu lo conosci con più esattezza di noi: le lacrime delle madri, le parole dei padri che raccontavano con tono compassionevole la nostra storia, l'oracolo, il ritrovamento dei figli, la corona della libertà, l'incoronazione, lo strappo della corona, quelle tue benedette parole, la nostra corona della libertà e tutto il resto che è accaduto intorno a questo grande altare della libertà».

[11,1]. Mentre narravo questi fatti il sacerdote mi disse «Sii felice» e rivolse gli occhi verso Ismine agguingendo: «Vergine Ismine, ho saputo le peripezie di questo tuo promesso sposo dalla sua bocca; tu completa la mezzaluna, perché il racconto risplenda in tutte le sue parti». [2] Ed ella al sacerdote: «Risparmia la mia lingua, te lo chiedo per Apollo Salvatore: infatti, sulla lingua di una vergine siede il pudore; né sarei così sfrontata da non temere il padre e da disprezzare la madre: il silenzio e il riserbo nel parlare sono l'ornamento delle vergini».

[12,1] Questo gli disse la fanciulla con pudore e quel sacerdote veramente perbene replicò: «Vergine figlia! Apollo ti dona la libertà e ti assegna come sposo questo bello Isminia; [2] tu invece non vuoi offrire ad Apollo neppure le tue peripezie, affinché il racconto duri nei secoli e non perisca il prodigio che il grande Apollo ha compiuto su di voi così straordinariamente, con la sua profezia?». [3] Ella taceva e piangeva soltanto; allora Sostene fissando lo sguardo su di lei e guardandola con occhio

ἡτῆς σφροσύνης ὄρος ἐστίν, ἀλλ' ἔργων κοσμιότης καὶ ἦθος εὐπρέπεια. [4] Σοὶ δ' αἰδῶς μὲν οὐκ ἦν πραττούση κακῶς, εἰπεῖν δ' αἰσχύνῃ. Ἐμοὶ δ' εὐκταίστατον, Ἄπολλον, αἰδέσθαι ταύτην πρᾶπτεν μάλλον ἢ λαλεῖν.³ Πρὸς ἃ δὴ νῆ τοὺς θεοὺς ἠρωθίων αὐτὸς καὶ ὀλίγου δεῖν ἐπεφρατόμην τὰ ὄψα, καὶ ἄλλος ἦμιν Πρωτεύς³ μυρίους τοὺς χρώμασιν ἀλλαττόμενος, πᾶν γε δυσχεραίων τοὺς σκώμμασι τοῦ πατρός. [5] Πρὸς ὃν ὁ λευεὺς ἵπτασο, Σώσθηνες, μὴ καὶ ἀναστήναι πείσης τὴν κόρην⁴ αἰδῶς γὰρ παῖς ἐλέγχων ἐστί, πράξις δ' οὐκ ἔτεκεν αὐτήν.⁴ Καὶ πρὸς τὴν κόρην φησὶ ἰμὴ φείση μοι λέγουσα.⁴

[13,1] Ἡ δὲ περιφρομένη πυκνοῦς ἰδρῶσι καὶ δάφρουσι καὶ τῇ γλώσση διαμαρτάνουσα καὶ τὴν φωνὴν παρακοιπομένη τῷ ἄσθματι καὶ ὄλους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενῶς τῇ γῆ προσερείδουσα τὰ μὲν δὴ μέγρι νεὼς καὶ θαλάσσης καὶ κλυδωνοῦ εἰρηται⁴ φησὶ τῶδε τάνδρι⁴ [2] ἐπεὶ δ' ἐξεσφενδονήθηεν εἰς θάλασσαν, δελφίν ἐπὶ νῶτόν με δέχεται⁴, τοὺς κύμασι κυβιστῶν καὶ ὄλος κούφως νηχόμενος⁴ ἐγὼ δ' ἐπεκαθήμην μὲν γυμνῇ τῷ θηρὶ καὶ τοὺς κύμασιν ἐκυκώμην καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἑλιγγίον καὶ πρὸς τὸν τοῦ θηροῦ φόβον τὴν ψυχὴν ἐσπαρατόμην αὐτήν⁴ [3] εἶχον ὡς σωτήρα τὸν θῆρα καὶ τὸν ὑπηρέτην ἐλογιζόμεν ἐχθρόν⁴ ἐφροῖτον τὸν σωτήρα, τὸν ἐχθρόν ἐφίλου, καὶ ὡς σωτήρι μὲν συνεπλεκόμην αὐτῷ⁴ [4] ἐπεὶ δὲ θῆρ ὁ σωτήρ, ἐξήτουν φρυγεῖν⁴ ἀλλ' οὐκ ἐθάρρουν τοὺς κύμασι, καὶ ἦμην κατακλυδωνιζομένη καὶ λογιμοῖς καὶ κύμασι καὶ θηρὶ.

[14,1] Ἐπεὶ δ' ἦδη τὴν ψυχὴν ἀπεφύσων τοὺς κύμασι, μειράκιον ἐφίσταται μοι γυμνόν (ἐπὶ δελφίνος ἐστῶς καὶ αὐτό) καὶ χεῖρά μοι προτείνει καὶ λαβὼν ἐπὶ τὴν χέρσον ἐξάγει με, καὶ περιεξάμενον τοῖν ποδοῖν (ἦν γὰρ περωτὸν τὸ πόδε) ἀπέπτη μου τῶν ὀφθαλμῶν. [2] Ἐγὼ δ' ἀλλ' ὡ μῆτερ⁴ παρακαθημένη τοὺς κύμασιν ὡ μῆτερ⁴ σὺν δάφρουσιν ἔλεγον. Μετὰ γοῦν δὴ τινας ἡμέρας, ὃν ἀκριβῶς οὐκ οἶδα τὸν ἀριθμόν, ναῦν τινα παραθέουσαν δρωῖ, πρὸς ἣν ἐκτεῖνω τῷ χεῖρε, τῷ στήματι δυσωπῶ, καὶ παρακαλῶ τῇ φωνῇ. [3] Ταύτην ἄγουσιν οἱ πλωτῆρες περὶ τὴν γῆν καὶ με τῆς χέουσι λαμβάνουσι καὶ παρατίθενται τῇ νηὶ καὶ πάσχουσι τὴν ψυχὴν, διεσπρωγὸς τι θάκος ἐπιδιδύσκουσι καὶ τροφήν μοι συμπαθῶς παρατίθενται, ὅλον κοινοῦμενοί μοι τὸ δυστυχές.

3. Cfr. il noto episodio di *Odissea*, IV 351 ss.

4. Naturalmente Eustazio si richiama alla leggenda del poeta Arione, riferita da Erodoto, I 24, ma ricordata anche da Achille Tazio, VI 13,2.

truce disse: «Segno di purezza non è il silenzio della lingua, ma il decoro delle azioni e la compostezza del carattere. [4] Tu non avevi pudore a comportarti male, ma ora ti vergogni a raccontare. O Apollo, io mi auguro, più di ogni altra cosa che costei abbia ritegno a fare piuttosto che a parlare». A queste parole, per gli dei, arrossivo e poco mancò che non mi tappassi le orecchie; ero un altro Proteo e mutavo infiniti colori³, assai indignato per gli scherni del padre. [5] Al quale il sacerdote disse: «Smettila Sostene! Stai attento che la fanciulla addirittura non abbandoni la tavola: la vergogna è figlia dei rimproveri, non l'ha generata il comportamento». E alla fanciulla disse: «Parla, non esitare!».

[13,1] Ed ella, percorsa da abbondante sudore e dal pianto, inceppandosi con la lingua, la voce rotta dai sospiri e gli occhi fissi a terra, disse: «Quest'uomo ha raccontato quanto è accaduto sino alla nave, al mare e alla tempesta; [2] ma, appena venni gettata in mare, mi accolse sul dorso un delfino⁴, che saltava sulle onde e nuotava con assoluta leggerezza. Io sedevo nuda sopra di esso ed ero sconvolta dai flutti, il mare mi procurava le vertigini e la paura dell'animale mi lacerava l'anima; [3] a salvarmi era una belva e ritenevo il mio aiutante un nemico; ero terrorizzata davanti al salvatore, amavo il nemico e lo abbracciavo come un salvatore. [4] Poiché a trarmi in salvo era una belva, cercavo di fuggire, ma non mi fidavo delle onde, ed ero travolta dai pensieri, dai flutti e dalla bestia.

[14,1] Quando ormai la mia anima stava per spirare tra i flutti, mi si presentò un giovane nudo — stava anche lui sul delfino —, mi porse la mano e prendendomi mi condusse sulla terraferma e, agitando le ali ai piedi — infatti erano alati —, volò via dai miei occhi; [2] ma io, tra le lacrime, stando seduta presso i flutti, dicevo: «O madre, o madre!». Dopo alcuni giorni, di cui non so con esattezza il numero, vidi passare una nave, verso la quale tesi le mani, feci gesti di supplica e mandai invocazioni a voce. [3] I naviganti accostarono, mi raccolsero da terra e mi caricarono sull'imbarcazione. Soffrirono nel loro animo: mi misero addosso una veste strappata e mi offrirono con compassione del cibo, condividendo interamente la mia sventura.

[15,1] Τὴν νύκτα γόνυ δὴν οὐδὲν πλέοντες πνεύματι, ἔτι μικρὸν ὑποφαινομένης τῆς γῆς, οὐ σφοδρὰ βιάως ἠγώμεθα· ἦλίου δ' ἀνίσχοντος τὸ κῆμα ἠθ' ἔσπετο, καὶ ὁ ἄνεμος ἐπεδίδου καὶ κατατρύγει τὸ κέρας. [2] Καὶ ὁ κυβερνήτης ἐξήτει τὴν γῆν, ἐκφεύγων τὸν κλύδαυα· ἀλλ' ἔλαθεν εἰς πῦρ ἐμπεσὼν φωνῶν τὸν κωπὴν.⁵ ἄμα γὰρ τῆ γῆ προσοσμύζει τὴν ναῦν καὶ θηροῖν ἀποθρότους ἡμῶς παροδιδόωσι· [3] ἦν γὰρ παρὰ τῷ λαμῆνι τρυήρης καὶ παρὰ τῆ ψάμμυρ πλῆθος ἀνδρῶν τοὺς ἀρπαγαμοὺς ἀγρίων, μεμελανωμένων τὰς ὄψεις, παλαινωτοστόων τὰς χεῖρας, θηρίων ὄλων μάλλον ἢ ἀνδρῶν, οἱ συνέχουσι πάντας ἡμᾶς καὶ σφάττουσι τοὺς ἀνδρας ἀνηλεῶς καὶ χείραροι τῷ θηράματι· [4] ἔμῃ δ' οὐκ οἶδ' ὅπως περὶ τὸν πυθιμένα τοῦ σκάφους κατάνουσι, ποδοκώμην ἐνθέντες μοι τοῖς ποσὶ. [5] Καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκείνην ἐστειλάντο τὴν ὀθόνην, παρὰδόντες τὸ σκάφος τῷ πρέοντι· καὶ δι' ὅλης ἐκείνης νυκτὸς ἐφερόμεθα προσρηγῶς εὐδὲν τῷ πνεύματι· ἔπει δ' ὁ λαμπρὸς ἐξέλαμψεν ἦλιος⁶, καθορῶμεν τὴν γῆν καὶ πάλιν παρὰ τῆ γῆ.

[16,1] Ἀποβάντες οὐκ τῆς τρυήρους οἱ περιεσσι καὶ τοῖς πάλινταις σπεισόμενοι ἐξέγνουσι τὸν φῶρον τοῦ σκάφους, κἀμῆ συναξέγουσι καὶ περὶ τινα μετόνοισι με πηγήν καὶ δάφνης με σπεφανώναντες ἐπιερίππουσι τοῖς ὕδασι, [2] καὶ μεθ' ὧραν πάλιν ἐξέγνουσι καὶ δουλογοφοῦσι με τῆ Ῥοδόμῃ, μεθ' ἧς τὸν μέγαν τοῦτον βωμὸν τῆς ἐλευθερίας κατέλαβον, δεσποιναν ἔχουσα ταύτην ἐκ θαλάσσης καὶ τύχης καὶ δουλογοφείου βαρβαρικοῦ·

[17,1] Ταῦτα καὶ τῆς ἑμῆς Ὑσμίνης εἰρούσης τέλος τὸ δεῖνον ἐδέχτο, καὶ τοῖς ἔργοις ὧς ἐκ πολυτελοῦς τραπέζης εὐθὺς ἐσπεισάμεθα. Ἐπει δὲ νῆξ οὐδομοῦ (ἦλιος γὰρ ἔπει γῆν) καὶ ἡμεῖς τοῖς ἔργοις ἀρεπτευσάμεθα, τῆς σπεφανῆς ἀνέστημεν ἕκαστος. [2] Ἐπει δὲ πέρως λάβοι καὶ τὰ τῆς ἐοδότης, ἀπαιτούμεν ἐκ Δαφνηπόλεως εἰς Ἀρτυκωμῆν, ὧς <χρυσὸν> ἐν πηγῇ τὴν Ὑσμίνην ἐν πηγῇ καὶ τόξους ἀγρυπνογυμνωήσαντες. [3] Περὶ τὴν πηγήν γινώμεθα τῆς Ἀρτυκωμῆς, καὶ πᾶσα πόλις Δαφνηπόλις οὐκ ἡμῶν συντρέχει. Καὶ τὸ τῆς Ἀρτυκωμῆς γίνετα πρὸς τῆ πηγῆ, πρὸς τοῖς τόξοις, τὴν Ὑσμίνην σπεφανωμένην ὀρέ, τὴν Ἀρτεμῖν καταδουσατέ, ἐλασε τὴν κόνην, περὶ τὴν παρθένον διψυγεί, ἀπιοτεῖ τῆ σεμνότητι, καὶ φησίσει τὸν

5 Per il proverbio, cf. VII 9, 6, nota 4.

6 Cf. fr. 158 KANNICHT-SNEHL (ADSPOTO), ΠΕΡΕΠΙΤΣ, p. 193, nota 146.

[15,1] Navigammo dunque per tutta la notte col vento favorevole: la terra era ancora visibile e procedevamo senza scosse. Allo spuntar del giorno i flutti si ingrossarono, il vento crebbe e l'albero scricchiolò. [2] Il nocchiero cercava di raggiungere la terra, sfuggendo alla tempesta ma, senza accorgersi, per sfuggire al fumo precipitò nel fuoco⁵; infatti, appena attraccò la nave a terra, ci consegnò ad uomini bestiali: [3] presso il porto c'era una triteme e lungo la riva una moltitudine di uomini selvaggi nello sguardo, neri in volto, ferocissimi nelle mani, più bestie che uomini, i quali ci catturarono tutti quanti, uccisero gli uomini senza pietà e gioirono della preda. [4] Quanto a me, mi trascinaronο, non so come, nella stiva della nave, mettendomi i ceppi ai piedi. [5] Dopo quel giorno, issarono le vele, affidando la nave al vento e per tutta la notte fummo trasportati dolcemente da un vento favorevole e quando spuntò il sole luminoso⁶ scorgemmo la terra e lungo la terra una città.

[16,1] Allora i pirati, scesi dalla triteme, si accordarono con i cittadini, svuotarono la nave del carico, fecero scendere anche me e mi condussero ad una fonte, e dopo avermi coronato d'alloro mi gettarono nell'acqua. [2] dopo un'ora, mi tirarono fuori e mi assegnarono come schiava a Rodope, con la quale raggiunsi questo grande altare della libertà: il mare, la sorte e la schiavitù impostami dai barbari l'avevano resa mia padrona».

[17,1] Mentre la mia Ismine esponeva questi fatti, il banchetto volse al termine e dopo la mensa sontuosa ci abbandonammo subito al sonno. Trascorsa la notte — il sole infatti era alto sulla terra — e fatta la nostra offerta al sonno, ciascuno di noi si alzò dal letto. [2] E poiché era terminata anche la festa, salpammo da Dafnepolis alla volta di Artykomiς, per sottoporre Ismine alla prova della fonte e delle frecce, come si fa con l'oro servendosi del fuoco. [3] Giungemmo alla fonte di Artemide e tutta la città di Dafnepolis accorse con noi. Anche la gente di Artykomiς raggiunse la fonte e l'arco, vide Ismine coronata, supplicò Artemide ed ebbe compassione per la fanciulla: era in apprensione per la sua verginità, non credeva al suo onore e temeva la

ἔλεγχον. [4] Ἐγὼ δ' εἰσπῆγναι ὄρων, περὶ τὸ τῶξον, τὴν πηγήν κἀ τὸν στέφανον ὅλους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, κἀ βλέπων ἐδάκρυον κἀ ὄλην τὴν ψυχὴν κατεπολορκομένην τοὺς λογισμούς.⁷ [5] Ὑσμίνη μοι στεφανοῦται, τὸ παρεστὸς ἀλαλάζει· ἐμβάλλεται τῇ πηγῇ, τὸ πλήθος σιγῆ, κἀ θροὺς οὐδαμοῦ· τὸ τῶξον ἠρεμεῖ, τὸ ὕδωρ ἀτρεμεῖ, κἀ ἡ παρθένος κόυφως τοὺς ὕδασι ἐπινήχεται.⁸ [6] καίρεται τὸ πλήθος, ἐξ ἡδονῆς ὀρχεῖται, χάριεν κροτεῖ κἀ ἀλαλάζει σωτήριον κἀ 'παρθένος ἡ κόρη' κηρύσσει Στεντόθειον· ἐγὼ δ' ὄλην ὕψ' ἠδονῆς ἐκκέχρυμαι τὴν ψυχὴν.

[18,1] Ἐκβάλλεται τῆς πηγῆς ἡ παρθένος (οὐκέτι γὰρ διψυχήσει περὶ τὴν κλῆσιν οὐδεὶς), ἡ μήτηρ αὐτὴν περιπτύσσεται, τῷ πατρὶ μεθ' ἠδονῆς εὐλογεῖται κἀ περὶ τὴν Ἄρτεμιν γίνεται, ἐπιστεφανοῦται τὸ ἐπιγίνκιον ἡ παρθένος παρθένος· περὶ τὴν κόρην οὐκ ἔστιν ὁ διψυχῶν.⁹ [2] Καὶ οὕτως ἐξ Ἄρτυκωμίδος γινόμεθα περὶ τὴν Αὐλικωμῖν κἀ θύομεν τοὺς γάμους πολυτελῶς ἐν μέσῳ τῷ τοῦ Σωσθένοισ κήπεῳ, ἐν ἐκείνῃ τραπέζῃ κἀ φρέατι, οἷς πρῶτον ξρωτικὴν πασάδα κατεπηξάμεθα.

[19,1] Ὀρθὴ γοὴν πάσα πόλις Αὐλικωμῖς, ὕμνοῦσα κροτοῦσα χαίρουσα, ὀρχομένη περὶ τῆς πασάδος, περὶ τοῦ νυμφώνος, περὶ τῶν νυμφίων ἡμῶν, φῆδον ὕμναιον ἔδουσα, ἐπιθαλάμιον ἀλαλάζουσα κἀ λαμπρὸν ἀγαλλομένη γαμήλιον. [2] Τίς οὖν οὕτω κἀ τὴν μοῦσαν ἠδὺς κἀ τὴν φωνὴν μεγαλόφωνος κἀ τὴν γλώσσαν ἀτυτευομένην ἔχων ὡς τὰ πολλὰ κἀ κοιμυευομένην ὑπόσεμα, ὡς καταξωγραφεῖν τῷ λόγῳ τοὺς γάμους κἀ ὅλους αὐτοὺς διαγράφεσθαι; [3] Θεῶν ἦν ὄντως ἐκείνη πασάς, Ἥρας γάμος κἀ Ἄφροδίτης νυμφῶν. Ἐγὼ δ' ἔχαῖρον οὕτω λαμπρῶς κἀ λίαν φιλοτίμως νυμφοστολοῦμενος, κἀ ἄλλων ὄτι κἀ τὴν Ὑσμίνην Ἐρως συνενυμφοστόλησέ μοι πολυτελῶς κἀ βασιλικῶς συνεκάθεισε κἀ μεγαλοτρειπῶς μοι συνεστεφάνωσεν. [4] Ἀλλ' ἠγόμην πέρας τὰ τῆς τραπέζης εἶθρην κἀ νῆ τὸν Ἐρωτα τὴν ἡμέραν ἐμίσησα τὴν νύκτα ξητῶν, κἀ τὸ τῆς κομφιδίας⁸ μικρὸν ὑπαλλάξας ὑπεψιθόρῃσα ὃ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρῆμα τῆς ἡμέρας ὅσων.⁹

[20,1] Οὕτω μὲν οὖν μοι τὰ τῶν γάμων ὑπερ τὴν Ὀμήρου μεγαλοφωνίαν, ὑπερ πάσαν μοῦσαν, ὑπερ πάσαν γλώσσαν κατεστο-

πρῶτα. [4] Io stavo a guardare, rivolgendo gli occhi all'arco, alla fonte e alla corona, e mentre osservavo piangevo e tutta la mia anima era assediata dai pensieri⁷. [5] La mia Ismine venne coronata e la folla dei presenti levò un grido: è immersa nella fonte, la moltitudine tace, non si sente alcun rumore, l'arco non si muove, l'acqua rimane calma e la vergine nuota con leggerezza sulle onde; [6] si rallegra la folla, danza per la felicità, applaude con letizia, leva un grido di ringraziamento per la salvezza e proclama con voce stentorea: «La fanciulla è vergine»; allora, la mia anima si sciolse completamente per la gioia.

[18,1] La vergine — nessuno ormai avrà dubbi sull'impiego di questo termine — esce dalla fonte, la madre l'abbraccia, il padre la benedice con esultanza: si dirige verso Artemide ed è cinta con la corona della vittoria: «La vergine è vergine; non c'è da dubitare sulla fanciulla». [2] E così da Artikomis giungemmo ad Aulikomis e celebrammo con fasto le nozze nel giardino di Sostene, su quel tavolo e presso quel pozzo dove piantammo per la prima volta il nostro talamo d'amore.

[19,1] Dunque, tutta la città di Aulikomis era in festa: cantava, applaudiva, gioiva, danzava dinanzi al talamo, dinanzi alla camera nuziale, dinanzi a noi sposi, intonando l'imeneo, cantando l'epitalamio, a gran voce, e celebrando splendidamente il matrimonio. [2] Chi dunque ha in dote una musa così dolce, un eloquio elevato, una lingua attizzante in misura notevole e capace di adornare con eleganza temi importanti, da rappresentare a parole le nozze e descriverle per intero? [3] Era veramente divino quel talamo: sembrava il matrimonio di Era e la camera nuziale di Afrodite. Ero felice di sposarmi con tanto fasto e straordinaria ricchezza e soprattutto gioivo che Eros mi avesse dato come compagna Ismine, con sfarzo, l'avesse fatta sedere in modo regale e mi avesse coronato con magnificenza. [4] Ma mi auguravo che il banchetto terminasse: il giorno, per Eros!, mi venne in odio, desideravo la notte e, mutando un poco quel verso della commedia⁸, sussurrar: «O Zeus re, quanto è lungo il giorno!».

[20,1] Così dunque le mie nozze andarono oltre l'eleganza di Omero, superarono ogni musa, ogni lingua affinata dalla retorica.

7. Assai simili i timori di Clitofonte in *ACHILLE TAZZO*, VIII 13,2-4.

8. ARISTOFANE, *Nuvole*, 1-2.

μομένην ἔπιτορικώς. Ἄλλ', ὃ Ζεῦ, οὐ κήρυξ ἦκον εἰς ταυτηγὶ τὴν Αὐλικώμιαν, ὃ τύραννε Ἔρωσι, οὐ δοῦλος ἐξ Αὐλικώμιδος ταύτης εἰς τὴν ἔμην ἔτρανήκον Εὐθύκωμιαν, [2] ὃ Πόσειδον ὁ ταυτηγὶ τὴν Ὑσμίνην ἐν σάκῳ λυτρον ἁεβῶν, ὃ μέγ' Ἄπολλον ἐλευθερίαν ἡμῶν χαρίζόμενος, ὃ τόξον Ἀγρέμδος καὶ πηγή τὴν παρθένον ἐλέγχουσα, μὴ θυθὸς ἀμνηστίας κατεπικλώσῃ ταῦτα τὰ καθ' ἡμᾶς, μὴ χροῖνος μακρός⁹, μὴ ἔυρις, μὴ λήθης κωπηθῆ ἐν Ἄιδου κρηνώμενος.

[21,1] Ἄλλ', ὃ Ζεῦ, εἰ τὸ τῶν Διουσκούρων¹⁰ θαυμαῶζων φιλάδελφον ἐν οὐρανῷ τὴν μνήμην φυλάττεις ἀθάνατον, ἦτις ἐκείνους ἡμῶν τὸ φιλάδελφον ἴδον κοινωσαμένους τὸ ζῶσιμον. [2] Εἰ τὸν πολλὸν Ἡρακλήην τῶν πολλῶν ἐξήσας ἐκείνων δρομίον καὶ περιδρόμιον ἐν οὐρανῷ τὴν μνήμην ἀταθανασίως ἀπῆ, ἡμεῖς οὐκ ἀγχαμάωτοι καὶ δοῦλοι καὶ πλανήται καὶ ἐπὶ πᾶσι τὴν παρθέναν ἀπαργεζέσμενοι; [3] Ἄλλ', ὃ κατεψευσμαι τὸ κρηθόμενος, Ἔρωτα παῖδα Διὸς ἀνηλλοξάμην πατρός, καὶ Ζεὺς οὐ καταστερίσει τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ μνήμην οὐκ ἐπινεύσει χαρίσασθαι. [4] Σὺ δ' ἄλλ', ὃ Πόσειδον, εἰ τὸν Ἴκαρον ἐκείσις καὶ σῶζεις τούτῳ τῇ θαλάσῃ τὴν μνήμην ἀθάνατον¹¹, τῷ πάλαι κλῆσιν ἐξ αὐτοῦ χαρίζόμενος, ἡμῶν οὐ περιουσίσεις τὴν μνήμην ἐξ ἡμετέρων ἐκείνων τεσσῶν κλῆσιν τῇ θαλάσῃ διαδοῦμενος καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐν ἴδου καταζώνορατων καὶ μέγρις ἐσχάτων τηρῶν ἀναπονύτα; Ναι πάντως. Ἄλλ' αἰδιῶ τὴν ἦτταν καὶ δεδοικας μὴ τὰ καθ' ἡμᾶς καταζώνορατων σπληνοραφήτης τὰ κατὰ σοῦ¹².

[22,1] Σὺ δ' ὃ Γῆ μήτηρ, εἰ τὴν Δάφνην¹³ φεύγουσαν ἐκείσις καὶ κούττεις καὶ οὐζεις καὶ φουτὸν ὁμώνυμον ἀποτομάτως γεννᾷς εἰς μνήμης συντήρησιν, εἰ τὸν Ὑάκινθον¹⁴ ἐξ ὁμωνύμου φουτοῦ φυλάττεις ἀθάνατον, [2] ἡμῶν οὐ συντηρήσεις τὴν μνήμην, φυτὰ δ' οὐκ ἀναδύσεις ὁμώνυμα στήλας ἀθάνατους τῶν καθ' Ὑσμίνην ταύτην καὶ τὸν Ὑσμινῶν ἑμέ, ἴδον δεῖμα τὸ καθ' ἡμᾶς τοῖς φουτοῖς

9. Espressioni analoghe sono utilizzate dagli storiografi soprattutto nei proemi per giustificare la loro opera; senza dubbio, la ripresa del *topos* non solo contribuisce a dare veracità alla funzione, ma sottolinea anche le analogie formali tra narrativa e storiografia, già chiaramente individuata dalla critica a proposito del romanzo tardoantico.

10. Castore e Polluce, figli di Zeus e di Leda, fratelli di Elena e Clitemestra; come è noto, Castore fu ucciso da Ida, mentre Polluce, che aveva eliminato Linco, fu assunto in cielo da Zeus, ma accettò l'onore a patto che il fratello non rimanesse nell'Ades: per questo Zeus concesse loro di abitare un giorno per ciascuno tra gli dei.

Ma, o Zeus, di cui io giunsi araldo qui ad Aulikkomis, o Eros tiranno, schiavo del quale ritornai da Aulikkomis nella mia Eurykomis, [2] o Posidone, che hai preso nei flutti come offerta costei, Ismine, o grande Apollo, che ci doni la libertà, o arco e fonte di Artemide, che metteste alla prova la verginità, l'abisso dell'oblio non sommergerà questa nostra storia, né il lungo volgere del tempo⁹, né le rughe, né il cratere del Lete, che si mesce nell'Ades.

[21,1] Ma, o Zeus, se ammiri l'amore fraterno dei Dioscuri¹⁰ e ne conservi in cielo immortale il ricordo, il nostro supera il loro amore fraterno, dal momento che abbiamo unito tutta la nostra vita. [2] Se tu, avendo compassione del grande Eracle per il suo lungo peregrinare da ogni parte, rendi immortale il suo ricordo in cielo, non siamo stai noi prigionieri, schiavi, errabondi? E soprattutto, non abbiamo conservato intatta la nostra verginità? [3] Ma, ahimé, ho disonorato la mia missione d'araldo, ho sostituito Eros, il figlio di Zeus, al padre, e perciò Zeus non collocherà tra gli astri la nostra storia, e non consentirà di donarle il ricordo in cielo. [4] Tuttavia tu, o Posidone, se compiangi Icaro e gli conservi immortale la memoria¹¹ dando al mare il suo nome, non renderai immortale il nostro ricordo, domando al mare il nostro nome per le prodigiose peripezie che abbiamo affrontato? Non inciderai sull'acqua la nostra storia conservandola indelebile sino ai giorni estremi? Certamente! Ma paventi la sconfitta e temi, rappresentando le nostre vicende, di innalzare una stele contro di te¹².

[22,1] E tu, madre Terra, se commiseri Dafne¹³ fuggitiva, la nascondi e la salvi, e generi spontaneamente l'omonima pianta per sebarne la memoria; [2] se, con la pianta dello stesso nome, dai l'immortalità a Giacinto¹⁴, non conserverai il nostro ricordo, non farai spuntare piante omonime come steli immortali delle peripezie di costei, Ismine, e di me, Isminia, per raffigurare su di

11. Riferimento al mare Icaro, localizzabile tra le isole di Samo e Micono, ricordato ad esempio da ERODOTO, VI, 95-96; SOPHOCLE, *Aiace*, 702.

12. Infatti, come più volte è stato detto, Eros ha sconfitto Zeus, di cui il protagonista era l'araldo.

13. Cfr. VIII, 181.

14. Cfr. NICETA EUGENIANO, IV, 250-253.

καταξογραφοῦσα καὶ κατασηλιτεύουσα καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς φυλάττουσα τὴν μνήμην δθάναντον; [3] Ἄλλ' ἐνοσίγαιος ὁ Ποσειδῶν, ἀλλ' ἐνοσίχθων, καὶ καταβουχήσεται σου τρόπιον λέοντος, καὶ κατακυήσει σε τὴν μητέρα στηλογραφοῦσαν τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐξ Ἐρωτος καταφαυλίζουσαν ἦτταν αὐτοῦ. [4] φιλομήτωρ δ' ἐγώ, καὶ τιμῶ τὴν μητέρα καὶ κηδομαι τῆς μητρός. Τοίνυν εἰ Ζεὺς οὐ καταστέρησει τὰ καθ' ἡμᾶς, εἰ Ποσειδῶν οὐ καταστηλογραφήσει τοῖς ὕδασι, εἰ Γῆ μὴ φτυουγήσει τοῖς φυτοῖς καὶ τοῖς ἄνθεσιν, ἀλλ' ὅς ἐν ἀμαράντοις ξύλοις καὶ λίθοις ἀδάμασιν Ἐριμῶ γραφίδι.¹⁵ καὶ μέλανι καὶ γλώσση πῶρ πνεούση ἔητορικὸν τὰ καθ' ἡμᾶς στηλογραφήσεται, καὶ τις τῶν ὀψιγόνων καταρητορεύσει ταῦτα καὶ ὅς ἀθανάτῳ στήλῃ τοῖς λόγοις ἀνδριάντα χαλκουγήσει κατάχρυσον.

[23,1] Ὅσον μὲν οὖν ἐν ἀνθρώποις ἐρωτικώτερον, τῶν πολλῶν ἐρωτικῶν χαρίτων ἡμᾶς ἀποδέξεται, καὶ ὅσον παρθενικὸν καὶ σεμνότερον, τῆς σωφροσύνης πάλιν ἀγάσεται. [2] ὅσον δὲ συμπαιθέτερον, ἐλεήσει τῶν δυστυχημάτων ἡμᾶς, καὶ οὕτως ἡμῖν ἔσται τὰ τῆς μνήμης ἀθάνιστα. [3] Ἡμεῖς δὲ καταχαριτάσομεν τὴν γραφὴν καὶ ὄλην τὴν βιβλὸν κατακοσμήσομεν καὶ χάρισιν ἐρωτικᾶς καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα βιβλίου κοσμοῦσι καὶ τοὺς λόγους κατακαλύνοῦσι. κλησίς δ' ἔσται τῇ βιβλῷ τὸ καθ' Ὑσμίνην δεῖμα καὶ τὸν Ὑσμινίαν ἐμέ.

15. In questo caso il dio è rappresentato come patrono di scrittori e retori, nonché simbolo dell'arte interpretativa, che da lui prende nome (ἐγμηνεῖα), cfr. PLEPELITS, p. 194, nota 154.

esse tutto il nostro dramma, affidarlo ad un cippo e serbare immortale la memoria ai posteri? [3] Ma Posidone che agita e scuote la terra ruggirà contro di te alla maniera di un leone e ti sconvolgerà, madre che scrivi sulle steli la nostra storia e getti discreditato sulla sconfitta che egli ha subito ad opera di Eros. [4] Ma io amo la madre, la onoro e mi prendo cura di lei! Dunque, se Zeus non ornerà il cielo con la nostra storia, se Posidone non la inciderà sull'acqua, come sulle pietre, se la Terra non la farà germogliare con le piante e con i fiori, nondimeno sarà incisa su legni immarcescibili e su diamanti con lo stilo di Hermes¹⁵, e con l'inchiostro e con la lingua che spira il fuoco della retorica, e qualcuno dei posteri la riferirà con bell'eloquio e alle parole, come a un monumento immortale, foggerà una statua d'oro.

[23,1] Orbene, quegli uomini che sono più portati all'amore ci accoglieranno per le molte gioie amorose e quelli che sono puri e integri ci ammireranno al contrario per la castità; [2] a loro volta, quelli che sono più disposti alla commiserazione avranno compassione di noi per le sventure, e così il nostro ricordo sarà perenne. [3] E noi renderemo gradevole lo scritto e lo adoreremo tutto con le gioie dell'amore e con le altre cose che sono di ornamento ai libri e abbelliscono l'eloquio; il titolo dell'opera sarà: «Le avventure di Ismine e di me, Isminia».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΡ. 10

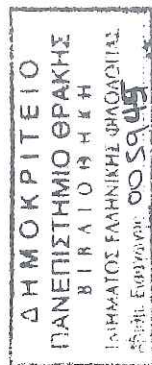
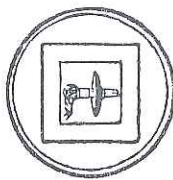
ΕΥΛΟΓΟΥ Θ. ΤΣΟΛΑΚΗ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ
ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ

ΚΑΙ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ
«ΤΑ ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΑΝΔΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΘΕΑΝ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑ,

Διευθυντής 'Επιστ. 'Επιστ. Φιλολογ. Σχολής
Α. Τσοπανίδης

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1967

Manassae Planudae auctore! Κάνοντας καινούργια αντιβολή τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς *Συναγωγῆς* τοῦ Πλανούδη μὲ τὰ ἀντίστοιχα ἀποσπάσματα τοῦ *Μυθιστορήματος* διόρθωσα (καὶ προσέθετο στὸ τέλος *Πίνακα ἀντιστοιχίας*²) τὶς σχετικὰς παραπομπὰς στὸ *Μυθιστόρημα*, ὅπου αὐτὲς εἶχαν δοθῆ λαμβανόμενες ἀπὸ τὸν O. Crusius. Διαπίστωσα ἀκόμη ὅτι τὸ χωρίο τῆς *Συναγωγῆς* μὲ ἀριθμὸ 12, ὅπως τὸν ἐκδίδει ὁ Piccolomini, δὲν προέρχεται ἀπὸ τοὺς στίχους I ε 35 κ.έ. τοῦ *Μυθιστορήματος*, ὅπως δεχθῶν ὁ Crusius, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς στίχους II 125 κ.έ.. Τὸ ἐπόμενον χωρίο (ἀριθ. 13) τῆς *Συναγωγῆς* προέρχεται κατὰ τὸ δευτερο τμήμα του ἀπὸ τοὺς στίχους II 189 κ.έ. τοῦ *Μυθιστορήματος*, ἐνῶ τὸ πρῶτο τμήμα του³ φαίνεται νὰ εἶχῃ ὡς πηγὴ τὴν τοὺς στίχους 297-301 (ἐξαφρὰ τροποποιημένους γιὰ τὴν περίστασι τοῦ τοὺς χρησιμοποιεῖ τὸν ὁ ποιητῆς) τοῦ *Ἡθικοῦ ποιήματος*⁴ (γεν. κς' *Περὶ λόγου*). Ἐπει οἱ δύο τελευταῖες μου διαπιστώσεις μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ συμπεράνωμε ὅτι ὁ Πλανούδης χρησιμοποίησε γιὰ τὴν *Συναγωγὴν* του κάποιον χφ μὲ διαφορετικὸν κείμενον ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ *Μυθιστορήματος*, ὅπως μᾶς παραδίδεται ἀπὸ τὰ χφ V καὶ M, ἀφοῦ τὸ χωρίο 13 περιλαμβάνει, ὅπως εἶδαμε, καὶ πρᾶγμα καὶ τὸν δὲν ὑπάρχον στὸ ἀπόστασμα τοῦ *Μυθιστορήματος* II 189-193. Θὰ πρέπει λοιπὸν γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ νὰ συμπεράνωμε ὅτι ὁ Πλανούδης εἶχε ὑπ' ὄψην του ἂν ἔχῃ τὸ ἴδιον τὸ *Μυθιστόρημα*, μὴ διαφορετικῆ ὅπως δὴποτε ἀπὸ τοὺς γνωστὰς μας χειρῶρα παραδόσῃ του. Αὐτῆ, πρὶν ἀπὸ τὸ στ. II 189 τοῦ ἀποσπάσματος ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει (II 189-193), θὰ περιλάμβανε οὐ στίχους καὶ τὰ ὅσα λέγονται στὸ πρῶτο τμήμα τοῦ χωρίου 13 τῆς *Συναγωγῆς*, ποὺ τὰ ξαναβρήκαμε κάπως τροποποιημένα καὶ στὸ *Ἡθικὸν ποίημα*. Ἡ ὑπόθεσί μου στηρίζεται στὸ γεγονός ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ κοινοὶ στίχοι καὶ στενὴ σχέση μεταξὺ τοῦ *Μυθιστορήματος* καὶ τοῦ *Ἡθικοῦ ποιήματος*.

Τελειώνοντας ἀναφέρω ἀκόμη ὅτι δὲ μπορούμε νὰ ἀποκλείσωμε καὶ τὴν πιθανότητα ὅτι καὶ ἄλλα χωρία τῆς *Συναγωγῆς*⁵, ὅπως δέχεται καὶ ὁ

1. Philologus 46, 1888, σ. 631.

2. Βλ. Παράρτημα, Πιν. Β'.

3. "Ὅτι τὰ ἐν τῷ ἀπόστασμα, ὡς ἐκ πηγῆς ἐκείνῃ πηγή, φιλῆμα τὰ παρ' ἀποστάσεως κείνῃ καὶ τῷ μὲν ἀπόσταμα ὁμοίωσεν ἀλλήλοισ, τοῖς χείλεσιν δὲ φιλοῦμεν, ἀλλ' ἢ μὲν πηγῆ τῆς ἡδονῆς ἐκ τῆς καρδίας εἶ."

4. Τρία καὶ γὰρ τοῦ ἀποστάσεως, ὡς ἐκ πηγῆς ἐκείνῃ.

λόγος, πηγή καὶ φιλῆμα, τὰ παρ' ἀποστάσεως κείνῃ καὶ τῷ μὲν ἀπόσταμα φωνῆν πέμπομεν ποδὲς ἀλλήλοισ καὶ χείλεσιν φθονῆσθε καὶ χείλεσιν φιλοῦμεν, ἀλλ' ἢ καρδία τὸ γλυκὸν καὶ τὸ πικρὸν ἐκβλήσει.

5. Π.χ. τὰ 7, 8, 16 κ.έ.

O. Crusius¹, θὰ ἔχουν τὴν προέλευσί τους ἀπὸ τὸ *Μυθιστόρημα* τοῦ Μανασσή. Τὸ παράγμα ὅμως δὲ μπορεῖ νὰ ἐξακριβωθῆ ἔπειδὴ δὲν ἔχομε τὸ *Μυθιστόρημα* στὸ σύνολό του. Παρατηρῶ ἐπίσης ὅτι ἡ σημασία τῆς *Συναγωγῆς* τοῦ Πλανούδη γιὰ τὴν κριτικὴ ἀποκατάστασι τοῦ κειμένου τοῦ *Μυθιστορήματος* εἶναι μηδενική 1) γιὰ τὸ γεγονός ὅτι δὲν μᾶς παραδίδει τὰ ἀποσπάσματα στὴν πραγματικὴ τους μορφή καὶ 2) γιὰ τὴν ἀποσπάσματα τοῦ *Μυθιστορήματος* ποὺ περιλαμβάνει, δὲν παρουσιάζουν ἐκδοτικὰ προβλήματα τέτοια ποὺ νὰ καθιστοῦν ἀναγκαία τὴ βοήθεια τῆς *Συναγωγῆς*.

Δ. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Καθὼς ὁ σκοπὸς τοῦ Μακάριου Χρυσοκέφαλου δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὴ συγκέντρωσι γνωμικῶν ποὺ θὰ τοῦ χρησίμευαν στὸν καταρτισμὸ τῆς *Ροδωνιάς* του, εἶναι πολλὰ φυσικὸ τὰ ἀποσπάσματα ποὺ μᾶς δίδωσεν ἀπὸ τὸ *Μυθιστόρημα* τοῦ Μανασσή νὰ μὴ μᾶς βοηθοῦν στὴν ἀνασύνθεσί του, παρ' ὅλο ποὺ ὁ Μακάριος Χρυσοκέφαλος παρέθεσε τὰ γνωμικὰ μὲ τὴ σειρά ποὺ τὰ βρῆκε στὸ *Μυθιστόρημα*, ἀφοῦ ἡ παράθεσί τους γίνεται κατὰ λόγους. Ἐπιπλέον μᾶς βέβαια ὅτι ἡ ὑπόθεσι τοῦ *Μυθιστορήματος* ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει δὲ θὰ διέφερε ἀπὸ τὶς τόσο τυπικὰς ἄλλωστε ὑποθέσεις ὅλων τῶν *Μυθιστορημάτων* τὴν ἐξιστόρησι δηλ. τῶν περιπετειῶν δύο ἑραστῶν ποὺ καὶ οἱ ἀνθρωποὶ καὶ ἡ τύχη τοὺς κινητοῦν, ποὺ μένον πιστοὶ ὁ ἕνας στὸν ἄλλο καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰς καὶ ποικίλας δοκιμασίας καὶ χωρισμοὺς, κατορθώνουν στὸ τέλος νὰ συναντηθοῦν, νὰ παντρευτοῦν (ἂν ἀπὸ πρὶν δὲν εἶχαν παντρευτῆ) καὶ νὰ ζήσουν εὐτυχισμένοι.² Ἡ ὅλη ἱστορία διαδραματίζεται καθε φορὰ μέσα στὸ χῶρο τῆς Μεσογείου.³

Τὰ καινούργια ἀποσπάσματα τοῦ *Μυθιστορήματος* ποὺ μᾶς τὰ διασώζουσι τὰ χφ V καὶ M, καὶ ποὺ τὰ ἐκδίδω σήμερα γιὰ πρώτη φορὰ⁴, μᾶς ἐπιτρέπουν ἀκόμη, παρ' ὅλο ποὺ ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνώμου ἀνθολόγου τοὺς ἦταν—ὅπως καὶ τοῦ Μακάριου Χρυσοκέφαλου—ἡ ἀποθησαύρισι τῶν γνωμικῶν τοῦ ἔργου, νὰ γίνῃ βεβαίωσις ἡ ὑπόψις μας ὅτι καὶ ἡ ὑπόθεσι τοῦ *Μυθιστορήματος* τοῦ Μανασσή δὲν ἦταν διαφορετικὴ ἀπὸ τὶς ὑποθέσεις καὶ τῶν ἄλλων *Μυθιστορημάτων* ποὺ ζέρομε.

1. Crusii, Turcoogrecia, σ. 272.

2. Βλ. Krumbacher, *Ιστορία*, τ. Α', σ. 766 καὶ Κριαρῆ, *Μυθιστορήματα*, σ. 13.

3. Κριαρῆ, ὁ.π., σ. 9.

4. Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ *Μυθιστορήματος* στὰ δύο αὐτὰ χφφ, ὅπως ἀνέφερα ἤδη, δὲ μᾶς διασώζονται κατὰ λόγους, ἀλλὰ χωρὶς καμιά τάξι καὶ σειρά. Τὸ γεγονός δυσκόλευε πολὺ τὴν προσπάθεια ἀνασύνθεσις τοῦ *Μυθιστορήματος*.

Δυστυχώς από τα τμήματα που διασώθηκαν δε μπορούμε να προχωρήσουμε σε μια καλύτερη ανάλυση του *Μυθιστορήματος*, γιατί θα ήταν δυνατό τα γλωσσικά του που έληξε, έπειδή αναφέρονται σε όλες τις εδαφικές ζώνες, να μάς οδηγήσουν προς οποιαδήποτε κατεύθυνση. Περιορίζουμε έτσι άνεγκαστικά να παρακολουθήσουμε το ξενύκτιο της υπόθεσης από τις ρυθμικές των προσώπων και των γεγονότων που βρίσκονται σχημασμένες στα άποσπασματικά των γλωσσικών εδαφών.

Η *Καλλιθέα* (δν οι στ. I α 13-18 και II 1-3 αναφέρονται στο άποσπασμα), θα ήταν πάρα πολύ ύμνηση, άποψή ή ύμνος της κατάρξεως ή υποστάσεως και κάποιων θεοσώτων (I α 33), ό οποίος πολύ πιθανό να είναι το ίδιο πρόσωπο με τον *Βάββαο* των στ. II 31-37. Από τους στ. I α 43-45 έπαιρέσαμε να συμπεράνουμε ότι έχουν άρχισει οι πρώτες συμφορές των πρωταγωνιστών· βρίσκονται εχθρικοί μαζί με άλλους (I α 46-54), διαγούνται από πύλη τους, κινείνε μαζί, και με τον τρόπο αυτόν ανακαλύπτουν τον πόνο τους. Στη συνέχεια έμφωνίζεται κάποιος παρόδους (I β 15) και κάποιος συνοδός της (I β 26-73), που θα βρήκε αντίξιο με τα έργα του τέλους (I β 74-76), γιατί τίποτε δεν έφαινε από το μάτι του Θεού (I β 79-81). Από τα πρώτα του *Μυθιστορήματος* πιθανόν ίσως στη συνέχεια κάποιος, που ό θα-νατός του τον λυτρώσει από τα βάσανα (I γ 9-11). Οι στίχοι I γ 15-31, που έπαινονται στον Άρίστανδρο, πιθανόν από την *Καλλιθέα* με σκοπό να του δώσουν θάρρος για κάποια κατοτυχία του, θυμίζοντας του ότι τις κακές άφες θα τις διαλέξουν οι καλές, μάς επικρίτουν, νομίζω, να συμπεράνουμε ότι οι περιπέτειες των ήρώων στο *Μυθιστόρημα* θα ήταν πολλές. Μπορούμε άκόμη να έσχυριστουμε την ύπαρξη κάποιου φίλου που παρχει ένεργό μέρος στην υπόθεση (I γ 38-56), και θεωρώ πολύ πιθανό ότι ό λόγος στο άποσπασμα I δ 10-12 είναι για τον πρωταγωνιστή του *Μυθιστορήματος*, τον Άρίστανδρο, και το φίλο του, που άνεφερα μοιράζον με τη συμβίωσή τους τον πόνο τους έξ άτυχίας των συμφορών τους, θέμα πολύ συνηθισμένο στο λόγο μυθιστόρημα.

Στη συνέχεια γίνεται λόγος για κάποιον κακό τύχαστο (!) που παλαιότερη διάκληρη πόλη (I δ 45-70), κι άκόμη και για το χροσό που τα κατορθώνει άνα (I ε 1-11· πρβλ. και II 575-589). Οι στ. I ε 40-43 μάς έπικρίτουν να συμπεράνουμε ότι βρίσκόμεστε μπροστά σ' ένα γαμήλιο σκαπέλι από το όποιο λείπει ό πατέρας του γαμπρού. Ό τελευταίος μάστα στίχος του άποσπασματος, που αναφέρεται στην άπουσία του πατέρα του γαμπρού :

οὐκ εὐλογοῦν οὐδ' αἰσῶν οὐδ' εὐχαριεῖς ἦν ὄναι,

μάς προσημαίνει για καινούργιες περιπέτειες των προσώπων που παντρεύ-

τησαν. Θα ήταν ίσως τομήρη να υποθέσουμε ότι πρόκειται για τους γάμους του Άρίστανδρου και της *Καλλιθέας*, και ότι οι καινούργιες περιπέτειες που διαφαίνονται από το στίχο, που άνεφερα, είναι αυτές που διαβάζουμε στους στ. II 63-102, όπου γίνεται λόγος (στ. 73-75) και για μια άποσπασμα άποσπασμα. Στην περίπτωση αυτή οι περιπέτειες των πρωταγωνιστών συνεχίζονται και ύστερα από το γάμο τους.

Το καινούργιο σενάριο που μάς δίνουν οι στίχοι I ε 31-39 είναι μια γυναικα που έρωτεύεται πιθανόν τον Άρίστανδρο κινώντας έτσι τη ζήλοση της *Καλλιθέας*. Μπορεί όμως οι στίχοι αυτοί να αναφέρονται και σε δευτερο ξενύκτι του *Μυθιστορήματος*, δν ύπαιχε τέτοιο φίλος του Άρίστανδρου και γυναίκα ή άγαπημένη του). Είναι άκόμη μια μεγάλη συμφορά που θα έσπαση πάνω τους (I ε 40-59) και για την όποια πολύ πιθανό να έχουν γράφει και οι στίχοι I ε 60-65. Σε νέες ίσως συμφορές αναφέρονται και οι στίχοι I ζ 4-30.

Ο Rohde¹ πιστεύει ότι ό ποιητής στους στίχους I θ 23-29 κάνει λόγο για μια βάρβαρη ήπειρος που ό έρωτάς της για κάποιον από τα κύρια πρόσωπα του έργου δε βρήκε άνταπόκριση. Νά είναι ή ίδια γυναίκα που αναφέρεται στους στίχους I ε 31-39; Νά είναι το ίδιο πρόσωπο με τη γυναίκα που ύπαινον οι στίχοι II 750-757;

Βρισκόμαστε όμως στο τέλος του *Μυθιστορήματος* και άνα πρέπει να τελειώσουν εύχόμενα. Την εύτυχία των πρωταγωνιστών μπορούμε να την διακρίνουμε ίσως στα άποσπασματα I θ 32-36 και I θ 49-71. Δυό φορές ό ποιητής θα μάς μιλήσει για τη χαρά και τα άποσπασματά της. Κινείνε οι άθροιστοι, μάς λέει, και από χαρά· και είναι ή χαρά που τον έμπορο τον κάνει πιο έμπορο άκόμη (πρβλ. και στ. II 599-614).

Θα πρέπει επίσης να μνημονεύει στη θέση αυτή και μια γυναίκα (ή *Καλλιθέα*), που καταθέτει στον Έρωτα κάποια φίλησ, καθώς λέει, ένα χειρόμακτρο. Ό λόγος της προσφοράς παραμένει άγνωστος· είναι όμως πολύ πιθανή ή έπιθυμία έξευμενισμοῦ (II 744-749).

Από τους στίχους II 63-102 μαθαίνουμε άκόμη ότι ό Άρίστανδρος και ή *Καλλιθέα* βρίσκονται, νέωνυμοι, ριγμένοι στη γυλακή, άποψή που πρην, ίσως μόνο ό Άρίστανδρος είχε πέσει πολλές φορές στα χέρια ληστών και βαρβάρων (II 70-76). Συμπεραίνουμε επίσης ότι ή υπόθεση του *Μυθιστορήματος* διαδραματίζεται στο χώρο της Μεσογείου, έπειδή μνημονεύεται ή Τίβος (στ. II 72), το Άργος (στ. II 93), και ή Ρόδος (στ. II 94). Το όνομα Βούσιρας (στ. II 76) μάς θυμίζει την Αίγυπτο (πρβλ. και στ. I θ 76-86).

1. Rohde, *Romanus*, σ. 567.

Τέλος από τους στίχους II 96-102 μαθαίνουμε ότι ο πατέρας της Καλλιθέας λεγόταν Χαρίδωμος και μάλιστα ότι ο Ἀρίστανδρος δὲ θὰ εἶχε λόγους νὰ εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν πεθερό του, ἐπειδὴ στὸν στ. II 98 τὸν ὀνομάζει *δο-λότροπον* καὶ στὸ στ. II 100 *ὠμὸν* καὶ *θρασικαρόδιον*. Φαίνεται πᾶς στὴν ἐρχὴ τοῦλάχιστον ὁ πατέρας τῆς Καλλιθέας δὲ θὰ συμπάσσει τὸν Ἀρίστανδρο καὶ δὲν θὰ ἔμενε εὐχαριστημένος μὲ τὸν ἐρωτικό δεσμό τῆς κόρης του.

Ἀπὸ τὰ βοήθητικά τέλος πρόσωπα τοῦ *Μυθιστορήματος* μπορούμε νὰ ξεχωρίσωμε *στρασιώτες* (I α 7-8, 27-31· θ 44-48), *βαρβάρους* (I α 19-20· II 31-37, 719-722), *ληστὲς* (I β 106), *εἰρηόχους*, γὰρ τοὺς ὅποιους ὁ ποιητὴς ἔχει τὴ χειρότερη γνώμη (I δ 76-79· ς 23-30· θ 10), καὶ κάποιον *ἐμπορο* ἢ *ἐμπόρους* (I θ 87-89).

Ε. ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Ἀπὸ τοὺς χίλιους περίπου στίχους τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ *Μυθιστορήματος* τοῦ Μανασσῆ, ποὺ μᾶς διασώζουν τὰ τρία ἕως σήμερα γνωστὰ χροῖ, μόνον ἓνα πολὺ μικρὸ τμήμα τοὺς ἀναφέρειται στὴν κύρια ὑπόθεσι τοῦ ἔργου. Παρ' ὅλο ποὺ τὸ τμήμα αὐτὸ, ὅπως ἀνέφερα ἤδη, μᾶς ἐπιτρέπει μὲ βεβαιότητα νὰ συμπεράνωμε ὅτι καὶ ὁ Μανασσῆς ἀκολούθησε στὴ γενικὴ διάταξι τοῦ ἔργου του τὸν καθιερωμένο ἀπὸ τὴν παράδοσι δρόμο, δὲν ἔξορισε σχεδὸν τίποτε ἀπὸ τὲς ἐπὶ μέρος περιπέτειες τῶν προσώπων τοῦ μύθου. Ἔτσι μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰ διακρίνωμε τὸ μυθιστόρημα ἢ τὰ μυθιστορήματα ποὺ θὰ εἶχε ὑπ' ὄψη του καὶ θὰ τὰ χρησιμοποίησε ἐνδεχομένως ὡς πρότυπα γὰρ τὴν ὅλη οἰκονομίαν τοῦ ἔργου του, ὅπως συνηθίζεσαν νὰ γίνεται ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τοῦ λόγιου βυζαντινοῦ μυθιστορήματος¹.

Ἡ προσπαθειά μου, γὰρ τοὺς λόγους αὐτοὺς ποὺ ἀνέπτυξα πρὸ πάντων, περιορίστηκε στὴ διερεύνησι τῶν πηγῶν ἀπὸ τὲς ὁποῖες ἀντλεῖ τὰ γλωσσικὰ τοῦ ὁ Μανασσῆς. Στὲς *Σημειώσεις* τοῦ ἀκολουθοῦν τὴν κριτικὴν ἐκδόσι τοῦ κειμένου τοῦ *Μυθιστορήματος*, στὸ Β' μέρος τῆς ἐργασίας αὐτῆς, σημειώνονται ἀναλυτικὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς σχετικῆς ἐρευνας. Μαθαίνομε ἔτσι ὅτι ὁ Μανασσῆς ἀντλήσει τὰ γλωσσικὰ του καὶ ἀπὸ κλασσικοὺς καὶ ἀπὸ μεταγενέστερους συγγραφεῖς, τὸν Ὀμηρο, τὸν Ἡρόδοτο, τὸν Σοφοκλεῖ, τὸν Ἀριστοφάνη, τὸν Ἀθήναιον, τὸν Αἰλιανὸν κλπ. Ἀντλήσει ἀκόμη ὀρισμένα γλωσσικὰ του καὶ ἀπὸ τοὺς μυθιστοριογράφους Ἀχιλλέα Τάτιον καὶ Ἡλιόδωρον, τοὺς ὁποῖους τὸ λόγιον βυζαντινὸ μυθιστόρημα εἶχε τὲς πρὸ πολλῆς φορῆς ὡς πρότυ-

1. Κριαρᾶ, *Μυθιστορήματα*, σ. 12-13.

πο¹. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ μίμησις τῶν δυὸ εὐτῶν μυθιστορημάτων, τοῦ *Τὰ κατὰ Λευκίπτερον* καὶ *Κλειτοφῶντα* τοῦ Τατίου καὶ τῶν *Αἰθιοπικῶν* τοῦ Ἡλιόδωρου, δὲν περιορίστηκε στὴν ἀντιγραφή τῶν γλωσσικῶν τους· ὑπῆρξε οὐσιαστικότερη. Πράγματι ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ *Μυθιστορήματος* ποὺ μᾶς παρέχει ἓνα τμήμα ἀπὸ τὴν κύρια ὑπόθεσι τοῦ ἔργου, ἔξορισε ὅτι ὁ Ἀρίστανδρος καὶ ἡ Καλλιθέα βρῆσκονται γὰρ δεύτερη τοὺλάχιστον φορὰ στὰ χέρια ληστῶν, δεμένοι καὶ φυλακισμένοι. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ σχετικὴ περιγραφή τῆς φυλακισμένης Καλλιθέας φαίνεται δανεισμένη ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Τατίου. Ἴδου τὰ σχετικὰ χωρία:

Μυθιστ. II 68-69:

*Πιστὸς ἡ γῆ καὶ θάλαμος εἰρηκτὴ τῇ Καλλιθέᾳ
καὶ ξυρηφόρον ἢ χρυσῇ θαλαμηπόλον ἔχει,*

καὶ Τάτιος Γ 10 § 5: *θάλαμος μὲν τὸ δεσμητήριον, εὐνὴ δὲ ἡ γῆ, ὄμοιο δὲ καὶ φέλια, κάλιο καὶ βρόχος, καὶ σοι νυμφαγωγὸς ληστής παρακαλεῖσθαι· ἀπὲ δὲ ὄμεναίων τὲς σοι τὸν θρήνον ἄδει.*

Τέλος στὸν Ἡλιόδωρο χρησιμοποιεῖται σὲ δύο τοὺλάχιστον χωρία τοῦ μυθιστορηματός του καὶ ἡ λέξις *φιλέλληρ* μὲ τὴν ὁποία χαρακτηρίζονται διάφορα πρόσωπα του, ἐπειδὴ ἀγαποῦν τοὺς Ἕλληνας, φέρονται μὲ καλὸ τρόπο καὶ ἐξυπηρετοῦν τοὺς Ἕλληνας πρωταγωνιστῆς τοῦ μυθιστορήματος. Ἔτσι διαβάζομε: *οἶσθα γὰρ ὡς φιλέλληρ τέ ἐστι καὶ δεξιὸν τι χρήμα περιξέων ὑποδοχῆν* (Z XI, 7)· καὶ: *ὁ Θεαγένης τὸ μὲν τῆς φιλοφροσύνης καὶ ὡς φιλέλληρ τὸ ἦθος καὶ ὅσα τοιαῦτα συνεπήρει καὶ χάριν ὁμιλοῦναι* (Z XIX, 8). Στὸ *Μυθιστόρημα* τοῦ Μανασσῆ (I β 36) ξαναβρίσκουμε τὴ λέξι αὐτή, μὲ τὴν ἴδια σημασία καὶ στὴν ἴδια, καθὼς φαίνεται, χρῆσι (σημαίνει ἡ λέξις: βάρβαρος ἠγεμόνας ποὺ ἐνδιαφέρεται ἀπὸ φιλελληνισμό γιὰ τοὺς Ἕλληνας τοῦ μυθιστορήματος):

ἀπαγε, μὴ φιλέλληρες ὅττω μανοῖεν ἀνδρες.

Ἔχομε καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ μίμησι τοῦ Ἡλιόδωρου; Παρ' ὅλο ποὺ τίποτε δὲν ἀποκλείει τὴ μίμησι αὐτή, εἶναι ἀδύνατο μὲ τὰ ὅσα ἔξορισε ἀπὸ τὸ *Μυθιστόρημα* τοῦ Μανασσῆ νὰ ἀποφανθοῦμε μὲ βεβαιότητα.

ΣΤ. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΣΤΙΧΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Ἄ Ο Κωνσταντῖνος Μανασσῆς ἀκολούθησε καὶ στὸ *Μυθιστόρημα* του καὶ

1. Κριαρᾶ, *Μυθιστορήματα*, σ. 12-13.

ἀπὸ τὴν ἔκπολη τῆς γλώσσας καὶ ἀπὸ τὴν ἔκπολη τῆς στιχοποιίας τὸν ἴδιον ὁρμόν τοῦ χρησιμοποιήσε καὶ στὸ ἕμμετρο ἱστορικό του ἔργο (τὴν *Σύνοψιν Χρονικήν*) καὶ στὸ *Ἡθικὸ ποίημά* του. Τὴ λογιότερη γλώσσα καὶ τὸν πολυτιμὸν δεκαπεντασύλλαβον στίχον.

Τὴ γλώσσα του τὴ διακρίνει μιὰ σχετικά ἀκαμψία, ποὺ ὀφείλεται βέβαια στὸς νεκρούς τὴν ἐποχὴ τοῦ Μανασσῆ συντακτικῶς καὶ γραμματικῶς τύπου τῆς· ἔχλωρῖζει ἴσως γιὰ τὰ πολλατῶς συνθετὰ ἑπιθετὰ, ποὺ τῆς δίδουν ἰδιαιτέρο χρωματισμὸν. Πρέπει νὰ προσθέσω πῶς ὁ Μανασσῆς πλοῖταις τὴν ἐλληνικὴν γλώσσα μὲ πολλὰ τέτοια ἑπιθετὰ καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁ Miller, τοῦμιγα βέβαια, τὸν παραβιάζει μὲ τὸν Αἰσχύλου. Ἐχλωρῖζει ἀνάμνη ὁ Μανασσῆς στὴν ποιήσῃ του καὶ γιὰ τὸ περίεργον ῥητορικὸν του ὕψος· κατέγνωε ἀλλοστε, ὅπως ἔφοιμε, καὶ μὲ τὴ ῥητορικὴν γράκοντα λόγους, *μοιγῶδες, ἐγκώμια καὶ ἐκφράσεις*.² Ἀπὸ τοὺς ἐκφραστικῶς του τρόπους ἀνωφελῶς ἰδιαιτέρα τίς μεταφορῆς του καὶ τὰ φραστικὰ του εὐρήματα τὰ ὁποῖα κάθουν, μποροῦμε νὰ ποῦμε, μοναδικὸ τὸ ὄλο του ὕψος στὴ μεσαιωνικὴ ἐλληνικὴ ποιήσῃ.

Ἡ γλώσσα τοῦ *Μεθιστορήματος* τοῦ Κωνσταντίνου Μανασσῆ ἀξίξει ἀσφαλῶς τὸν κόπον νὰ μελετηθῇ παρύτερα μὲ συνεξέταση ἐκδόλων τοῦ ἔργου του, ποιητικῶν καὶ πεζῶν. Ἡ ἐργασία αὐτῆ ἴσως δὲν ἔχει ἐδῶ τὴ θέσῃ τῆς γι' αὐτὸ θὰ ἀρκεσθῶ νὰ παραθέσω τίς ἀθροιστικότες λέξεις ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἀποσπάσματα τοῦ *Μεθιστορήματος*, ποὺ ἦσαν ἕως τώρα ἀνεκδότα :

οὐστιαστικά: ἀθροισματάρης, κάκωρον, καπηγησῆς, συνασπιδιότης.

ἐπιθετα:

ἀγροστοργός, ἀνοσίδρομος, βραδύχει, γοργόχει, ἐδυτοκέκτητος, ἐρωτίεστος, κνοφοβήγτος, λαμπροστήμων, λαχανηγάδος, πανδόστηνος, παυθόκεντρος, πονηροπαράγμων, φρενοσταράκτης, γλωσσοφύλλος.

ρήματα:

ἀντιπιδάσσημα, δακτυλίω, ναυτιλέωμαι.

Στὸν *Πίνακα Λέξεων*, ποὺ ἀκολουθεῖ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ κειμένου τοῦ *Μεθιστορήματος*, καταβλήθηκε ἀκόμη προσθήκη καὶ σημειώθουν: 1) οἱ λέξεις ποὺ ὑπάρχουν ἤδη στὴν ἀρχαία γραμματεία καὶ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸν Μανασσῆ στὸ *Μεθιστόρημά* του μὲ σημασία ποὺ δὲν τὴν εἶχαν πρὶν ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ *Ἀριστοτέλη* (διακριτῶς: +)· 2) οἱ λέξεις ποὺ ἀρχί-

1. Miller, Poème, σ. 29.

2. Βλ. γιὰ τὸ πεζὸ του ἔργο τὴ μέλῃ τῶν *Maas*, Rhythmisches.

ζουν νὰ ἐμφανίζωνται ὕστερα ἀπὸ τὸν *Ἀριστοτέλη* (διακριτῶς:*)· 3) οἱ καθεστὰ μεσαιωνικῶς λέξεις· ὅσες δηλ. ἐμφανίζονται στὴ λόγια γραμματεία ἀπὸ τὰ χρόνια τῶν Πατέρων τῆς *Ἐκκλησίας* καὶ ἐξῆς (διακριτῶς: X)· 4) οἱ καθαρὰ δημώδεις λέξεις (διακριτῶς: =) καὶ 5) οἱ λέξεις ποὺ ἀπεντοῦν μόνον στὰ ἔργα — πεζὰ καὶ ποιητικὰ — τοῦ Μανασσῆ καὶ τίς βραχίονες καὶ στὸ *Μεθιστόρημά* του (χωρὶς διακριτῶς).

Ἀπὸ τὸν *Πίνακα* αὐτὸν μποροῦμε νὰ διαπιστώσωμε τὴν ἀπουσία δημώδων λέξεων καὶ ἐκφράσεων στὸ *Μεθιστόρημα* τοῦ Μανασσῆ — τοῦλάχιστον στὰ ἀποσπάσματα ποὺ διασώθηκαν — καὶ τὴν προσήλωσὴ του στὴ λόγια παραδόσῃ. Ἡ χρήση ἴσως λέξεων ποὺ ἐπλάσε ὁ ἴδιος ὁ Μανασσῆς, καὶ ἡ κάτσια του ἐλευθερία στὴ συντάξῃ, τίς πρὸ πολλὰς φορές γιὰ νὰ πετύχῃ τὸν σωστὸ δεκαπεντασύλλαβον, δίνουν στὸ γλωσσικὸ του ὄργανον ἕναν προσδοτικὸν τροπὸν καὶ πρὸ ἐπιβεβαιο χρωματισμόν.

Γιὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ *Πίνακα* χρησιμοποιήθηκαν τὰ ἐκδόματα Λεξικά:

Du Cange C.,

Stephanns H.,

Sophocles E.A.,

Κουμανοδῆ Στ.,

Renaud E.,
Preisigke Fr.,

Liddell H. G.-Scott R.,

Liddell H. G.-Scott R.,

Δημητράκου Δ.,

Bauer W.,

Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis, Lugduni 1688. *Ἀνατύπ.* Graz 1958.

Thesaurus graecae linguae, 3η ἐκδ. ἀπὸ τοῦς: Hase, Sinner, Fir, G. καὶ L. Dindorf, 8 tomi in 9 vol., Paris 1831-1865. Greek Lexikon of the Roman and Byzantine periods from b. C. 146 to a. d. 1400, I-II, 3 ἐκδ., New York 1900.

Συναγωγή λέξεων ἀθροιστικῶν ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς λεξικοῖς, Ἀθήναι 1883.

Lexique choisi de Psellos, Paris 1920. Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden, I-III, Berlin 1925-1931.

A Greek-English Lexikon, νεώτερον ἀναθεωρημένον ἐκδοσὴ ἀπὸ τοῦς Jones H. St. καὶ McKenzie R., Oxford, ἀνατ. 1961.

Μέγα λεξικὸν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας· μέταφρ. Μόσχου Ε. Συμπληρωματικῶς καὶ ἐκδόσις Κωνσταντινου Μ., τ. 1-4, Ἀθήναι 1948. Μέγα λεξικὸν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, τ. 1-9, Ἀθήναι 1958.

Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der

übrigen uochristlichen Literatur, 5η έκδ.
Berlin 1958.

Lampe G. W. H.,

A Patristic Greek Lexicon, Fasc. 1-4 (α-
προκαταίθρημ.) Oxford 1961-1965.

Σχετικά με τή στιχογραφία του Μανασσή στο *Μυθιστόρημά* του δεν πρέπει να παραγνωρίσωμε τή μεγάλη του συμβολή στην καθιέρωση του πολιτικού δεκαπεντασύλλαβου στίχου στη μεσαιωνική μας ποίηση. Γράφει τοῦς 6733 στίχους τῆς *Συνόψεως Χρονικῆς*, τοῦς 916 στίχους τοῦ *Ἡθικῶς* του ποιήματος καὶ τὶς χιλιάδες τῶν στίχων τοῦ *Μυθιστορήματος* χρησιμοποιοῦντας τὸ δεκαπεντασύλλαβο στίχο ἀντὶ τοῦ κληροδοτημένου ἀπὸ τὴν ἀρχαῖότητα λαμβανοῦ πομέτρου, ποὺ ἀπαιτοῦσε ἡ παράδοση γιὰ τὰ ποιήματα ποὺ γράφονταν στὴ λόγια γλώσσα. Ἔτσι θὰ ἀκολογήσῃ διαφορετικὸ δρόμο στὸ *Μυθιστόρημά* του, ἀνολογώντας καινούργιους ὀρίζοντες στὸ γραμματικὸ αὐτὸ εἶδος.

Ὁ στίχος τοῦ Μανασσή εἶναι ἀκόμη ἐλύριστος καὶ ἀκατέργαστος. Οἱ χασιμωδίες του εἶναι σπάνιες¹ καὶ δὲν ὑπάρχουν διασκελισμοί. Ἰονισμὸς πάντα σωστὰ ὁ στίχος του, χάνει πάντως ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς ποιικιλίας τοῦ ρυθμοῦ. Πολλὰς φορὰς ὁ Μανασσῆς, γιὰ νὰ πετύχῃ ἓνα στίχο μετρικὰ σωστὸ, θὰ παρατονίσῃ ὀρισμένες λέξεις. Ἔτσι π.χ. στ. I α 12 διαβάσομε *παραμῆν ἀντὶ παραίρειν* στ. I θ 20 *κράωρο ἀντὶ κραιροῦ* καὶ στ. II 350 *καταλότην ἀντὶ καταλοτήν*. Τέλος στὸ στ. I β 101, γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὶς συλλαβές του, θὰ γράψῃ στὴ θέση τοῦ ὀρθοῦ *ἔπεσση* τὸν ἀσυναίρετο τύπο *ἔπεσπτή*, ποὺ, ὅσο ξέρω, δὲν χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ ἄλλο συγγραφεὴ καὶ ἔλαφρυντικὰ στὸν Μανασσῆ. Στὴν *Σύνοψιν Χρονικῆν* ἡ ἴδια ἢ διήγησι, ἀπρόσωπη καὶ ξερὴ παράθεσι γεγονότων καὶ καταστάσεων, δὲν τοῦ δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ διαφοροφώσῃ ἓνα καλῆτερο στίχο. Ἀπὸ τὸ *Μυθιστόρημά* του τέλος δὲ σώζονται παρὰ γλωσσικά, ποὺ δὲν ἀπαιτοῦν ἴσως μουσικότερο καὶ πιὸ εὐλύριστο στίχο.

Τέλος δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Μανασσῆς ἦταν ἀπὸ τοῦς πρώτους ποὺ συστηματικὰ καλλιέργησαν τὸ δεκαπεντασύλλαβο σὲ μεγάλῳτερῃ ἔκτασι μετὰ ἀπρόσφορο μάλιστα γλωσσικὸ ὄργανο.

1. Π.χ. I δ 67: *ἐρέτω ἢ ἀναίδεια, πιστέτω, μὴ μανέτω.*

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΑΝΙΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΘΕΑΝ

(Κριτικὴ ἔκδοσι τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ μυθιστορήματος)

ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΩΤΙΚΩΝ Θ' ΑΟΙΩΝ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ
ΤΩΝ ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΑΝΑΡΧΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΘΕΑΝ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

- A Marc. 452 (=796), δ' αἰ., ff. 208^r - 220^r.
V Vindob. philol. gr. 306, δ' αἰ., ff. 1-16^v.
M Monac. gr. 281, ε' αἰ., ff. 144^r - 161^r.
Boiss. Noetae Eugeniani narrationem amatoriam et Constantini Manassis fragmenta edidit, verit atque notis instructi J. F. Boissonade, τ. A-B, Parisiis 1819 (τ. A' σ., 364-403 καὶ τ. B', σ. 401-455).
Herch. Erotici scriptores Graeci, recognovit R. Hercher, τ. A-B, Lipsiae 1859 (τ. B', σ. LXXI-LXIII καὶ 558-577).

Α ὁ γ ο ς α'

I

Πλακωνται γάρ ἐπι τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ κύβια,
τῷ μήκει τῆς ὀρέσεως ἀμβλυνομένης φύσει,
καὶ σμῆνος εὐαρίθμητον ἐξάουον εἰς μέγα·
ἀν τύχη δ' ἐγκαθήμενον ἐν τῇ ψυχῇ καὶ δέος,
τότε καὶ λίθους καὶ φυτὰ καὶ τὰς ἀψύχους φύσεις
ἀνδραὶς ἤγούνται μαχητὰς ὄνια περικειμένους. 5

Καὶ γάρ τοι φυλάσσόντιον ὁ στρατιώτης χεῖρα
καὶ λόγον καὶ φιλᾶδίκιον, ἀν μή τις ἀνωσέλλη.
Ψυχῇ γάρ πάθος ἐμπροσθὸν ἀποκεκοῦ καὶ ψύχει,
καὶ τὴν καρδίαν θυσσυχθῆς ὡς λίθος συμπτέξει,
καὶ στόμα τὸ λαλίστατον εἰς ἀφωλίαν τρέψει. 10

Οὕτως ἢ λύπη παραιεῖν οἶδε καὶ τὰς αἰσθήσεις.
Κάλλος γάρ οὔτω θαλερόν, τόσων χαρίτων πλῆρες,
οἷ μόνον θέλγειν κνήρωτον καὶ τυραννεῖν ἰσχύει,
ἀλλ' οἴμαι καὶ βαρύθυμον λέανιαν σκυμνοτρόφον
καὶ κάρπον χαυλιόδοντα καὶ ταῦρον μυκητῆαν. 15
Βέλος ἐστὶν ἀσίδηρον, ἀλλ' εἰς καρδίαν πλῆττει
καὶ φαρμακεύει τὴν ψυχὴν καὶ θανατοῖ τὸ βδέμα.
Ἄλλ' ἦν οὐδέν, ὡς ἔουκε, χεῖρον ἀνδρὸς βαρβάρου,

α 1-8 AVM || 9-11 A || 12-19 AVM ||

Τιτ. γνωμικά ἐκ τῆς βιβλίου τοῦ σοφιστοῦ κωστήρου τοῦ μαυροῦ VM ||
2 ἀμβλυνομένης VM || σφάσει V σφάσει M || 8 λίθος VM || 12 οὕτως ἢ οὕτως
A || φαρμακεῖν] παρὰ τὸν VM || 13 θαλερόν VM || τόσων VM ||

οὐ πῦρ, οὐχ ὕδωρ, οὐδὲ θῆρ, οὐδὲ θαλάττης χόσμα.

Οὕτως οὐδεὶς τὰς τοῦ θεοῦ διαδιδράσκει χεῖρας,
οὐ δυσσεβής, οὐ δύσφορος, οὐ φονευτής, οὐ γόης,
κἀν ἀπεὸ τὰς πέτρωνας ἐπωμαδίουσ σχετή,

κἀν πρὸς ἐρήμιουσ πετασθῆ, κἀν ὑπὸ γῆν κρυβείη,
κἀν ὑπὸ σιάτον καλυφθῆ, κἀν ὑπὸ γῆν κρυβείη,
κακῆ δὲ βούβρωτις αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἐλάυνει.

*Ἡ γὰρ ἀνδραγαθίζεσθαι προσήκει στρατιώτῃ
ἢ πίπτειν καὶ μὴ μάρτυρα τὸν ἥλιον αἰσχύνῃς
καὶ γῆν τὴν παντοθρέπτειραν καὶ τὴν σελήνην ἔχειν.

Τοῦτο καλὸν ἐντάφιον ἀνδράσι στρατιώταις,

ἐν μάχαις ἀρυστέοντας θηήσκειν, οὐκ ἐπὶ κλίνης.

*Ὦντως οὐδὲν τι βέβαιόν ἐστιν ἐν τοῖς ἀθρόωποις.

Οὐδὲν γὰρ οὕτω πέφυκε δουλοῦν καὶ θρασυσιπλάγγηνος,
ὡς κῆπος ὀρειότητος, ὡς εὐπρετείας ἄλλος.

*Ὁ γὰρ τοῦ κάλλους ὄχρεός δι' ὀφθαλμῶν εἰσρέων
εἰς τὴν καρδίαν κάτσει καὶ τὴν ψυχὴν θηλύνει·
κἀν εὖρη κάμινον θυμοῦ καὶ πῦρ ὀργῆς παρλάζων,

δρασίξει τὸ θυμούμενον καὶ τὴν ὀργὴν μαραίνει,

καὶ σαλευμόδρα γίνεται καὶ σβένουσι τὴν φλόγα·

ἐλλην δὲ πάλιν κάμινον καὶ πῦρ ὑπανακαίει,

ἥς *Ἐρωτες καμινεῦται καὶ φουσητῆρ ὁ Πόθος,
ἐξ ἀφανῶν ἀνάπττοντες τὴν φλόγα πυρεμβόλων.

Οὐδὲν γὰρ ἀναιδέστερον γαστρὸς ἐστι θηρίον,

ἥτις αὐτῆς μιμήσκεσθαι πάντας ἐπαναγκάζει,

κἀν συμφοραῖς, κἀν πειραμοῖς, κἀν πικραμοῖς καρδίας.

Οἶδε καὶ γὰρ ἀναψυχῆς ψεκάδας ἐπιστάζειν

διηγήθεν ἀλλότριον τῷ δυσπραγοῦντι πάθος.

α 20-31 AVM || 32 A || 33-39 AVM || 40 A || 41 AVM || 42 A || 43-47 AVM ||

21 οὕτως ἴσως A || χεῖρας, χόσμος A || 27 στρατιώτῃν VM || 34 ὀρειότητος AVM ὀρειότητος corr. Boiss. || 41 ἡε ἴον A || 45 πειραμοῖς ἰδνεμοῖς VM || καρδίας lac. in A ||

*Ἐστὶ μὲν γὰρ καὶ φύλοικτον ἀνθρώπος φύσει ζῶν·
οὐ γὰρ μελινοκάρδιος ἔφουσε τοῦτον πέτρα,

οὐ δρυς, ἀλλ' οὐδὲ σίδηρος, ἀλλ' οὐδὲ θῆρ φριζώγγη.

Εἰ δέ τινες ὁμογενεῖς ἐντύχουεν ἀλλήλοις,
συμφυλακίεται, σύμμοχθοι, συναιχμαλωτισθέντες,
κοινοῦνται καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τοὺς ἀλλήλων πόνοους,
συστένουσι, συγκυκλάουσι, ἀλλήλοις συμπενοῦσιν.

*Ἡλιεῖ γὰρ ἦλιος, φασί, τέρπει καὶ κόρη κόρη

καὶ γραῦς τρικώρωνος τὴν γραῦν καὶ πέμπτελον ὁ γέρων.

*Ἐρωσ οὐ μόνον ἐν πλωτοῖς καὶ πτερωτοῖς ἴσχυει,

οὐκ ἐν ἀεροβάμοσιν οὐδ' ἐν τοῖς χερσοπόροις,

ἀλλὰ καὶ λίθων καὶ φυτῶν αὐτῶν κατακαυχάται

καὶ βέλος ἐπαφίησι καὶ τοῖς ἀνομοφύλοις.

*Ἐρωσ ποιεῖ καὶ ποταμὸν γλυκὺν θαλασσοβάτην·

ὁ γοῦν *Ἡλεῖος Ἀλφειὸς ἐρᾷ τῆς Ἀρεθούσης,

—πηγῆ δ' ἐστὶν Ἀρέθουσα κατὰ τὴν Σικελίαν—

καὶ διαββαίνει θάλασσαν καὶ δίδεισι τὸ κύμα,

καὶ κοῦφος ἐποχούμενος ἐν τοῖς τῆς ἄλμης νότοις

σφίξει τὸ ρεῦθρον ἀμιγῆς ἀπὸ τῆς ἀλμυρίας

καὶ παραπέμπει πότιμον ἐπὶ τὴν ἐρωμένην,

τηρῶν νυμφίον ἐαυτὸν γλυκόμερον ποτηροβάτην.

Λόγος β'

Χρυσῶ τῷ καὶ θεοὺς μάλασσειν δυναμένῳ

καὶ τῶν φαριμάκων τῶν ἐν γῆ πάντων δραστηκιωτέρο.

Τοῖς γὰρ ὀργίοις ἔρωτος ὑπηρετεῖν τὸν οἶνον·

ἐνευθεν οἶνος λέγεται γάλα τῆς Ἀφροδίτης·

καὶ δύο δυσμαχότατα τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων,

υἱὸς Διὸς Διόνυσος, παῖς Ἀφροδίτης Ἐρως.

α 48-54 A || 55-56 AVM || 57-68 A || β 1-6 A ||

53 κινῶνται A || 54 συγκλάουσαν A συγκλάουσαν corr. Boiss. ||

Ὀὐδέτις ἄν ᾦν μωρότερον γράμματικῶν ἐν βίῳ
 ἄν ᾦν μὴ περιέτερον τῶν ἱερῶν οἱ πατέρες.

Φθόνος ἢ ρίζα τῶν κακῶν, τὸ πονηρὸν θηρίον.

Ὀὐτως ἀεὶ τροχλάττει τοὺς πονηροὺς ἢ Δίκην

καὶ πανταχόθεν βουτυπεῖ καὶ πᾶντοθεν ἐκάλνει,

ὡς αἰστρος παῦρον μυκητήν, ὡς βολύβρωστος, ὡς μυῖται.

Ὀὐδεὶς παρόντος κρέατος θύμον δριμύν ἐθλίει,

κἄν γογγυλίδας τρέφουτο δοκῶν πυθαροῖσιν.

* Ἀνδρες, δεῖνὸν καὶ πονηρὸν χρῆμα ψυχῇ προδοῖται·

ὄφρα ἐστὶ συμπτέρωνος, ἐγκράτουςκος σκορπίος,

συγκοιμημένην λέαινα, συγκαθημένην τίγρις,

πάροδαλις ὁμοτράπεζος, σύνδειπνος βασιλίσκος.

* Ἄν ἐνδὸν ἔχῃς τοὺς ἐχθροὺς, ἄν ἐφραστῆς τρέφῃς,

οὐ ρύσσονται κινδύνων σε τὰ Βαβυλῶνος τέγγη,

οὐ πύργου Σειμράμιδος, οὐ πυραμίδων πάχος.

* Ἄν ἐνδὸν ἔχῃς τὸ κακόν, ἄν τὸν προδοῖτην θάλαττης,

κἄν τεύχος ἔχῃς σιδηροῦν, κἄν καταχράσῃς πύργους,

εὐδαίμων τὸ φροῦδιον, ἀφύλακτος ἢ πόλις,

οἱ φύλακες οὐ φύλακες, οἱ κόποι κόποι μόνον.

⟨ΚΥαὶ τίς ἀλύξει κίνδυνον καὶ τίς τὸ ἔλεος φύγη

ἄν γλῶσσοι φιλολογῶντες, πέριπρος, συκοφαντίας;

αὐτόπιστος νομίζονται κἀπὶ τοῖς ἀνελέγκτοις;

* Ἄν δοῖεν οἱ διακάζοντες ὅσα τοῖς κατηγόροις,

καὶ πᾶντα παραδέχονται μὴ σὺν δικιμασίᾳ,

καθάρτερ ἀπὸ τρίτοδος θεσπιφῶδὸς μιντείου,

οὐ φθάνοιεν ἐκτέμνοντες καὶ τραχηλοκοποῦντες,

δειροτομοῦντες ὡς ἀρνοὺς ἐπὶ κρεωπολίου,

θῶας ἀγέλας δημοσῶν, ἀγροίκων, οὐκ ἀγροίκων,

β 7-9 Α || 10-12 ΑΥΜ || 13-14 Α || 15-18 ΑΥΜ || 19-21 ΥΜ || 22-26 Α || 27-34
 ΑΥΜ ||

10 οἴστρος] ὄστρος Α || 15 ἀνδρες om. Α || 16 συμπτέρωνος] συμπτέρωνος ΥΜ ||
 19 τῶνδε ἐχθροῦδος ΥΜ || 26 <κ>/καὶ sup. p. Herch. || 28 θελέκτους ΥΜ || 30
 σὺν] σὴν ΥΜ || 33 δειροτομοῦσιν ΥΜ ||

τρισευγενῶν, οὐκ εὐγενῶν, ἀχλαδίων, λυτροβίων.

* Ἄταρξ, μὴ φιλέλληγες οὕτω μανεῖεν ἀνδρες·

καρδίας ταῦτα Σκυθικῆς, ψυχῆς θυμοβερβάρου,

λασίνης τὸ μισάνθρωπον, τίγριος ἢ μυῖται,

ἀρακτου εὐθής ὁ θυμός, παροδύσεως ἢ λύσσα·

τούτο καὶ κύων κάρχερος τούτο καὶ λύκος δράσει,

τούτο καὶ δράκων δαφονός, τούτο φοῖξέσυχην κάρπος·

* Ἀνδρες δεῖνὸν καὶ πονηρὸν ὁ συναφάντης χρῆμα·

οὔτος καὶ πῶλαις ἐλάνουσι καὶ δόμους ἀνιτρέπει,

ἐπανιστᾷ τῇ θυγατρὶ ματρία πολυμίαν,

καὶ τῶ πατρὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ πᾶντορεῖς συγγόνους·

ὄφρα ἐστὶ θεάνκιμον φάρμακον ἀποπτύων,

ἴδον ἀπερευγόμενος δεῖνόν, ἀνθρωποφόντην,

φύσαλος θελασάβιος, πυρίπνος κατᾶβλεψ

καὶ μαρτυχόρας Ἰνδικόν, ἀθροωτοφάρκον ἴδων,

ὡς ἐκ νεορῶς τοῦ στόματος ἀποτοξῶν βέτη

καὶ βάλων εἰστογώτατα, κατὰ τοὺς ἐκρηβόλους,

λόγους πυκροὺς θυμοδακτεῖς, πλῆττοντας ὑπέρ βέτη·

ρίξα πυκρά, φθοροποιός, ἐλαβερωδής ρίξα,

ἀκάντην φυόμενον ἐν νήσοις, ἐν ἡπείροις,

ἐκ σταλῶδες χυμοῦ καρδίας μυκρόνον·

ἄγριος δράκων, δαφονός, ἡπατοφάρκος λέων,

γύψ οὐκ ὀρύττων ὀφθαλμοῦς, οὐκ εἰς τὸ δέσπον δύνων,

ἀλλ' εἰς ὀυνάμεις τῆς ψυχῆς, ἀλλ' εἰς καρδίαν μέστην.

* Ἄν συμπολῆτην οὐκ αὐτόν τὸν συναφάντην ἔχῃς

οὐ φεῦξῃ τούτου τὸν ἴδον, τὸ κέντρον οὐκ ἀλύξεις,

κἄν ὑψιβήμιων αἰετὸς μεγαλοττέρουξ γένη,

κἄν πετασθῆς μετέροισι, κἄν εἰς αἰθέρα φύγης.

β 35 ΑΥΜ || 36-41 ΥΜ || 42-58 Α || 59-62 ΑΥΜ ||

47 ἀπορευγόμενος Α ἀπερευγόμενος corr. Boiss. || 57 δέκτρον Α δέκτρον corr.
 Boiss. || 58 ὀυνάμεις τῆς ψυχῆς ἀλλ' εἰς) sup. p. Boiss. || 59 τὸν] τὸ Α || 61 αἰετός
 ΥΜ || γένη ΥΜ ||

Ἡ γλῶσσα βλύζει τὸν ἰόν, τὴν λύσαν ἢ καρδία·
τοξότης εὐστοχός ἐστι, φαρμάσσει καὶ τὰ βέλη,
εἰς οὐρανὸν τὸ βέλεινον φθάνει καὶ τραυματίζει.
Τούτου τὸ βέλος ἀχνυλον, ἀσίδηρον τὸ βλήμα,
τὸ τόξον οὐκ ἐκ κέρτατος, οὐδ' ἢ νευρὰ βοεία,
καὶ φθάνει σε καὶ θανατοῦ καὶ τῶν ἀστέρων ψαύση,
καὶ ἕως ὕψους πετασθῆς τῆς σφαίρας τῆς ἀνάστρου.
Ὁ φθόνος ὁ μισόκαλος πατήρ συκοφαντίας,
συκοφαντία κύημα φθόνου τοῦ βαρυζήλου,
πατὴρ πικροῦ πικρότερον καὶ γέννημα καὶ θρέμμα,
ὡς ἐξ ἐχθρῆς θυμικῆς ρίγματος τιγρολέων.

Οὕτως ὁ βέθρον τοῖς ἐγγύς ὑπονομεύων φόνου
αὐτὸς αὐτὸς ἐς σήραγγας ἐμπίπτει βαθυχάους,
ἐς φάρμακα τὴν ἄφυκτον, τὴν ὑποταρταρίαν.
Οὕτως ὁ γόης ὁ λοιμὸς ἀπὸ γλάσσαν ἐκείθεν,
μᾶλλον παθῶν καὶ κολασθεὶς ἢ δράσας καὶ κολάσας.

Οὕτως οὐδὲν κακούργημα μέχρι παντὸς λανθάνει,
οὐ τὰς θεοῦ παντοδερκεῖς καὶ πανοπτρίας κόρας,
ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώπων τολὸς πολλοῦς, ἵνα μὴ λέγω πάντας.

Ἀλλὰ κακούς, ὡς ἔουκε, καὶ θάνατος φοβεῖται
καὶ δραπέτευει τολὸς σκαιοῦς καὶ κακοτρόπους φεύγει.

Ζῶν ἐστι Παιονικόν, κληῖς τῷ ζῶφ μόνωψ,
παρμεφερές εἰς μέγεθος τάρφω μεγαλοστέρφω.

Τούτο σιπέται τὰς πικρὰς καὶ θανασίμους ρίζας,
καὶ ἐπακτῆρ διάκη τις αὐτὸ θηριοθήρας,

πυρὸν ἀποπέδημα πέμπει δριμύ, φλογῶδες
καὶ ψεύση μόνον ραντισμὸς ἐκείνου τοῦ σταυβάλου,

καὶ σκαλωακίου, καὶ ἀνδρός, καὶ τινος ἄλλου ζώου,
εὐθὺς εὐθὺς καὶ θανατοῦ καὶ παραγρῆμα φθείρει.

β 63-76 AVM || 77-78 VM || 79-83 AVM || 84-91 A ||

67 νεβρά VM || 73 σήματος VM || τιγρολέων VM || 74 οἴτως] ὄτως A ||

φόνον VM || αἰτοσαπὰς prop. Tsopanakis || 76 τῆρ] τὸν VM || 80 παντοπρίας VM ||

83 φεύγει] τρέμει A || 85 μεγαλοστέρφω A μεγαλοστέρφω corr. Boiss. || 89 ραντισμὸς

A ραντισμὸς corr. Boiss. ||

Ἀλλὰ κακούς, ὡς ἔουκεν, οἴδασι καὶ στοιχεῖα
καὶ πῦρ καὶ γῆ καὶ ποταμοὶ καὶ θῆρες ἀγρονόμοι,
καὶ πάντοθεν ἐλαύνουσι συγυοῦντες τὴν κακίαν.

Ὁμμα δὲ Δίτης παιδερκῆς κυνηγετοῦν ἰχθυεῖ
καὶ πάντοθεν ἐφέπεται τὸν δυσσεβῆ διώκων,

ὡς Ἄργος ὁ πολύγληνος τὴν Ἰναχίαν κόρην,
καὶ Ἄελαντος νιφέντας ὑπερπύδησι πάγους,

καὶ τῶς βυθίοις ἐγκρυβῆ τοῦ Τρίτωνος θαλάμοις,
καὶ ὑποδὺς ὠκεανὸν ὑπόβρυχα μιμνάζη,

καὶ πτερωθεὶς ὡς ἀετὸς Διβύην ὑπερπυτή
καὶ τὰ παρακαυκάσια καὶ τὰ Γαδείρων πέτρα,

καὶ φύγη πρὸς Ἀριμαστούς, καὶ ἐπὶ Μασσαγέτας.
Οὕτως οὐδὲν ἀνέχεται τὸν ἀσεβῆ βασιτάζειν,
οὐ ποταμός, οὐ δένδρον, οὐδ' ἢ παμμήτωρ γαῖα.

Ὁ γλόδης γὰρ καὶ κρυγασσὸς ἀπας ληστής καὶ λάλος.

Λόγος γ'

Οὐ γὰρ τοὶ βέβαιον θνητοῖς· ὁ γὰρ τροχὸς τῆς Τύχης
σκέμματα καὶ βουλεύματα καὶ τύχας ἀθροωπίνας.

Καὶ ἦν ἀνθρώποις ἀνυστὸν πᾶν τὸ βεβουλευμένον
ἀντικατέστη καὶ θεῶ ἀνθρώπων ἀν εἰς μάχην·

καὶ τίς ἀν ἴσχυεν ἄρῶν ἀνθρώπου καταστάσαι;
Ἀλλ' ὁ θεός, ὡς ἔουκεν, ἐπίτηδες κολοῦει
καὶ σφάλει διαβουλίαν καὶ πράγματα συγγέει.

Ἄν ζῶντα γὰρ τινα κακίως ἢ μοῖρα προαρπάσῃ,
ὁ θάνατος οὐ θάνατος, ὁ πότμος οὐχὶ πότμος,
ἢ νέκρωσις οὐ νέκρωσις ἀλλὰ τῶν πόνων παῦλα.

β 92-106 AVM || γ 1-11 AVM ||

101 πτερωθῆς VM || γ 1 γὰρ] δὲ A || 5 ἀντικατέστη A || θεοῖς A ||

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

I

Αόγος α'

1. Ἡ ἔκφραση τῶν ὀφθαλμῶν τὰ κόνια ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορά, ὅσο ἔξω, στὴν Ἀπυρίστη τοῦ Σοφοκλέη, στ. 974:
ἀλλὰν ἀλαστόουσιον ὀμμάτων κόνιαις.

23. Στὸν Θεόκριτο, 29, 29, ὅπου ὁ λόγος γιὰ τὸν Ἑρωτα, διαβάζομε:
*πρόστητα δ' ἔχειν παλιούγετον
οὐκ ἔστι πτέονγας γὰρ ἐπωμαδίας φόρη.*

26. Ἡ εἰκόνα προέγερται ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, Ω 531-533:
*ὦ δέ με τῶν λαγῶν δόνη (= δὲ Ζεὺς) λαβητὸν ἔθηκε,
καὶ ἐκατὴ βοῦβρωστις ἐπὶ γῆνα διαπ ἔλασσει,
φοιτᾷ δ' ὄτε θεοὶ τετυμένος ὄρε βροτοῖσιν.*

32. Στὴν ἔκδοση Hercher ὁ στ. 32 ἐκδίδεται στὴν ἴδια ἐνότητα μετὰ τοὺς στ. 33 κ.έ. Στὴν καινούργια ἀντιβιβλιὴ τοῦ γρφ Α παρატήρησα ὅτι ἔχλωρῖσται, καὶ τὸν ἐσχόρῖσα στὴν ἔκδοσή μου. Ἄλλωστε νοηματικὰ ὁ στ. 32 δὲν ἔχει καμιά σχέση μετὰ ὅσα ἀκολουθοῦν.

34. Ἡ διόρθωση τοῦ Boissonade ἀπαραίτητη παρ' ὅλη τὴ συμφωνία τῆς χειρόγραφης παράδοσης.

43-45. Στίχοι ποὺ θυμίζον τοὺς στ. 1-2 ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα 212 τοῦ κομμοῦ Ἀλέξιδος (ἔκδ. J. M. Edmonds):

*μάθεις δ' ἄν οἷον ἀνθρώποις κωκῶν
ἔστιν ἢ γαστήρ, διόλκει δ' οἶ' ἀναγκάξει θ' ὄσα.*

57-68. Τὸ νόημα τῶν στίχων αὐτῶν τὸ ξαναβρίσκομε στὸν Ἰάτιο, Α 17 § 1-2 καὶ Α 18 § 1-2, ἀπ' ὅπου φαίνεται ὅτι ἀνέλησε ὁ Μικνασσῆς. Τὸ

σχετικά χωρία έχουν ως εξής: «*Ἡ γὰρ ὁ ἔρωσ*», ἔφη, «*τοσαύτην ἔχει τὴν ἰσχὴν, ὡς καὶ μέγας ἀνήθων πέμπω τὸ πῦρ*»; «*οὐ μέγας ἀνήθων*», ἔφη, «*αὐτοῦ γὰρ οὐ θένωμαι, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔχει περὶ, ἀλλὰ καὶ ἑστῶτων καὶ φητῶν, ἐγὼ δὲ δοῶ καὶ λίθων*». *Ἐρῶ γοῦν ἢ μαγνησία λίθος τοῦ σιδήρου· κἂν μόνον ἴθι καὶ θύγη, πρὸς αὐτὴν εἴλυσεν, ὥστερ ἑρυνικόν τι ἔνδον ἔχουσα*. Καί: Γίνεται δὲ καὶ γάμος ἄλλος ἐδάτων διαφόριος. Καὶ ἔστιν ὁ μὲν ἑραστής ποταμὸς Ἡλεῖος, ἢ δὲ ἑρωμένη κρήνη Σικελικῇ. Διὰ γὰρ τῆς θαλάττης ὁ ποταμὸς ὡς διὰ πεδίου τρέχει. Ἡ δὲ οὐκ ἀρρακίζει γλυκὴν ἑραστὴν ἀλμυρῷ κύματι, σχίζεται δὲ αὐτῷ ῥέοντι, καὶ τὸ σχίσμα τῆς θαλάττης χαράδρα τῷ ποταμῷ γίνεται καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρέθουσαν ὅτεω τὸν Ἀφειὸν νεμφοστολεῖ. Βλ. ἀκόμη καὶ Ἀριθμολογία Παλατινῇ, IX, 362.

Λόγος β'

1-2. Γὰ τὸν χρυσό, τὴ δύναμή του καὶ τὴν καταστροφικὴν του ἐπίδραση πάνω στους ἀνθρώπους κάνει λόγο συγνὰ ὁ Μανασσῆς. Ἀμέτρητα εἶναι τὰ σχετικά χωρία καὶ ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπὴ μεσαιωνικὴ γραμματεία.

4. Ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη, ἀθήλων δραμάτων, 596: ἠδὲς γε πύθειν οἶνος, Ἀφροδίτης γάλα.

5-6 Πρβλ. καὶ Τάτιο, Β 3 § 3, ὅπου διαβάζομε: «*Ἐρως δὲ καὶ Διόνυσος, δύο βίαιαι θεαί, ψυχὴν κατασχόντες, ἐκμαίνουσιν εἰς ἀναισθησίαν, ὁ μὲν καίον αὐτὴν τῷ σνήθει πυρὶ, ὁ δὲ τὸν οἶνον ἐτέκτανε φέρων οἶνος γὰρ ἔρωτος τροφή*».

7-8. Πηγή τοῦ ἀποστάματος εἶναι ὁ Ἀθηναῖος, Δεικνοσοφισταί, ΙΕ 2, ὅπου διαβάζομε: «*ὁ γὰρ κακῶς τιμῶν ἑταίρων ἡμῶν ἐλέγη τὸ εἶμὴ ἱατροῖ ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἦν τῶν γραμματικῶν μαρτύρων*».

10. Ὁ στίχος θυμίζει τὸ στ. 1253 τῆς Ἡλέκτρας τοῦ Εὐριπίδη: *δειναὶ δὲ κήρες < σ' > αἰ κωνώπιδες θεαὶ τροχηλατήσουσ' ἔμμανή πλανώμενον*.

13-14. Πηγή τοῦ ἀποστάματος εἶναι ὁ κομικός Ἀντιφάνης, ἀθήλων δραμάτων, 226-227 (ἔδ. J. M. Edmonds), στ. 7-8, ὅπου διαβάζομε: *οὐδέεις κρέως παρόντος ἐσθίει θύμον, οὐδ' οἱ δοκοῦντες ποθαγοῦσιν*.

Γὰ τὸς ποθαγοῦσιντες βλ. καὶ Ἀλέξιδος, ἀποστ. 220, 221 (ἔδ. J. M. Edmonds).

15-25. Τὸ ἀπόσταμα αὐτὸ τοῦ Μυθιστορήματος μᾶς παραδίδεται ἀπὸ τὸ χφ Α γωρὶς τοῦς στ. 19-21 καὶ ἀπὸ τὰ χφ V M γωρὶς τοῦς στ. 22-25. Ἐχόντας ἄλλως ὑπ' ἄψη μου τοῦς στ. 6554-6559 τῆς Συνόψεως Χρονικῆς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἕμεση σχέση με τοῦς στ. Ι β 20-25 τοῦ Μυθιστορήματος, ἔπεινα ὅτι τὸ ἀπόσταμα πὺ μᾶς ἐνδιαφέρει ἔπρεπε νὰ ἔχη τὴ μορφή μὲ τὴν ὁποία καὶ τὸ ἐκδίδω.

Ἴδου οἱ στίχοι τῆς Συνόψεως Χρονικῆς:

*ἂν ἔδον ἔχης τοὺς ἔχρους, ἂν ἐρεστίους τρέφης
οὐ ῥύονται κινδύων σε τὰ Βαβαλώνος τέχης,
οὐ πόργου Σεμράμδος, οὐ πωραμίδων πάγος.*

Ἄν τὴν προδότηριαν ψυχὴν στόμακον δυσταχῆς
ἂν σπουκοῖης μετ' αὐτῆς ἐν ἀραγεῖ φρουρῶ
ἀλώσιμον τὸ φρουρίον, ἀφύλακτος ἢ πόλις.

Ἡ παράλειψη τῶν στ. 19-21 ἀπὸ τὸν Μακάριο Χρυσοκέφαλο ἢ τὸν ἀντιγραφέα τῆς συλλογῆς του, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ παράλειψη τῶν στ. 22-25 ἀπὸ τὸν ἄγνωστὸ μᾶς ἀνθολόγο τῶν γλωσσῶν τοῦ Μυθιστορήματος τῆς δμάδας τῶν χφ V M, θὰ μπορούσαμε νὰ υποθέσουμε ὅτι ἐφείσται ἢ στὸ γεγονός ὅτι οἱ στ. 19 καὶ 22 ἀρχίζου κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο (*ἂν ἔδον ἔχης*) — ἀκούσια παράλειψη κάποιου ἀντιγραφέα — ἢ ἀκόμη στὸ γεγονός ὅτι οἱ δύο αὐτὲς ἐνόητες, 19-21 καὶ 22-25, ἔχουν τὸ ἴδιο νόημα, καὶ αὐτὸς πὺ ἀνθολογοῦσε τὰ γλωσσικὰ ἀπὸ τὸ Μοθιστόρημα ἔκρινε περικτὸ νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ ἴδια κατὰ κάποιο τρόπο πράγματα.

15. Ἡ ὑπόψια τοῦ Hercher ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ στίχου πρέπει νὰ εἶναι [*ἀνδρες*], πὺ τὴ διατύπωσε στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα τῆς ἔκδοσῆς του, ἀποδέχθηκε σωστὴ ἀπὸ τὰ χφ V M, πὺ μᾶς διασώζου δολόκληρο τὸ στίχο.

16. Τὴ σωστὴ γραφὴ συμπαρένωος μᾶς τὴν παραδίνει τὸ χφ Α. Θὰ πρέπει νὰ τὴν προτιμήσωμε ἀπὸ τὸ συμπαρέδρος τῶν χφ V M, ἐπειδὴ τὸ νόημα τῶν ἡμιστιχίων τοῦ στ. 16 ἐπαναλαμβάνεται στὰ ἀντίστοιχα ἡμιστιχία τοῦ στ. 17.

18. Γὰ τὸ βασιλίσοο χειρακτρισιτικά εἶναι τὰ ὅσα διαβάζομε στὸν Ἀλιανό, Περὶ ζώων, Β 5: *σπαθαμὴ δὲ βασιλίσκου τὸ μῆρὸς ἐστί, καὶ μέντοι καὶ θεασάμενος ὁ τῶν ὄρων μῆρικτος αὐτὸν οὐκ ἐς ἀναβολὰς*

ἀλλ' ἦδη ἐκ τῆς τοῦ φωνήματος προσβολῆς αὐτός ἐστιν. *Ἐι δὲ ἀρθρωτος κατέχου γέβδον, εἶτα ταύτην ἐκείνος ἐνδόξου, τέθηρκεν ὁ κώδικος τῆς λόγου· βλ. ἀκόμην καὶ Γ 31, Ε 50 καὶ Η 28, καὶ 'Η λ ι ο δ ω ρ ο υ, Αθλοπικιά, Γ VIII, 2, ὅπου διαβάλλομαι: καὶ ὄρασον δὲ ὁ καλοῦστος βασιλεύσας ὅτι καὶ πνεύματα μόνων καὶ βιέματα: καὶ ἀρραυαίαι καὶ λυμματα τὸ ὑποκίπτον ἴσως ἀκίησας· εἰ δὲ τινες καὶ τοὺς φιλιττους καὶ οἷς εἴησι τυγχάνουσι κατα- βασιλευσασιν οὐ γὰρ θαυμάζειν, φύσει γὰρ φθονερώς ἔχοντες οὐχ ὁ βούλονται ὁρῶσιν, ἀλλ' ὁ περιόχασαι.*

31. Ἡ φράση καθίστασθ ἀπὸ τριτοῦδος = ἀβθεντικά, δογματικά. Γιὰ τὴν παρομοιότητα φράση ὡς ἐκ τριτοῦδος λέγειν, πρβλ. Corpus Paroemiographorum Graecorum (ἔκδ. E. I. Leutsch - F. G. Schneidewin), τ. Α', Appendix V, 2, Göttingen 1839.

36-41. Οἱ στίχοι αὐτοί, ποὺ τοὺς ἔφευγε μόνο ἀπὸ τὰ χροφ V M, παρα- λείφθησαν ἀπὸ τὸν Μακάριο Χρυσοκένφαλο, γιατί τὸ περιεχόμενό τους δὲν ἔχει γλωσσικὸ χροσκατήρα. Γιὰ τὸν στ. 38 βλ. 'Ιαδάδα, Β 308:

ἔθ' ἐφάση μέγα σήμα· δόδακων ἐπὶ πύρα θαρραυός.

48. Γιὰ τὸν φάσαλο βλ. Α ι λ ι α ν ο ὦ, Περί ἔψων, Γ 18.

Γιὰ τὸν κατῶβλεπτα βλ. Α ι λ ι α ν ο ὦ, ὁ. π., Ζ 5.

49. Γιὰ τὸν μαστρυόδα βλ. Α ι λ ι α ν ο ὦ, ὁ. π., Δ 21.

51. Ὁ Hercher στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα τῆς ἐκδόσεως του ἔχοντας ὑπὲρ ὅλη του ὄτι τὸ ἐκρηβόλας ἦταν ἐπιθετο τοῦ 'Αυτολάωνια σημειώνει: τὸν 'Εκρη- βόλον; Παράκειται ὅμως γιὰ τὸ οὐσιαστικόν. ἐπιθετο ἐκρηβόλος μετὰ τὴν σημασία ποὺ ἔχει στὸν 'Α γ α θ ι α Ι Ι Ι, 17 (ἔκδ. L. Dindorf, H. G. M., τ. 2): ἐπι- δέξιος τοξότης ἠσκημένος εἰς τὰς ἐκρηβόλους μάχας (Δεξ. Δημητριάδου).

52. Ὁ στίχος θυμίζει τὸ στ. θ 185 τῆς 'Οδύσσειας:
θυμοδακῆς γὰρ μῦθος· ἐπίστρωτας δέ με εἰπὼν.

53. Πρβλ. τὸ στ. Δ 846 τῆς 'Ιλιάδας:
*ἐπὶ δὲ ἔλιπεν βάλει πικρήν
χερσὶ διατρήμας, δδνηήρατον, ἦ οἱ ἀπάσας
ἔσχε δδδνας.*

54-55. Γιὰ τὴν κατακνήση τοῦ χροφίου θὰ πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπὲρ ὅλη μίας ὄτι τὸ ἀκόντων (= σκορπίδι) εἶναι φυτό δηλητηριώδες. Ὁ σκοροφάντης εἶναι

ἀκόντων ποὺ φουρῶνει σὲ νησιὰ καὶ ἠπείρους καὶ μετακίλει ἀπὸ τὸ χυμὸ τῆς αἰμοχροφῶς καρδίας του.

56. Βλ. Σημειώσεις στὸ στ. Ι β 38.

57. Πρβλ. τοὺς στίχους λ 576-579 τῆς 'Οδύσσειας:

*Καὶ Τρωὸν εἶδον, Πιλῆς ἐγκουδός υἱόν,
καίμεινον ἐν διαπέδῳ· ὁ δ' ἐπ' ἐνεία καίτο πέλαθρον,
γῶσε δὲ μιν ἐκείτεθε παρημέλω ἦσταθ ἔκκειρον
δέξαρον ἔσω δύνωντες· ὁ δ' οὐκ ἀπαμύνητο χερσὶ.*

58. Ἡ συμπλήρωση τοῦ στίχου ἔγινε δυνατὴ μετὰ τὸ στ. 157 τοῦ 'Ηθι-
κοῦ ποιήματος:

ἀλλ' εἰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, εἰς νόον, εἰς τὰς αἰσθήσεις.

69. Κράτησα στὴν ἐκδόσή μου τὴ γραφὴ ἀνάρταρον ποὺ μᾶς παρῶδι-
νον καὶ τὰ πρὶα χροφ, κρῖνοντας ἀπὸ τὸ νόημα τοῦ προηγούμενου στίχου ὅτι ἡ
διάρθρωση σὲ ἐνάρταρον ἦταν περιττή. Ὁ ποιητὴς θέλει νὰ πῆ ὅτι τὸ βέλιος
καὶ τὸ βλήμα τοῦ συνοφκάντη μπορεῖ νὰ σὲ φάσση κί' ἀν ἀκόμην βρόσκασαι
στ' ἀστέφια (στ. 65) κί' ἀν βρόσκασαι ἀκόμην πὺρ ψηρὰ ἀπ' αὐτὰ, στὸ μέρος
ποὺ δὲν ὑπάρχουν ἀστέφια (στ. 66). Πρβλ. καὶ Σύνομων Χροσικῶν στ. 27
-42:

*Ὁ τοῦ θεοῦ πατρίλειος καὶ κοσμοκρίτωσ λόγος
τὸν οὐδρανὸν τὸν ἀναστρον παρήγαγεν ἀεγῆθεν,
ἀπὸ τῆς κίλλει λήμποντα μαδμαδωνῶν ἐθβέον*

.....

*Τοῦ δὲ βλεφάρου λήμπτωτος ἠμέρας τῆς δευτέρας
τὸν οὐδρανὸν τὸν δευτέρον ἐσφαίραυσε πανσόφως*

.....

παρὰ τὴν πρῶτην ἀναστρον ἔτεσαν ὄντα σφαίρων.

77-78. Τὰ χροφ V M συνεχίζουν τὴν ἐνότητα 73-76 καὶ μετὰ διὰ κίλλους στί-
χους. Τοὺς στίχους αὐτοὺς ἔχοντα σωστὰ νὰ τοὺς ἀφῆσασσιν στὴ θέση ποὺ μᾶς
παράδιδονται ἀπὸ τὰ V M. Ὁ Μακάριος Χρυσοκένφαλος δὲν τοὺς κράτησε
στὴν συλλογὴ του, γιατί τὸ γλωσσικὸ ποὺ τὸν ἐνδιέφερε στειματῶ μετὰ τὸ στ. 76.

83. Στὴν ἐκδόσή μου δέχτηκα τὴ γραφὴ τῶν V M. Ὁ στίχος θυμίζει
τὸ δρασπετώων οὐν αὐτῶν καὶ φεδῶν· πρβλ. Π λ α τ ω ο ς Σύντομοστων 216^b.

84-91. Βλ. Α ι λ ι α ν ο ὦ, Περί ἔψων, Ζ 3: Ζῶων ἔστω Παιωνίων,

καὶ κέλῃται μόνων, καὶ εἶκοι ταύρω λαΐω τὸ μέγεθος. Οὕτως οὖν ὅταν διώκηται, ταραττόμενος ἀφήσει προώδες καὶ δεξιὰ ἀποπάτημα, ὡς ἀκούω, ἔπειρ οὖν εἰ προσπέσοι τῶ τῶν θηρατῶν ἀπέκτενον αὐτόν.

102. Πρβλ. καὶ τὴν παροιμία : Τὰ γὰρ Γαδείρων οὐ περατά : ἐπὶ τῶν πορρωτάτων καὶ ἀδύνατων Apost. XVI 19 (Corpus Pseudoepigraphorum graecorum, ἐκδ. E. L. Leutsch, τ. Β', Göttingen 1851).

103. Γιά τοὺς Ἀρμασποῦς βλ. Ἡ ρ ο δ ὅ τ ο υ, Δ 27 : Γινώσκονται μὲν δὴ καὶ οὔτοι, τὸ δὲ ἀπὸ τούτων τὸ κατόπερθε Ἰσηρόνες εἶσι οἱ λέγοντες τοὺς μονοφθάλμους ἀσθροβότους καὶ τοὺς κροσοφύλακας γυῖστας εἶναι, παρὰ δὲ τούτων Σκόβαι παραλαβόντες λέγουσι παρὰ δὲ Σκοθέων ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νουομάκαμεν, καὶ θνομάξομεν αὐτοὺς σκεθιστὶ Ἀρμασποῦς· ἄξιμα γὰρ ἐν καλέουσι Σκόβαι, σποῦ δὲ ὀφθαλμῶν.

Λ ὀ γ ο ς γ'

1. Ἡ παρομοίωσι τῆς Τύχης μὲ τροχὸ πὸ γυρίζει, ἀλλάζοντας κάθε φορά τὴν κατάστασι τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἕνα θεῖμα πολὺ ἀγαπητὸ στοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς ποιητὰς ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἀκόμη. Πρβλ. καὶ τοὺς στ. 6247-6249 τῆς Σινόφωος Χρονικῆς :

οὕτως ἀσπάρμητός ἐστι τῶν γηγενῶν ὁ βίος·
οὕτω πραγμάτων ὁ τροχὸς ἄνω καὶ κάτω τρέγων
κλύθει πάντα τὰ θνητὰ καὶ φρόδην μετατρέπει.

9. Ὁ Boissonade διόρθωσε τὸ κακῶς, πὸ μᾶς παρέχει ἡ χειρόγραφη παράδοσι, σὲ καλῶς, συντάσσοντάς το, καθὼς φαίνεται, μὲ τὸ ποσοσπᾶση. Τὴ διόρθωσι ἀντὶ τῆ δέχθηκε στὴν ἐκδοσὴ του καὶ ὁ Hecher. Κράτησα τὴ γραφὴ τῆς παράδοσις γιὰτὶ τὸ νόημα εἶναι ὅτι ὁ θάνατος εἶναι καλύτερος ἀπὸ μὲν ζωὴ γεμάτη δυστυχία. Πρβλ. τὰ ὅσα λέγονται στοὺς στ. I ε 60-65 καὶ τοὺς ἀντίστοιχους στίχους 781-783 τοῦ Ἡθικοῦ ποιήματος ὅπου διαβάζομε :

Ἄν ζῶντα γὰρ τνα κακῶς (χρ κακῶν) ἢ μοῖρα ποσοσπᾶση,
ὁ θάνατος οὐ θάνατος, ὁ πότμος οὐχὶ πότμος,
ἢ νέκρωσις οὐ νέκρωσις, ἀλλὰ τῶν πόρων παῦλα.

Πρβλ. ἀκόμη τοὺς στ. 559-560 τοῦ Ἡθικοῦ ποιήματος καὶ τὸ 203 ἀπόσπασμα (ἐκδ. J. M. Edmonds,) τοῦ κομικοῦ Φιλῆμοнос :

θανεῖν κράτιστόν ἐστιν, ἦν ζῆς ἀθλίως.

15-31. Γιά τὴν ἀντίθετη περίπτωσι πρβλ. Σύνωνων Χρονικῆν, στ. 2646-2647 :

καὶ πᾶν ἐδύχημα λαμπρόν καὶ πᾶν σεμνὸν τοῦ βίου
φέξει καὶ τὸ δυστύχημα συνανακεκαρμένον.

20. Πρβλ. Σύνωνων Χρονικῆν, στ. 4123 :

ἐθνοδρομοῦντες ἦσαν γὰρ πνοαῖς ἀπαλατνόους.

25. Πρβλ. Ἀρθολογία Παλατινῆ, IX, 363,2 :

προφρονεῖ μείδιςσε φερανθῆός εἰσός ὤση.

26. Πρβλ. Σύνωνων Χρονικῆν, στ. 97-98 :

καὶ βότρως νεκταρόχρμος ἤρητο τῶν κλημάτων,
τὰ πάντα τελειόκαρτα, παντέλεια τὰ πάντα.

35-36. Πρβλ. Σύνωνων Χρονικῆν, στ. 2693-2694 :

ἐντεῦθεν ἐπεμόρμωρε τῶν πειρασμῶν τὸ κῆμα
καὶ συμφορᾶς ἢ θάλασσα καὶ τῶν κακῶν ὁ κλύδοι.

47. Πρβλ. Σύνωνων Χρονικῆν, στ. 426 :

οὐ κώπας ἐπαγόμενος, οὐ κάλλωας, οὐ λαίρη.

49. Παρ' ὅλο πὸ πὸ πᾶνω, σὸ στίχο 46, ὁ Μανασσῆς χρησιμοποίησε τὴ λέξι σκάφος, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ κρατήσωμε τὸ τῆ σκάφη, πὸ μᾶς παρῆκει τὸ χρ Α, καὶ ὅχι τὸ τῶ σκάφει τῶν χρφ V M. Συναγορεῖ γὰ τὴν ἁρ-θότητα τῆς παράδοσις τοῦ Α καὶ τὸ προσκελεύσαν τοῦ στ. 50, ἐνῶ στῆ θέ-σι του τὰ χρφ V καὶ M μᾶς παρέχουν προσσελεύσαντα, πὸ δὲν δικαιολογεῖται γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ.

56. Πρβλ. καὶ τὸ στ. 1498 ἀπὸ τὴν τραγωδία Ὀρέστης τοῦ Εὐριπί-δῃ :

δραπέτην γὰρ ἐξέκλεπτον ἐκ δόμων πόδα.

60-62. Τὰ χρφ V καὶ M συνεχίζουσι τὴν ἐνότητα 57-59 καὶ μὲ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς στίχους.

74-75. Τὸ νόημα τῶν στίχων εἶναι παρμένο ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο, Α 212, ὅπου διαβάζομε : εἰ ἀμπελίω καρπῶ τῶ περ αὐτοῖ ἐμπεπλάμενοι μάλιστα οὕτως ὥστε κατιόντος τοῦ οἴνου ἐς τὸ σῶμα ἐκαραπλέεν ὄμιν ἔπει κακά.

